

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi metsälain ja rikoslain 48 a luvun 3 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi metsälakia ja rikoslakia. Metsälakiin tehtäisiin merkittäviä sisällöllisiä muutoksia metsätalouden sekä puuta käyttävän teollisuuden toimintaedellytysten edistämiseksi, maanomistajan omaisuuden suojan parantamiseksi, metsäluonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi ja metsälain valvonnan tehostamiseksi. Lisäksi metsäalan toimintaympäristössä ja maanomistajien sekä yhteiskunnassa tapahtuneista muutoksista johtuen esityksessä ehdotetaan puunkorjuuta koskevia säännöksiä tarkennettavaksi eri-ikäisrakenteisen metsänkasvatuksen vaatimien edellytysten huomioon ottamiseksi.

Esityksessä ehdotetaan tarkennettavaksi lain soveltamisalaa sekä uudistus- ja kasvatushakkuiden toteuttamista koskevia säännöksiä, uudistamisvelvoitteen muodostumisen jälkeisiä velvoitteita, taimikon määrittelyä sekä muutettavaksi metsänkäyttöilmoituksen jättöaikaa. Lakia ehdotetaan lisäksi tarkennettavaksi metsän hakkaajan ja leimikkosuunnittelijan tekijänvastuun osalta. Lakiin lisättäisiin myös hakkaajan vastuihin liittyen maanomistajalle ilmoitusvelvollisuus hakkuiden käsittelyalueella mahdollisesti sijaitsevista tiedetyistä erityisen tärkeistä elinympäristöistä. Näihin ja muihin tärkeisiin kohteisiin liittyvä ilmoitusvelvollisuus säädettäisiin myös Suomen metsäkeskuksen alueyksikölle. Lakiin lisättäisiin tiettyjä uusia metsä-

lain mukaisia erityisen tärkeitä elinympäristöjä ja niihin liittyvän ennakkotiedon maksutomuuteen liittyvä säännös sekä tarkennettaisiin edellä mainittujen kohteiden ja niiden ominaispiirteiden määrittelyä. Alemmanasteisista säädöksistä siirrettäisiin lain tasolle edellä mainittujen elinympäristöjen käsittely sekä niihin liittyvää mahdollista poikkeuslupaa koskeva vähäisen taloudellisen menetyksen raja. Laista ehdotetaan poistettavaksi uudistamishakkuiden ikä- ja järeyuskriteerit, suojametsäalueilla toimenpiteiltä vaadittava hakkuu- ja uudistamissuunnitelma, taimikon perustamisilmoitusmenettely, katselmusmenettely sekä uuden puuston aikaansaamisen varmistamiseksi säädetty vakuusmenettely. Edellä esitettyjen muutosehdotusten aiheuttamina lakiin ehdotetaan myös pienempiä teknisluonteisia ja kielellisiä muutoksia. Metsärikkomuksen syyksiluettavuusvaatimus esitetään muutettavaksi nykyisestä siten, että huolimattomuus muutettaisiin törkeäksi huolimattomuudeksi ja metsärikkomusta koskevaa säännöstä muutettaisiin muun ohella lisäämällä siihen leimikkosuunnittelijan vastuuta koskeva rangaistussäännös. Rikoslakiin ehdotetaan tehtäväksi metsälakiin esitettävistä muutoksista johtuvat tarkistukset.

Ehdotetut lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	3
1 NYKYTILA.....	3
1.1 Lainsäädäntö ja käytäntö.....	3
1.2 Nykytilan arviointi.....	3
2 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	5
2.1 Tavoitteet.....	5
2.2 Keskeiset ehdotukset.....	6
3 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	7
3.1 Taloudelliset vaikutukset.....	7
3.2 Ympäristövaikutukset.....	10
3.3 Yritysvaikutukset.....	12
3.4 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	12
4 ASIAN VALMISTELU.....	13
4.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto.....	13
4.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen.....	14
5 RIIPPUVUUS MUISTA ESITYKSISTÄ.....	16
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	17
1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT.....	17
1.1 Metsälaki.....	17
2 luku Puunkorjuu ja metsän uudistaminen.....	19
1.2 Rikoslain 48 a luku.....	43
2 TARKEMMAT SÄÄNNÖKSET.....	44
3 VOIMAANTULO.....	45
4 SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS.....	46
4.1 Yleistä.....	46
4.2 Omaisuuden suoja ja rajoitteet omaisuuden käytölle.....	47
4.3 Omaisuudensuoja ja velvoitteet omaisuuden hoitamiseksi.....	47
4.4 Metsäluonnon monimuotoisuus.....	48
4.5 Asetuksenantovaltuudet.....	50
LAKIEHDOTUKSET.....	52
metsälain muuttamisesta.....	52
rikoslain 48 a luvun 3 §:n muuttamisesta.....	63
LIITE.....	64
RINNAKKAISTEKSTIT.....	64
metsälain muuttamisesta.....	64
rikoslain 48 a luvun 3 §:n muuttamisesta.....	91

YLEISPERUSTELUT

1 Nykytila

1.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Metsälaki (1093/1996) tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 1997. Lain tarkoituksena on edistää metsien taloudellisesti, ekologisesti ja sosiaalisesti kestävää hoitoa ja käyttöä siten, että metsät antavat kestävästi hyvän tuoton samalla, kun niiden biologinen monimuotoisuus säilytetään. Lailla veloitetaan puuntuotannon jatkuvuuden turvaamiseksi huolehtimaan uuden puuston aikaansaamisesta hakatun metsän tilalle. Samalla rajoitetaan metsissä toteutettavia voimakkaita kasvatushakkuita sekä nuorten metsien uudistushakkuita. Metsälaissa säädetään lisäksi muun muassa hakkuun toteutuksesta, metsänhakkaajan vastuusta, metsänuudistamisesta käytettävistä puulajeista ja metsätaloudesta suojametsissä, joilla metsää tulee hoitaa ja käyttää erityistä varovaisuutta noudattaen muun muassa metsärajan alenemisen estämiseksi. Lisäksi metsälaissa on säännökset valvonnasta, metsälain mukaisista seuraamuksista ja hallinnon toteuttamisesta.

Metsäluonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi metsälaissa säädetään monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeistä elinympäristöistä ja niiden ominaispiirteiden turvaamisesta. Metsälaissa säädetään myös metsäsuunnitelmasta sekä kansallisesta ja alueellisesta metsäohjelmasta, koska metsälakia pidetään metsälainsäädännössä yleislakina ja näiden asiakokonaisuuksien säätäminen on muun lainsäädännön kannalta perusteltua.

Lain laajan sisällön ja laissa säädettyjen asiakokonaisuuksien tarkentavan sääntelytarpeen vuoksi siihen sisältyy noin kymmenen valtuussäännöstä. Valtuussäännösten nojalla on annettu valtioneuvoston asetus metsien kestävästä hoidosta ja käytöstä (1234/2010) sekä maa- ja metsätalousministeriön asetus metsänkäyttö- ja taimikon perustamisilmoituksesta (1308/2010).

Metsälakia ja sen nojalla annettuja säännöksiä on muutettu useita kertoja sen voimassaoloaikana. Viimeisin muutos tuli voi-

maan vuoden 2011 alusta, jolloin metsälain valtuussäännökset saatettiin vuonna 2000 voimaan tulleen uudistetun perustuslain mukaiseksi. Tällöin valtuussäännöksiä tarkennettiin siten, että ne täyttävät perustuslain täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden vaatimukset. Perustuslakiin liittyvien tarkennusten lisäksi muutoksessa tuli voimaan muutamia sisällöllisiä tarkennuksia esimerkiksi maankäyttömuodon muuttamiseen ja kasvatuskelpoisen taimikon määrittämiseen.

1.2 Nykytilan arviointi

Metsänomistajien tavoitteiden monipuolistuminen ja siten myös tarve metsänkäsittelymenetelmien monipuolistamiselle on noussut esille monissa tutkimuksissa. Tämä tarve on viime vuosina voimistunut siitä huolimatta, että 2000-luvulla metsäpolitiikalla ja metsälainsäädäntöön tehdyillä muutoksilla on edistetty metsien monikäyttöä. Metsänomistajille suunnatut kyselytutkimukset ovat nostaneet esille, että huomattava osuus metsänomistajista kokee nykyisten säännösten rajoittavan liikaa metsien monikäyttöä tai taloudellisesti perusteltua metsien käsittelyä. Tutkimusten mukaan osa metsänomistajista painottaa aikaisempaa voimakkaammin metsätalouden taloudellista näkökulmaa ja osa puolestaan muun muassa metsän maisemallisia ja virkistyksellisiä arvoja. Lisäksi puuta käyttävä teollisuus on monipuolistunut ja perinteisellä metsäteollisuudella on tarve kehittää toimintojaan ja puunhankintaa nykyistä kustannustehokkaammaksi.

Nykyisessä metsälaissa hakkuutapojen määrittely perustuu erityiskohteita lukuun ottamatta vallitsevan käytännön mukaiseen metsikkökohtaiseen puuston käsittelyyn. Kasvatushakkuita ohjataan metsien kestävästä hoidosta ja käytöstä annetulla valtioneuvoston asetuksella alaharvennuksiin, mikä ohjaa puuston säilymistä tasaikäisrakenteisena. Vaihtoehtoiset metsänkäsittelymenetelmät ovat olleet sallittuja erityiskohteissa tietyn perustein. Uudistushakkuiden toteutta-

minen on metsälain nojalla mahdollista vasta maantieteellisen sijainnin, puulajin ja kasvu-paikan perusteella määräytyvän järeys- tai ikäkriteerien täyttymisen jälkeen. Näiden metsäomaisuuden käyttöä rajoittavien säännösten on katsottu olevan aikaisemmin kansantaloudellisesta näkökulmasta perusteltuja puuntuotannon kestävyuden turvaamiseksi loukkaamatta kuitenkaan yksityisten metsänomistajien omaisuuden suojaa. Rajoittavat säännökset ovat voineet myös rajoittaa metsien yksityistaloudellisesti perusteltua käsittelyä. Metsätalouden kannattavuuden edistäminen on tärkeää, koska metsätalouden tuottojen kehitys ei ole seurannut metsätalouden toimenpiteiden kustannusten nousua.

Metsänkäsittelyn ja puunkorjuun toteuttamisen tarkkarajaisen sääntelyn ei katsota enää olevan tarpeen osuuden tarjonnan kestävyuden kannalta samalla tavalla kuin aikaisempina vuosikymmeninä. Puun määrä suomalaisissa metsissä ei rajoita puuta käyttävän teollisuuden nykyistä toimintaa tai uusia investointeja. Suomalaisen metsäteollisuuden ainespuun käyttö on vähentynyt 2000-luvulla, ja nykyisin noin neljännes metsien kestävästä hakkuukertymästä jää hyödyntämättä. Ainespuun suurimman kestävästi hakkuusuunnitteen arvioidaan olevan vuosina 2009–2018 noin 69,2 miljoonaa kuutiometriä, kun Metsäntutkimuslaitoksen tilastojen mukaan vuosina 2007–2011 ainespuuta korjattiin keskimäärin vuosittain 51,6 miljoonaa kuutiometriä. Lisäksi samalla kun 2000-luvulla metsäteollisuuden ainespuun käyttö on vähentynyt, metsien vuosittainen kasvu on noussut noin 99,5 miljoonasta kuutiosta 104 miljoonaan kuutiotaan ja ilmastonmuutoksen oletetaan lisäävän Suomessa metsien runkopuun kasvua edelleen jo seuraavan kymmenen vuoden aikana. Toisaalta puuston lisääntynyt kasvu ja viime vuosina toteutunut puun käytön väheneminen tuottaa ilmastopoliittisesta näkökulmasta myös hyötyjä. Koska puuvarojen käyttö on selkeästi metsien vuotuista kasvua pienempi, metsät toimivat hiilinieluna sitoen ilmakehästä hiiltä puustoon ja maahan. Siten myös ilmastopoliittisista syistä on tärkeää turvata metsien kasvu myös tulevaisuudessa.

Metsiä hoidetaan Suomessa vaihtelevalla intensiteetillä osittain sen takia, että puuntuotannon ja metsien talouskäytön merkitys ei metsänomistajille ole niin keskeistä, mutta osittain myös sen takia, että nykyisille metsänkäsittelymenetelmille toivotaan vaihtoehtoja. Vuonna 2011 Suomessa toteutettiin kaikkiaan hakkuita noin 600 000 hehtaarella. Uudistushakkuita toteutettiin noin 127 000 hehtaarella ja kasvatushakkuita noin 457 000 hehtaarella. Uudistuskypsiä metsiä puuntuotantoon käytettävällä maalla on noin 2,5 miljoonaa hehtaaria, joista kiireellinen hakkuutarve puuntuotannollisessa mielessä noin 700 000 hehtaarella. Lisäksi taimikoiden tila on heikentynyt seurantatulosten mukaan. Hyvin hoidettujen taimikoiden osuus on laskenut, tyydyttävien ja välttävien osuus on kasvanut. Vajaatuottoisten taimikoiden osuudessa ei ole tapahtunut merkittävää muutosta.

Metsien ekologinen tila on kohentunut viimeisen 20 vuoden aikana. Metsien monimuotoisuuden turvaamiseksi talousmetsissä on toteutettu luonnonhoitotoimia ja metsien suojelupinta-ala on kolminkertaistunut viimeisen 35 vuoden aikana. Yhteensä Suomessa on suojeltuja ja rajoitetussa metsätalouskäytössä olevia alueita 4,8 miljoonaa hehtaaria, joista luokitellaan metsäksi 3,0 miljoonaa hehtaaria. Suojelupinta-alojen lisäämisen ja metsien käsittelyn ansiosta tiettyjen metsälajien uhanalaistuminen on hidastunut tai pysähtynyt. Monille eliölajeille tärkeä lahoppuun määrä on seurantatutkimusten mukaan kasvussa metsiin jätettävien säästöpuiden ja ja viimeaikaisten myrskytuhojen seurauksena. Kokonaisuudessaan metsien monimuotoisuuden heikentymistä ei kuitenkaan ole saatu pysäytettyä, joten toimenpiteitä tarvitaan myös jatkossa.

Ilmaston muutoksen myötä metsien terveyden ja vastustuskyvyn ylläpitämiseen tähtävien metsänkäsittely- ja hoitokeinojen merkitys korostuu. Ilmaston muuttuessa tärkeimpiä keinoja metsien hoidossa ovat kasvuympäristöön sopivan puulajin ja sen alkuperän valinta metsää uudistettaessa, sekametsien suosiminen ja metsänkäsittelyn monipuolistaminen.

Metsän uudistamisvelvoite muodostaa perustan metsien kestävyuden turvaamiselle.

Metsälain valvonta uudistamisvelvoitteen osalta perustuu nykyisin pääosin taimikon perustamistoimenpiteiden valvontaan. Metsälaki velvoittaa toteuttamaan taimikon perustamistoimenpiteet kolmen vuoden kuluessa hakkuun päättymisestä, mitä valvotaan taimikon perustamisilmoituksella ja maastotarkastuksilla. Luontaisen uudistamisen valvonassa taimikko katsotaan perustetuksi, kun taimilla katsotaan olevan edellytykset kehittyä kasvatuskelpoiseksi taimikoksi. Kasvatuskelpoiseksi taimikoksi katsotaan keskipituudeltaan 1,3 metrin taimikko, jota ei välittömästi uhkaa muu kasvillisuus. Vaikka perustamistoimenpiteiden tekemisen jälkeen metsänuudistamisvelvoite on voimassa 1,3 metrin taimikkoon asti, valvonta on kohdistettu pääasiallisesti perustamistoimenpiteisiin. Taimikon kehittymisen kannalta jälkihoidosta huolehtiminen varhaishoidolla on kuitenkin keskeistä. Siten olisi perusteltua, että uudistamisvelvoitteen valvonnassa siirryttäisiin perustamistoimenpiteiden toteuttamisen valvonnasta enemmän vaadittavan taimikon onnistumisen valvontaan.

2 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

2.1 Tavoitteet

Metsälakia ehdotetaan uudistettavaksi pääministeri Jyrki Kataisen hallitusohjelman kirjauksen mukaisesti osana metsälainsäädännön kokonaisuudistusta. Hallitusohjelmaan on kirjattu, että metsätalouden ja metsäteollisuuden taloudellista toimintapohjaa on uudistettava metsälainsäädännön kokonaisuudistuksella, jolla turvataan niin luonnon monimuotoisuus ja monikäyttöisyys kuin kansantalouden, puunkäyttäjien ja metsänomistajan edut. Lisäksi hallitusohjelmassa todetaan, että uudistuksella edistetään kestävää ja nykyistä monipuolisempaa metsänhoitoa ja metsien uudistamista ja mainitaan, että kasvatuskelpoisen taimikon aikaansaamiseksi korostetaan määräaikojen ja ensiharvennuksen merkitystä.

Edellä mainittujen tavoitteiden mukaisesti metsälakiin esitetään merkittäviä sisällöllisiä

muutoksia, joilla tavoitellaan metsänomistajien monipuolistuneiden tavoitteiden nykyistä parempaa huomioimista, metsätalouden kannattavuuden parantamista, säännösten selkeyttämistä ja viranomaistoiminnan tehostamista. Vähentämällä tarkkarajaisia säännöksiä voidaan lisätä metsänomistajien valinnanmahdollisuuksia, jolloin metsänomistajat voivat ottaa paremmin huomioon monipuoliset tavoitteet metsäomaisuutensa hoidossa. Luonnon monimuotoisuuden turvaamisen edistämiseksi esityksellä tavoitellaan positiivisia vaikutuksia laajoille pinta-aloille. Lisäksi uudistuksen tavoitteena on täydentää metsälain mukaisten erityisen tärkeiden elinympäristöjen muodostamaa verkostoa. Kaiken kaikkiaan esitetyillä muutoksilla pyritään osaltaan vastaamaan toimintaympäristössä tapahtuneisiin muutoksiin.

Yksi uudistuksen keskeisistä tavoitteista on luonnon monimuotoisuuden turvaaminen nykyistä tehokkaammin. Metsälakiin ehdotetut muutokset vaikuttaisivat positiivisesti luonnon monimuotoisuuteen laajoilla pinta-aloilla nykyisen suojelutason lisäksi. Kokonaisuudessaan metsälain tavoite säilyisi nykyisellään, mutta muuttuneessa toimintaympäristössä vanhan tavoitteen saavuttaminen vaatii muutoksia lainsäädäntöön. Eli jatkossakin metsälain tavoitteena on turvata sekä metsien kestävään käyttöön perustuva hyvinvointi että metsäluonnon monimuotoisuus.

Metsälaki muodostaisi jatkossakin yhteiskunnan tavoitteiden ja kestävyuden näkökulmasta selkeät vähimmäisvaatimukset metsien hoitotoimenpiteille ja puunkorjuun toteutukselle. Vastuu vähimmäisvaatimuksia paremmasta metsäomaisuuden hoidon toteuttamisesta olisi metsänomistajalla. Näin säätelyllä ei pyrittäisi tarkasti ohjaamaan metsien käyttöä, ja metsäomaisuuden hoito siirtyisi lähemmäksi muita omaisuuden lajeja. Metsälain uudistamisen yhteydessä myös metsänhoitosuosituksen uudistetaan nykyistä monipuolisemmiksi ja ajan henkeen sopiviksi.

Esitetyillä muutoksilla tavoitellaan metsien nykyistä monipuolisempaa ja aktiivisempaa hoitoa ja käyttöä. Lisäksi esitetyt muutokset mahdollistavat nykyistä joustavamman puunkorjuun, mikä mahdollistaisi kustannussäästöjä sen toteuttamisessa.

2.2 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan tehtäväksi metsälakiin merkittäviä sisällöllisiä uudistuksia metsäalan toimintaympäristössä, metsänomistajien tavoitteissa sekä yhteiskunnassa tapahtuneiden muutosten vuoksi. Lain tarkoitus säilyisi esityksessä nykyisellään.

Esityksessä ehdotetaan tarkennettavaksi lain soveltamisalaa sekä uudistus- ja kasvatushakkuiden toteuttamista koskevia säännöksiä, uudistamisvelvoitteen muodostumisen jälkeisiä velvoitteita sekä uudistamisvelvoitteen täyttämiseksi vaadittavan taimikon määrittelyä. Uudistamisvelvoitteen täyttämiseksi ehdotetaan säädettäväksi selkeät määräajat uudistettavan alan maantieteellisestä sijainnista riippuen. Määräajat olisivat samat metsänviljelylle ja luontaiselle uudistamiselle, jotta uudistamismenetelmän valinta ei vaikuttaisi itse uudistamisvelvoitteen sisältöön. Kasvatushakkuiden toteuttamista esitetään vapautettavaksi, jotta metsänkäsittelymenetelmiä voitaisiin monipuolistaa. Metsänkäsittelymenetelmien monipuolistamisen myötä eri käsittelyvaihtoehdot, kuten pienaukohakkuut ja poimintaluonteiset erikäsirakenteisen metsänkasvatuksen hakkuut rinnastettaisiin tasapuolisesti vallitsevan käytännön mukaisiin kasvatushakkuihin. Lisäksi uudistamishakkuiden ikä- ja järeyskriteereitä esitetään poistettavaksi.

Metsälakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös metsän hakkaajan vastuun lisäksi myös leimikkosuunnittelijan tekijänvastuusta. Samoin lisättäisiin hakkaajan vastuihin liittyen maanomistajalle ja Suomen metsäkeskuksen alueyksikölle ilmoitusvelvollisuus hakkuiden käsittelyalueella mahdollisesti sijaitsevista tiedetyistä erityisen tärkeistä elinympäristöistä sekä muista tärkeistä vastaavista erityiskohteista. Suomen metsäkeskuksesta annetun lain (418/2011) 35 §:n 2 momentin mukaan mitä metsäkeskuksesta tai metsäkeskuksista muualla säädetään, koskee tämän lain voimaan tultua metsäkeskuksen alueyksikköä. Vaikka metsäkeskusorganisaatio on rakenteeltaan muuttunut, sitä koskevia korjauksia ei edellä selvitetyn säännöksen johdosta ole tarve esittää koko metsälakiin. Esityksen perusteluissa tuodaan kuitenkin esille alueyk-

sikkö käytännön toimijana. Esityksessä esitetään lisäksi metsänkäyttöilmoituksen jättöajan lyhentämistä sekä metsätuhoihin liittyvää erityistä ilmoitusmenettelyä. Laista ehdotetaan poistettavaksi hallinnon keventämiseksi suojametsäalueilla toimenpiteiltä vaadittava hakkuu- ja uudistamissuunnitelma, taimikon perustamisilmoitusmenettely, metsälain mukainen katselmusmenettely sekä uuden puuston aikaansaamisen varmistamiseksi säädetty vakuusmenettely. Vakuusmenettelyä on voitu käyttää ainoastaan, jos maanomistaja on aiemmin laiminlyönyt metsälain mukaisen uudistamisvelvoitteen, jonka seurauksena metsälain 20 §:n nojalla on toteutettu korjaavia toimenpiteitä velvoitteen täyttämiseksi.

Keskeisenä luonnon monimuotoisuutta edistävänä muutoksena esitetään, että metsälailla turvattaviin erityisen tärkeisiin elinympäristöihin sisällytetään nykyisten kohteiden lisäksi myös metsäkorte-, muurain- ja lähdekorpi sekä Lapin maakunnan alueella sijaitsevat letot. Lisäksi erityisen tärkeiden elinympäristöjen ominaispiirteitä tarkennettaisiin ja niiden määrittelyyn lisättäisiin niiden pienialaisuus tai taloudellinen vähämerkisyys. Esityksessä ehdotetaan metsälaissa säädettäväksi erityisen tärkeiden elinympäristöjen ominaispiirteet säilyttävästä käsittelystä ja toimenpiteistä koskevista rajoitteista lain tasolla nykyisen valtioneuvoston asetuksen sijasta. Nykyisin rajoitteet on säädetty metsien kestävästä hoidosta ja käytöstä annetulla valtioneuvoston asetuksella, mutta perustuslain mukaisesti velvoittavien rajoitteiden säätäminen tulee toteuttaa lain tasolla. Metsälain 8 a §:ssä säädettyä puulajivalintaa esitetään väljennettäväksi ja 23 a §:ään esitetään lisättäväksi säännös erityisen tärkeää elinympäristöä koskevan ennakkotiedon maksuttomuudesta. Metsälain 11 §:ssä esitetään määriteltäväksi vähäisen taloudellisen menetyksen raja, kun arvioidaan poikkeusluvan myöntämistä. Myös metsälain soveltamisalaan ehdotetaan tarkennuksia monimuotoisuuden turvaamisen edistämiseksi.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan, että uudistamisvelvoitetta ei muodostu uudistushakkuun jälkeen vähätuottoisilla ojitetuilla turvemailla, koska metsänomistajilta ei voida

edellyttää taloudellisesti kannattamattomia investointeja. Uudistamisvelvoitetta ei myöskään muodostuisi, jos viranomaisen tai alueyksikön hyväksymän suunnitelman mukaisesti alun perin avoin tai harvapuustoinen suo tai perinneympäristö ennallistetaan.

Metsärikosta ja metsärikkomusta koskevaa 18 §:ää esitetään tarkistettavaksi muualle metsälakiin esitettävien muutosten johdosta ja metsärikkomuksen syyksiluettavuusvaatimus esitetään muutettavaksi nykyisestä siten, että huolimattomuus muutettaisiin törkeäksi huolimattomuudeksi. Metsärikkomusta koskevaa säännöstä muutettaisiin muun ohella lisäämällä siihen myös leimikon suunnittelijan vastuuta koskeva rangaistussäännös.

Metsälakia ehdotetaan eräiltä osin myös tarkistettavaksi sääntelyn selkiyttämiseksi ja yksinkertaistamiseksi. Tällaisia muutoksia olisivat 3, 4 a, 12, 16, 20 ja 25 a §:n tarkentaminen. Lisäksi esityksessä selkiinnytettäisiin metsälain sisältöä lisäämällä lakiin uusi pykälä lain keskeisille määritelmille (2 a §), nykyisten 5 b ja 6 §:n asiasisältöjä vaihtamalla ja siirtämällä nykyisen 4 §:n (Kansallinen ja alueellinen metsäohjelma) asiasisältö luvun 6 erinäisiin säännöksiin jo aiemmin kumotun 26 §:n tilalle. Esityksessä ehdotetaan uutta valtuussäännöstä 6, 7 ja 11 §:ään sekä tarkentavia muutoksia 9, 15 ja 23 §:ään. Teknisiä muutoksia ehdotetaan 13, 14 c ja 25 §:ään.

3 Esityksen vaikutukset

3.1 Taloudelliset vaikutukset

Esityksellä ei ole vaikutusta valtion talousarvioon.

Esitykseen sisältyy metsälain rajoitteisiin ja velvoitteisiin kohdistuvia muutoksia, joten esityksellä on täten vaikutusta myös metsien hoitoon ja käyttöön. Siten esitys vaikuttaa myös metsänomistajien, puun ostajien, koneyrittäjien sekä muiden metsäalan toimijoiden metsistä saamiin tuloihin ja työtilaisuuksiin.

Merkittävimmät esityksen kansantaloudelliset vaikutukset kohdistuvat metsänkäsitteilymenetelmien monipuolistamiseen ja uudis-

tushakkuissa järeys- ja ikäkriteerien poistamiseen sekä hakkuun jälkeisen taimikon aikaansaamisen sääntelyyn tehtäviin muutoksiin. Esityksessä poiminta- tai pienaukko-hakkuihin perustuvat menetelmät sallitaan nykyistä selkeämmin, minkä tarkoituksena on aktivoida metsänhoitoon niitä metsänomistajia, jotka suhtautuvat kielteisesti ta-saikäisrakenteiseen metsänkasvatukseen ja uudistushakkuihin. Tutkimusten mukaan runsas neljäsosa metsänomistajista olisi heti valmis siirtymään eri-ikäisrakenteisen metsänkasvatuksen menetelmiin ainakin osassa metsiään, jos metsälaki olisi nykyistä sallivampi. Arvion mukaan tämä tarkoittaisi noin 75 000 metsätilaa ja 2,5 miljoonaa hehtaaria. Lisäksi tutkimusten perusteella noin kuudenesa metsänomistajista aikaistaisi uudistushakkuita, jos se olisi mahdollista. Metsänomistajien toimintatapojen muutosten vaikutukset heijastuvat puun tarjontaan, puunkorjuun käytäntöihin ja metsänomistajien kantorahatuloista maksettaviin verotuloihin. Vaikka esitys mahdollistaisi muutoksia metsien hoidossa ja käytössä, kokonaisuuden kannalta niiden ei katsota johtavan merkittäviin muutoksiin puun tarjonnassa, koska käytännöt metsien käsittelyssä säilynevät kuitenkin valtaosin nykyisenkaltaisina.

Esityksessä nykyinen kasvatuskelpoisen taimikon määritelmä korvattaisiin siten, että metsälain 8 §:n mukaiseksi taimikoksi katsottaisiin riittävän tiheä keskipituudeltaan 0,4 metrin taimikko nykyisen 1,3 metrin sijaan. Lisäksi vaadittava taimikko tulee saada aikaan maantieteellisestä sijainnista riippuen tietyssä valtioneuvoston asetuksella säädettävässä määräajassa. Määräaikojen säätäminen kannustaa maanomistajia huolehtimaan taimikon kasvuedellytysten säilyttämisestä, kuten heinäntorjunnasta nykyistä aktiivisemmin. Määräaika toisi tarkennuksen uudistamisvelvoitteen sisältöön, koska säännöksissä ei nykyisin aseteta mitään aikarajaa uudistamisvelvoitteen täyttämiseksi. Luontaiselle uudistamiselle säädetään nykyisin vain määräajat, joiden aikana uudistusalalle tulee muodostua taimikko, jolla on edellytykset kehittyä kasvatuskelpoiseksi taimikoksi. Luonnon vaihtelevissa olosuhteissa taimikko voi kuitenkin tuhoutua tai kehittyä ei toivo-

tulla tavalla myös uudistamisvelvoitteen täyttämisen jälkeen. Tämä riski on olemassa myös nykyisin vaadittavan 1,3 metrin taimikon osalta. Ehdotetun muutoksen seurauksena riski taimikon kehityksen epäonnistumiseen uudistamisvelvoitteen täyttämisen jälkeen kuitenkin jonkin verran kasvaa, joten esitys lisäisi metsänomistajien vastuuta myös tältä osin. Taimikon laadun mahdollinen heikentyminen vaikuttaisi pitkällä aikavälillä metsien kasvukykyyn ja puun tarjontaan.

Maanomistajan tulisi velvoitteen täyttämiseksi kiinnittää erityistä huomiota taimikon varhaiseen kehitykseen ja taimikon varhaisen hoitotoimenpiteiden toteuttamiseen. Maanomistajan näkökulmasta tämä on perusteltua, koska esimerkiksi heinän ja kasvatettavaa puustoa haittaavan vesakon torjunta ovat taloudellisesti kannattavia toimenpiteitä, jotka edistävät taimikon kehittymistä ja kasvua sekä vähentävät myöhemmin tarvittavien toimenpiteiden kustannuksia. Siten muutos ehdotuksen voidaan arvioida parantavan luontaisesti uudistettavien taimikoiden laatua.

Sekä eri-ikäisrakenteisella metsänkasvatuksella että uudistamiskriteerien poistamisella katsotaan olevan puun tarjontaa lievästi lisäävä vaikutus lyhyellä aikavälillä. Täten myös verotulojen odotetaan hieman kasvavan, jos tarjonnan lisääntyminen johtaa puun käytön lisääntymiseen puumarkkinoilla. Jos tasaikäisen metsänkasvatuksen kiertoajat lyhenisivät uudistamishakkuiden järeys- ja ikäkriteerien poistamisen seurauksena, järeän puun tarjonta laskisi ehdotuksen johdosta pitkällä aikavälillä. Merkittävä kiertoaikojen lyhentyminen on kuitenkin epätodennäköistä, koska metsälain uudistamiskriteereihin aikaisemminkin tehdyt muutokset eivät ole merkittävästi muuttaneet metsänomistajien hakuikäikäytymistä. Aikaisemmin tehdyt muutokset uudistamiskriteereissä ovat aikaisintaan hakuikätilanteissa, jolloin puun hinta on ollut poikkeuksellisen korkea. Yleisesti puun tarjonnan rajoitusten poistaminen auttaa puumarkkinoiden tasapainottamisessa, jolloin puun hinnan vaihtelut toteutuvat nykyistä lievempinä. Normaalisissa puumarkkinatilanteissa uudistamiskriteerien poistaminen johtanee nykytilanteeseen verrattuna aikai-

semmin toteutettuihin hakkuisiin vain erityistapauksissa. Toisaalta monet metsänomistajat haluaisivat pidentää kiertoaikoja toteuttamalla kasvatushakkuut yläharvennuksina siirtäkseen uudistushakkuun ajankohtaa.

Eri-ikäisrakenteisen metsänkasvatuksen kannattavuus metsänomistajan näkökulmasta perustuu kustannusten minimointiin. Onnistuessaan eri-ikäisrakenteinen metsänkasvatus aikaansaa puuaineksen tyydyttävän kasvun tasaikäisrakenteista metsänkasvatusta pienemmällä investoinneilla, koska menetelmässä uudistaminen toteutetaan pääsääntöisesti luontaisesti eikä varsinaista taimikonhoitoa tarvita.

Tasaikäisrakenteisesta metsänkasvatuksesta poiketen, seurantatutkimuksissa on havaittu, että eri-ikäisrakenteisen metsän puuston hehtaarikohtainen kasvu ei olisi selkeästi riippuvainen puustopääoman suuruudesta. Tutkimusten tulokset eivät ole kuitenkaan tältä osin kiistattomia, koska myös vastakkaisia tutkimustuloksia on havaittu. Eri-ikäisrakenteisen metsän vuosittainen kasvu voi oikeissa olosuhteissa pienellä puustopääomalla olla tyydyttävää, jolloin metsään sitoutuneen pääoman tuotto on usein tasaikäisrakenteista metsänkasvatusta suurempi. Lisäksi puunkorjuu toteutetaan poimintaluonteisessa eri-ikäisrakenteisessa metsänkasvatuksessa poimintaluonteisina hakkuina kohdistuen järeimpiin puihin, jolloin puunkorjuussa tukkipuun osuus on suurempi kuin tasaikäisen metsän kasvatuksessa keskimäärin.

Jos eri-ikäisrakenteista metsänkasvatusta käytetään siihen sopimattomissa metsissä, voi metsänomistajille syntyä taloudellisesti merkittäviä tappioita. Eri-ikäisrakenteiseen metsänkasvatukseen sisältyy enemmän taloudellisia riskejä kuin tasaikäisrakenteiseen. Riskit koskevat metsikön uudistumista ja esimerkiksi juurikäävän leviämistä. Lisäksi siirtymävaihe tasaikäisrakenteisesta eri-ikäisrakenteiseksi metsäksi aiheuttaa metsänomistajalle usein taloudellisia tappioita siitäkin huolimatta, että hakkuut ovat voimakkaita ja tehdään varttuneeseen kasvatusmetsään. Metsänomistajat voivat kuitenkin hyväksyä menetykset esimerkiksi maisemallisista tai luonnon monimuotoisuuteen liittyvistä syistä, jolloin tappiot ovat metsän peit-

teisyyden ylläpidosta aiheutuva vaihtoehtois-
kustannus. Vaihtoehtois-kustannukseksi voi-
daan myös katsoa sitä, että eri-
ikäisrakenteisen metsänkasvatuksen puun-
korjuun kantohinta muodostunee uudistus-
hakkuiden kantohintaa alhaisemmaksi korke-
ampien korjuukustannusten vuoksi. Tämä
vähentänee eri-ikäisrakenteisen metsänkasva-
tuksen suosiota metsänomistajien keskuudes-
sa.

Eri-ikäisrakenteisen metsänkasvatuksen
puunkorjuun kustannukset eroavat tasaikäis-
rakenteisen metsän puunkorjuun kustannuk-
sista. Poimintahakkuihin perustuvan eri-
ikäisrakenteisen metsän puunkorjuun yksik-
kökustannukset ovat hieman harvennushak-
kuita pienemmät ja merkittävästi uudistus-
hakkuita suuremmat. Pienaukkohakkuiden
yksikkökustannukset ovat puolestaan samaa
suuruusluokkaa tai hieman uudistushakkuita
suuremmat. Puun ostajat voivat siirtää nou-
sevat hankintakustannukset kantohintoihin,
koska korjuuolosuhteet vaikuttavat suoraan
puusta maksettavaan kantohintaan.

Vaikka kantohinnat muodostuisivat eri-
ikäisrakenteisen metsän puunkorjuussa ta-
vanomaista pienemmiksi, esitetyn muutoksen
odotetaan lisäävän kokonaisuudessaan met-
sänomistajien kantorahatuloja, jos uudistuk-
sella onnistutaan aktivoimaan uudistushak-
kuihin kielteisesti suhtautuvia metsänomista-
jia, jotka ovat jättäneet aikaisempina vuosina
uudistushakkuut tekemättä kokonaan.

Eri-ikäisrakenteisten metsien käsittelystä
tai niiden kasvusta on olemassa vain rajoite-
tusti tutkimustuloksia, eikä tutkimuksessa ole
muodostunut vielä yhteistä näkemystä pie-
naukkohakkuiden tai poimintaluontoisten
hakkuiden hyödyistä tai mahdollisista hai-
toista. Eri-ikäisrakenteisen metsänkasvatuk-
sen yleistymisen ja selkeä salliminen ei kui-
tenkaan muodosta uhkaa metsien puuntuo-
tannolle tai teollisuuden puunhankinnalle.

Esityksessä ehdotetaan ojitettujen kitu- ja
joutomaiksi luokiteltavien turvemaiden uu-
distamisvelvoitteen poistamista. Ehdotus
mahdollistaisi näiden kohteiden puunkorjuu-
seen nykyistä paremmat taloudelliset lähtö-
kohdat, koska metsänomistajan ei tarvitsisi
tällöin toteuttaa mittavia perustamistoimenpi-
teitä ja vesitalouden järjestämistä metsäta-

loudellisesti epäsuotuisille kasvupaikoille.
Esityksessä ehdotetaan, että valtioneuvoston
asetuksella säädettäisiin näille vähätuottoisil-
le ojitetuille turvemaille jätettävästä puuston
määrästä. Puustoa tulisi jättää monimuotoi-
suuden lisäämiseksi. Samalla osa kasvupai-
koista voisi luontaisesti täyttää YK:n elintar-
vike- ja maatalousjärjestön (FAO) mukaisen
metsän määritelmän, vaikka ne olisivatkin
jatkoissa aktiivisen metsätalouden ulkopuolella.
Tällä pyritään vähentämään maankäytön
muutoksesta mahdollisesti aiheutuvia kan-
santaloudellisia kustannuksia. FAO määritte-
lee metsän vähintään 0,5 hehtaarin kokoiseksi
alueeksi, jolla puut pystyvät saavuttamaan
vähintään 5 metrin pituuden ja puuston lat-
vuspeittävyys on yli 10 prosenttia pinta-
alasta.

Esityksessä ehdotettujen uusien erityisen
tärkeiden elinympäristöjen lisäämisellä olisi
yksityisten metsänomistajien kannalta omai-
suuden hyödyntämistä rajoittava vaikutus.
Ehdotetuista uusista elinympäristöistä metsä-
talouden kannalta merkittäviä kohteita ovat
metsäkorte- ja muurainkorvet. Taloudelliset
vaikutukset eivät kuitenkaan välttämättä nou-
sisi kovinkaan usein vähäistä suuremmiksi
johtuen kohteiden pinta-aloista. Useiden yk-
sittäisten kohteiden esiintyessä samalla met-
säkiinteistöllä tai pienialaisissa mutta runsas-
puustoisissa kohteissa, joissa käyttörajoittei-
den aiheuttama taloudellinen menetys on vä-
häistä suurempi, metsänomistajalla on mah-
dollisuus hakea Suomen metsäkeskuksen
alueyksiköltä poikkeuslupaa kohteen käsitte-
lyyn tai ympäristötukea kestävän metsätalou-
den rahoituksesta annetun lain (1094/1996)
mukaisesti. Toisaalta esityksessä lain tasolle
nostettavat ja selkeytetyt ominaispiirteitä säi-
lyttävät hoito- ja käyttötoimenpiteiden sään-
nökset saattaisivat jonkin verran vähentää
poikkeuslupan tarvetta tietyissä erityisen tär-
keissä elinympäristöissä. Puun tarjonnan nä-
kökulmasta uusien erityisen tärkeiden
elinympäristöjen lisäämisellä ei ole merkittä-
viä vaikutuksia.

Esitetyillä muutoksilla voitaisiin luoda
edellytyksiä metsätalouden kannattavuuden
parantamiseksi ja lisätä aktiivisuutta ja inno-
vatiivisuutta metsätaloudessa. Muutoksella
voi olla positiivinen vaikutus, jos yhä use-

ampi metsänomistaja hoitaisi metsiään aktiivisemmin. Esitetyt muutokset voidaan toteuttaa vaarantamatta metsätalouden kestävyyttä ja heikentämättä puuta käyttävän teollisuuden toimintaedellytyksiä.

3.2 Ympäristövaikutukset

Esityksellä voidaan arvioida olevan laajoja pinta-aloja koskevia positiivisia vaikutuksia luonnon monimuotoisuuteen. Merkittävimmät positiiviset muutokset liittyvät ojitettujen vähätuottoisten turvemaiden uudistamisvelvoitteen poistamiseen, eri-ikäisrakenteiseen metsänkasvatukseen ja puulajivalintaan esitettyihin muutoksiin.

Esitetty uudistamisvelvoitteen poistaminen puuntuotannollisesti vähätuottoisilta ojitetuilta turvemailta parantaisi selvästi useiden suoluontotyyppien ja niistä riippuvaisen lajiston tilannetta. Uudistamisvelvoitteen poistaminen näiltä alueilta mahdollistaisi sen, että alkuperäinen suokasvillisuus palautuisi pitkällä aikavälillä muodostaen vähäpuustoisen, aktiivisen metsätalouden ulkopuolelle jäävän alueen. Suoluonnon palautumisen lisäksi kunnostusojituksen tekemättä jättäminen parantaa esimerkiksi metsäkanalintujen elinolosuhteita. Uudistamisvelvoitteen poistaminen koskee suuruusluokaltaan useiden satojen tuhansien hehtaarien suopinta-alaa erityisesti Pohjois-Suomessa ojitetuilla alueilla. Esitys ei sisältäisi uudistamisvelvoitteen säätämistä myöskään alueille, joilla alueyksikön tai viranomaisen hyväksymän suunnitelman perusteella ennallistetaan alun perin avoin tai harvapuustoinen suo taikka perinneympäristö.

Esityksellä pyritään parantamaan eri-ikäisrakenteisen metsänkasvatuksen käyttömahdollisuuksia tavallisten talousmetsien tuottamien markkinattomien hyötyjen edistämiseksi. Ehdotetut muutokset eri-ikäisrakenteiseen metsänkasvatukseen toisivat lisää mahdollisuuksia myös monimuotoisuustavoitteiden saavuttamiselle metsien hoidon avulla. Eri-ikäisrakenteinen metsänkasvatus vaikuttaa positiivisesti kerroksellista ja jatkuvasti peitteistä metsää vaativiin metsälajeihin.

Puulajivalinnan monipuolistaminen lisääisi lehtipuiden osuutta ja siten sekametsiä. Lisäksi ehdotuksen mukainen uudistamisvelvoite ehdotettuine aikarajoineen kannustaisi kasvattamaan nopeakasvuisia lehtipuita havupuiden seassa. Lehtipuiden osuuden lisääntyminen edistäisi monimuotoisuuden lisääntymistä ja auttaisi luonnon sopeutumisessa ilmastonmuutoksen edetessä.

Uudistushakkuiden järeys- ja ikäkriteerien poistaminen mahdollistaa metsän kasvatuksen nykyistä lyhyemmällä kiertoaajoilla. Sääntelyn poistaminen ei kuitenkaan huomattavasti muuttaisi metsien ikärakennetta, koska voimassa olevan metsälain järeys- ja ikäkriteerit harvoin rajoittavat taloudellisista syistä nykyisin käytettäviä kiertoaikoja. Lisäksi uudistuskypsyysrajojen poistamisella on vain vähäinen välitön merkitys monimuotoisuuden kannalta arvokkaimpien, vanhimpien metsien määrään, koska ne ovat nykysäädöstenkin puitteissa hakattavissa.

Lisäksi ehdotuksessa esitetään, että kasvatushakkuiden toteuttamista ei ohjattaisi nykyisten säännösten mukaisesti alaharvennuksiin, joissa hakkuissa korjataan pääsääntöisesti valtapuustoa lyhyempää puustoa. Metsänomistajat voivat yläharvennuksilla toteutetuilla kasvatushakuilla pidentää metsän kasvatuksen kiertoaikaa, ja siten muutos vaikuttaisi vastakkaiseen suuntaan kuin järeys- ja ikärajoitteiden poistaminen. Lisäksi yläharvennukset voivat tuottaa korjuuteknisistä syistä alaharvennuksia enemmän usealle metsälajistolle tärkeää lahoppuuta pitkällä aikavälillä. Lisäksi yläharvennukset pitävät metsät peitteellisenä pidempään.

Esityksessä erityisen tärkeät elinympäristöt määriteltäisiin pienialaisiksi tai taloudellisesti vähämerkityksellisiksi. Voimassa olevan metsälain perusteluissa todetaan erityisen tärkeiden elinympäristöjen olevan yleensä pienialaisia, mutta selkeästi pieniksi metsälaissa määritellään ainoastaan kangasmet-säsaarekkeet. Määritelmä on tarkoitettu kuvaamaan nykyistä käytäntöä, eikä esitys aiheuttaisi käytännössä muutosta nykykäytäntöön, koska kohteita tulkitaan yleisesti jo nyt pienialaisiksi. Nykyisin erityisen tärkeiden elinympäristöjen mediaanipinta-ala on noin 0,35 hehtaaria ja keskimääräinen pinta-ala on

noin 0,6 hehtaaria. Kohteiden keskimääräiset pinta-alat vaihtelevat elinympäristökohtaisesti siten, että metsätaloudellisesti vähämerkityksellisten kohteiden pinta-alat ovat tyypillisesti runsaspuustoisia kohteita suurempia. Esimerkiksi Suomen metsäkeskuksen yksityismetsiä koskevan tilaston mukaan vähäpuustoisiksi soiksi katsottavien kohteiden keskimääräinen pinta-ala on noin 1,09 hehtaaria kun lähdekohteiden keskimääräinen pinta-ala on noin 0,24 hehtaaria ja rehevien korpikohteiden 0,50 hehtaaria. Tutkijoiden arvion mukaan noin 15 prosenttia kaikista nykyisistä erityisen tärkeistä elinympäristöistä on pinta-alaltaan yli hehtaarin. Viimeksi mainituista kohteista puolestaan merkittävän osan voidaan arvioida olevan taloudellisesti vähämerkityksellisiä, kuten esimerkiksi vähätuottoisia soita, joiden osalta esityksen johdosta käytäntö ei muuttuisi suhteessa metsälain 10 §:ään.

Esityksessä, kuten jo nykyistenkin säännösten mukaisesti, sallittaisiin varovaiset toimenpiteet, silloin kun voidaan turvata elinympäristöjen tärkeiden ominaispiirteiden säilyminen, ja toisaalta vähennettäisiin elinympäristöjen käyttörajoitteiden aiheuttamaa taloudellista menetystä.

Esityksessä ehdotetaan metsälakiin lisättäväksi metsäkortekorvet, muurainkorvet, lähdekorvet sekä Lapin maakunnan alueella olevat letot nykyisten elinympäristöjen rinnalle. Yhtenäiset lähdekorvet lukeutuvat osittain jo nykyisen metsälain 10 §:n kohteisiin, koska ne sijaitsevat lähteiden välittömässä läheisyydessä. Metsäkortekorpi on luokiteltu luontotyyppinä erittäin uhanalaiseksi ja muurain- ja lähdekorpi vaarantuneeksi.

Ehdotuksessa esitetään nykyiseen lainsäädäntöön verrattuna kohteiden ominaispiirteiden tarkempia määritelmiä. Muutoksilla voitaisiin edistää metsälain 10 §:n kohteiden säilymistä vähentämällä vahingossa toteutettuja hakkuuta edellä mainituissa kohteissa. Tällaisia hakkuuta on voinut toteutua tilanteissa, joissa maanomistaja eikä metsäammattilainen ole tunnistanut metsälain mukaista erityisen tärkeää elinympäristöä. Lisäksi edellä mainitun tavoitteen toteuttamiseksi ehdotuksessa esitetään alueyksikölle ilmoitusvelvollisuutta tiedossa olevasta erityisen tärkeästä

elinympäristöstä sekä muista tärkeistä vastaavista erityiskohteista, jos metsänkäyttöilmoituksen mukaisen hakkuun käsittelyalueella tai sen läheisyydessä on kyseinen kohde. Lisäksi ehdotus sisältää säännöksen siitä, että alueyksikön on annettava ennakkotieto metsälain mukaisesta erityisen tärkeästä elinympäristöstä maksutta.

Ehdotetut muutokset metsälain soveltamisalaan edistävät luonnon monimuotoisuuden turvaamista ja selkeyttävät nykyisiä käytäntöjä. Esityksessä metsälakia ei sovellettaisi valtion luonnonsuojelutarkoitukseen hankkimilla alueilla taikka muilla valtion omistamilla alueilla, joita hoidetaan Metsähallituksen tai maata hallinnoivan viranomaisen suojelupäätöksen mukaisesti. Muutos mahdollistaisi tulevilla suojelualueilla erityiskäsittelyt, joilla tavoitellaan kohteiden erityisten luontorvojen lisäämistä. Erityiskäsittelyä voi liittyä esimerkiksi elinympäristöjen ennallistamiseen tai lahopuun lisäämiseen.

Esityksellä voidaan arvioida olevan positiivinen vaikutus vesistöihin, koska metsätalouden uudistamisvelvoitteen poistaminen vähätuottoisilta ojitetuilta turvemailta vähentää kunnostusojituksia ja niiden aiheuttamaa ravinne- ja kiintoainekuormitusta. Lisäksi eri-ikäisrakenteisen metsänkasvatuksen yleistyminen ja kasvatushakkuiden yläharvennuksen lisääntyminen vähentävät uudistushakkuiden määrää ja siten maanmuokkaustarvetta sekä ravinteiden ja kiintoaineksen kulkeutumista vesistöihin. Toisaalta uudistushakkuun järeys- ja ikäkriteerien poistamisella voi olla vastakkainen merkitys, jos poistamisella olisi merkittävää vaikutusta metsien kiertoaikoihin. Tämä on kuitenkin epätodennäköistä.

Metsien hiilensidonnan ja hiilitaseen näkökulmasta esityksellä ei arvioida olevan merkittävää vaikutusta. Eri-ikäisrakenteisella metsänkasvatuksella voi olla lievä positiivinen vaikutus metsien hiilitaseeseen, mutta järeys- ja ikäkriteerien poistaminen puolestaan mahdollistaa kiertoajan lyhenemisen, joka pienentäisi puuston ja maaperän hiilivarastoa. Uudistamisvelvoitteen poistamisen ilmastovaikutuksista vähätuottoisilta ojitetuilta turvemailta, kuten myöskään eri-

ikäisrakenteisen metsänkasvatuksen osalta, ei ole olemassa kiistattomia tutkimustuloksia.

3.3 Yritysvaikutukset

Esityksellä voidaan arvioida olevan puunhankintayrityksille ja erityisesti metsäkoneurakoitsijoille myönteisiä välittömiä taloudellisia vaikutuksia, jotka olisivat seurausta metsänomistajien aktiivisuuden lisääntymisestä ja metsänkäyttöilmoituksen jättöajan lyhentämisestä. Lisäksi uudistushakkuiden järeys- ja ikärajoitteiden poistaminen mahdollistaisi metsiköiden yhdistämisä ja siten kasvattaisi yhtenäisten käsittelyalueiden kokoa. Suuremmat käsittelyalueet vähentävät koneiden siirtoja ja siten tehostavat metsäkoneyrittäjien toimintaa ja lisäävät metsätalouden kannattavuutta. Samanlainen korjuun logistiikkaa tehostava vaikutus olisi myös metsänkäyttöilmoituksen jättöajan lyhentämisellä, joka lisää joustavuutta puunkorjuuseen.

Esityksen muutokset lisäisivät hieman puun tarjontaa lyhyellä aikavälillä, mikä parantaisi puuta käyttävän teollisuuden toimintaedellytyksiä. Ehdotetut muutokset eivät todennäköisesti muuttaisi puutavaralajien suhteita puun tarjonnassa, joten tarjonnan lisäys hyödyttäisi sekä massa- ja mekaanista metsäteollisuutta että energiateollisuutta. Uudistushakkuiden järeys- ja ikärajoitteiden poistaminen mahdollistaisi hakkuiden toteuttamisen nykyisiä käytäntöjä nuoremmissa metsissä, jolloin suurempi osuus poistettavasta puusta ei täyttäisi saha- tai vaneriteollisuuden laatuvaatimuksia. Toisaalta erikäsirakenteisessa metsänkasvatuksessa ja tasaikäisen metsänkasvatuksen yläharvennuk- sissa hakkuut kohdistetaan suurimpiin puihin, jolloin tukkipuun osuus on suurempi kuin normaaleissa alaharvennuk- sissa. Kokonaisuuden kannalta eri puutavaralajien suhteisiin ei siis voida katsoa muodostuvan merkittäviä muutoksia.

Metsänkäsittelymenetelmien monipuolisuus ja säätelyn vähentäminen lisää monipuolista metsäsuunnittelun tarvetta ja lisää kysyntää erilaisille metsäpalveluyrityksille, jotka ovat erikoistuneet vaihtoehtoi- siin me-

netelmiin. Uusien metsäpalveluyritysten seurauksena metsätalouden toimenpiteiden suunnittelun ja toteutuksen palvelumarkkinat kehittyvät nykyistä monipuolisemmiksi.

3.4 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Esityksellä on vaikutuksia Suomen metsäkeskuksen julkisen palvelun yksikön metsälain valvontaa koskevien tehtävien hoitamiseen. Esitetyillä muutoksilla tarkastustoiminnan käytäntöihin tulee muutoksia taimikon perustamisilmoitusmenettelyn poistamisen seurauksena. Taimikon perustamisilmoituksen poistaminen vapauttaisi Suomen metsäkeskuksen resursseja, mikä mahdollistaisi metsälain valvonnan painopisteen siirtymisen taimikon perustamistoimenpiteiden toteuttamisen valvonnasta metsän uudistumisen onnistumisen valvontaan. Voimassa olevan metsälain 14 a §:n mukaan taimikon perustamisilmoitus on tehtävä viivytyksettä, kun 8 §:n 2 momentissa tarkoitettut taimikon perustamista koskevat toimenpiteet on saatettu loppuun. Taimikon perustamisilmoitusmenettelyn laiminlyönti ei ole kuitenkaan rangaistavaa, jonka seurauksena huomattava osa ilmoituksista saadaan vasta muistutusten avulla. Merkittävä osa taimikon perustamisilmoituksista jää kuitenkin tekemättä annettavista muistutuksista huolimatta, jolloin tieto perustamistoimenpiteiden toteuttamisesta hankitaan vaihtoehtoisista tietolähteistä tai maastotarkastusten avulla. Kokonaisuudessaan metsälain uudistamisveloitteen valvominen tulisi toteuttaa uudella toimintamallilla. Perustamistoimenpiteiden toteuttamista ei valvottaisi jatkossa enää kattavasti, vaan tarkastustoiminnassa sovellettaisiin riittävää otosta, kuten esimerkiksi luontaisen uudistamisen valvonnassa sovelletaan nykyisin. Uudistamistuloksen valvonnassa erityistä huomiota tul- laan kiinnittämään metsälain 8 §:n mukaisen taimikon aikaansaamiseen.

Esityksessä ehdotetaan, että ennakkotieto erityisen tärkeästä elinympäristöstä olisi maksuton. Alueyksikön antamasta ennakkotiedosta peritään tällä hetkellä 200 euroa. Vuosittain on pyydetty alueyksiköistä vain

yksittäisiä ennakkotietoja. Muutosesityksen voidaan katsoa jonkin verran lisäävän ennakkotiedon kysyntää ja sen kautta Suomen metsäkeskuksen siihen tarvitsemia resursseja. Ennakkotieto on kuitenkin metsänomistajan oikeusturvan kannalta olennainen asia. Metsänomistaja voi saada ennakkotiedon epäselvissä tilanteissa ja toimia sen mukaisesti. Ennakkotieto voi vaikuttaa lisäävästi erityisen tärkeiden elinympäristöjen havainnointiin ja sitä kautta säilyvien kohteiden määrään. Uudistushakkuiden järeys- ja ikäkriteerien poistaminen vähentää puolestaan siihen liittyvää valvontaa.

Esityksessä ehdotetaan myös suojametsäalueiden toimenpiteiltä vaadittavan hakkuu- ja uudistamissuunnitelman poistamista, joka yksinkertaistaisi hallintoa, mutta ei muuttaisi tavoitetta suojametsäalueen metsien elinvoimaisuuden turvaamisesta. Hakkuuta ja uudistamiselvelvoitteen täyttämistä sekä metsärajan kehittymistä valvottaisiin ja seurattaisiin jatkossakin tarkasti metsänkäyttöilmoitusmenettelyn avulla. Muutoksen voidaan kuitenkin arvioida lievästi vähentävän valvontaan tarvittavia resursseja. Myös ehdotettu katselmusmenettelyn poistaminen yksinkertaistaisi ja nopeuttaisi alueyksikön valvontaprosessia ja siten tehostaisi toimintaa. Kaiken kaikkiaan esityksellä ei arvioida olevan vaikutusta Suomen metsäkeskuksen valtionavun määrään.

4 Asian valmistelu

4.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto

Valtioneuvosto hyväksyi periaatepäätöksenä Kansallinen metsäohjelma 2015:n maaliskuussa 2008 ja sen uudistuksen joulukuussa 2010. Periaatepäätöksessä todetaan, että metsälainsäädäntö uudistetaan ohjelman tavoitteiden mukaisesti.

Maa- ja metsätalousministeriö asetti 23 päivänä elokuuta 2010 metsien käsittelymenetelmien monipuolistamista arvioivan työryhmän (MMM047:00/2010). Työryhmän tarkoituksena oli selvittää ja arvioida millä tavoin metsien käsittelyn menetelmiä tulee monipuolistaa ottaen huomioon metsänomis-

tajien tavoitteet ja metsäpoliittiset linjaukset kestävästä metsien hoidosta ja käytöstä. Työryhmä teki metsien käsittelyn monipuolistamisen tärkeimmistä linjanvedoista, tavoitteista ja toimenpiteistä metsälain uudistamiseksi ehdotuksen (MMM:n julkaisuja 1/2011), joka luovutettiin maa- ja metsätalousministeriölle 19 päivänä tammikuuta 2011. Muutoksen valmistelu jatkui maa- ja metsätalousministeriön 3 päivänä marraskuuta 2011 asetaman Metsänkäsitteilymenetelmien monipuolistaminen

-jatkotyöryhmän (MMM044:00/2011) toimesta. Jatkotyöryhmä kuuli eri alojen asiantuntijoita työskentelyn aikana. Jatkotyöryhmässä oli edustus maa- ja metsätalousministeriöllä, ympäristöministeriöllä, työ- ja elinkeinoministeriöllä, Suomen metsäkeskuksella, Metsäntutkimuslaitoksella, Pellervon taloustutkimuksella, Maa- ja metsätaloustuottajien Keskusliitolla, Metsätalouden kehittämiskeskus Tapiolla, Metsähallituksella, Suomen riistakeskuksella, WWF Suomella, Suomen luonnonsuojeluliitolla, Metsäteollisuus ry:llä, METO-Metsäalan Asiantuntijat ry:llä, Suomen Metsätalonomistajien liitolla, UPM-Kymmene Oyj:llä ja Metsänhoitoyhdistys Kalajokilaaksoilla. Työryhmämuistio (mmm 2012:7), joka sisälsi esityksen metsälain muuttamisesta, luovutettiin 17 päivänä elokuuta 2012 maa- ja metsätalousministeriölle. Työryhmä oli muutoin yksimielinen, mutta ympäristöministeriö, WWF Suomi ja Suomen luonnonsuojeluliitto jättivät pääasiassa luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen ja metsälain mukaisen metsänkäyttöilmoituksen määräajan lyhentämiseen kohdistuvat eriävät näkemykset.

Maa- ja metsätalousministeriö tilasi kolme asiantuntijaselvitystä valmistelun tueksi. Ensimmäisen työryhmän valmistelun yhteydessä maa- ja metsätalousministeriö teetti Metsäntutkimuslaitokselta selvityksen metsänomistajien suhtautumisesta metsänkäsitteilymenetelmien monipuolistamiseen. Jatkotyöryhmän työn tueksi maa- ja metsätalousministeriö teetti Pellervon taloustutkimukselta selvityksen metsänomistajien suhtautumisesta metsälakiin. Lisäksi työryhmän esityksen taloudellisista ja luonnon monimuotoisuuteen kohdistuvista vaikutuksista toteutettiin asian-

tuntijaselvitys Metsätalouden kehittämiskeskus Tapion, Suomen ympäristökeskuksen ja Metsäntutkimuslaitoksen konsortiohankkeena.

Esitys noudattaa keskeisiltä osin jatkotyöryhmän esitystä. Jatkotyöryhmä esitti metsäsuunnitelmaa koskevaa 4 a § kumottavaksi. Säännös arvioitiin kuitenkin metsänomistajan oikeusturvan varmistamisen vuoksi välttämättömäksi säilyttää edelleen metsälaissa. Säännöstä kuitenkin esitetään jonkin verran sisällöllisesti ja valtuussäännöksen osalta supistettavaksi, koska nykyisen säännöksen nojalla annettuun valtioneuvoston asetukseen metsien kestävästä hoidosta ja käytöstä sisällytetyt vähimmäisvaatimukset on koettu liian yksityiskohtaiseksi. Tämän vuoksi on tarpeen määrittää säännösten sisältö joustavammaksi ja yleisemmäksi, jotta markkinoille voi muodostua sisällöllisesti ja toteuttamiskustannuksiltaan eritasoisia metsäsuunnitelmia, jolloin metsänomistajat voisivat ostaa näitä omien tarpeidensa mukaisesti vapaammin palveluita tarjoavilta toimijoilta.

Vaikutusten arviointiselvityksen johdosta työryhmän esityksen pohjalta valmistellussa esityksessä tarkennetaan jatkotyöryhmän esittämää 10 §:n erityisen tärkeiden elinympäristöjen yleisten ominaispiirteiden määritelmää, metsälain 8 §:n mukaisen taimikon määritelmää sekä uudistamisvelvoitteen aikarajoja. Tarkennus metsälain 8 §:n mukaisen taimikon määritelmään sekä muutos jatkotyöryhmän esittämään aikarajaan tehdään luontaisen uudistamisen edistämiseksi. Esitys on valmisteltu virkatyönä maa- ja metsätalousministeriössä.

4.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen

Esityksestä pyydettiin lausuntoa oikeusministeriöltä, työ- ja elinkeinoministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, ympäristöministeriöltä, saamelaiskäräjiltä, Suomen Kuntaliitolta, Elintarviketurvallisuusvirastolta (Evira), Museovirastolta, Helsingin yliopiston maatalous-metsätieteelliseltä tiedekunnalta, Itä-Suomen yliopiston metsätieteelliseltä tiedekunnalta, Maaseutuvirastolta, Metsähallituk-

selta, Metsäntutkimuslaitokselta, Suomen ympäristökeskukselta, Metsätalouden kehittämiskeskus Tapiolta, Suomen metsäkeskukselta, Suomen riistakeskukselta, Ekometsätalouden liitto ry:ltä, Innofor Oy:ltä, Koneyrittäjien liitolta, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry:ltä, METO – Metsäalan asiantuntijat ry:ltä, Metsänhoitajaliitto ry:ltä, Metsänomistajien liitoilta (7 kpl), Metsäteollisuus ry:ltä, Suomen sahat ry:ltä, Pellervon taloustutkimus PTT ry:ltä, Puunkorjuumestarit ry:ltä, Päijänteen metsänhoitoyhdistykseltä, Pääkaupunkiseudun Metsänomistajat ry:ltä, Suomen luonnonsuojeluliitolta, Suomen metsätilanomistajien liitolta, Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC rf:ltä ja Maailman Luonnon Säätiön (WWF) Suomen rahastolta. Pyydetyistä tahoista muutamat metsänomistajaliitot ja Pääkaupunkiseudun Metsänomistajat ry eivät antaneet pyydettyä lausuntoa.

Pyydettyjen lausuntojen lisäksi lausunnon toimittivat Maanmittauslaitos, korkein hallinto-oikeus, Energiateollisuus ry, Maanomistajain liitto, Birdlife Suomi ry, Ympäristöpäälliköt (Lohja, Forssa, Raasepori ja Inkoo), Luonto-Liitto, Finanssialan Keskusliitto, Fingrid Oyj, Natur och Miljö rf, Juhani Päivänen (Helsingin yliopisto), Tornator, Erkki Lähde ja Päijät-Hämeen Metsänomistajat ry. Lisäksi maa- ja metsätalousministeriö pyysi erillisiä lausuntoja professori Heli Peltolalta ja professori Kari Mielikäiseltä metsälaki- ja asetusluonnoksessa esitettyyn uudistamisvelvoitteeseen liittyen.

Maa- ja metsätalousministeriöön toimitettiin kaikkiaan 52 lausuntoa.

Lausunnoissa todettiin yleisesti, että erikäisrakenteisen metsänkasvatuksen salliminen ja sen rinnastaminen kasvatushakkuihin sekä uudistushakkuiden läpimitta- ja ikäkriteerien poistaminen ovat perusteltuja ja keskeisiä muutoksia nykyiseen metsälakiin. Muutoksia kannatettiin lähes poikkeuksetta ja niiden todettiin pohjautuvat metsänomistajakunnan tutkittuihin asenteisiin. Lausunnoissa esitettiin kuitenkin useita kehitysehdotuksia etenkin 5 §:ään liittyen erikäisrakenteisen metsän kasvatushakkuiden toteuttamiseen. Lausunnoissa korostettiin, et-

tä edellytykset menetelmän käytettävyydelle tulee varmistaa tavoitteen mukaisesti.

Monet tahot nostivat lausunnoissa esille, että esityksen uudistamisvelvoitteen aikaraja olisi liian tiukka Etelä-Suomen oloissa. Lisäksi useassa launnossa esitettiin, että vaadittavan taimikon keskipituus tulisi olla korkeampi.

Metsälain erityisen tärkeisiin elinympäristöihin esitetyt näkemykset olivat lausunnoissa keskenään ristiriitaisia. Useat tahot vastustivat uusien elinympäristöjen lisäämistä, mutta ympäristöministeriö, Suomen ympäristökeskus ja ympäristöjärjestöt pitivät esitystä luonnon monimuotoisuuden kannalta tältä osin heikennyksenä nyky lakiin verrattaessa. Erityisen tärkeiden elinympäristöjen käsitteilyä koskevia pykäläehdotuksia (10 a ja 10 b §) kommentoitiin yleisesti siten, että säännöksiä tulee selkeyttää.

Lakiehdotuksen 11 §:n mukaiseen poikkeuslupaan esitettiin lausunnoissa ristiriitaisia näkemyksiä. Monet tahot kannattivat lausunnoissaan sitä, että poikkeuslupan myöntämisen edellytyksenä oleva vähäisen taloudellisen menetyksen raja-arvo säädettäisiin jatkossa metsälaissa eikä kestävän metsätalouden rahoituksesta annetussa lainsäädännössä. Erityisesti ympäristöministeriö kuitenkin esitti näkemyksensä, että vastaavan tyyppistä maanomistajille asetettua haitansietovelvollisuutta ja siihen liittyvää haitansietokynnystä ei ole määritelty esitetyllä tavalla. Lisäksi lausunnoissa esitettiin, että vähäisen menetyksen raja-arvo on liian korkea, mutta osa puolestaan nosti esille, että ehdotettu raja-arvo on matalampi nykyiseen tulkintaan verrattuna. Poikkeuslupan hakemisen osalta esitettiin myös, että sitä voisi hakea vasta, kun ensin on hakenut ympäristötukea erityisen tärkeän elinympäristön säästämiseen ja sitä ei ole myönnetty.

Lausuntokierroksella nostettiin useiden tahojen osalta esille lähes yhtenäinen näkemys siitä, että yleiskaavassa virkistyskäyttöön osoitetut alueet eivät tulisi olla ainakaan kokonaisuudessaan metsälain soveltamisalan ulkopuolella. Lisäksi ympäristöministeriö, Suomen ympäristökeskus ja ympäristöjärjestöt vastustivat 2 §:n viimeistä momenttia,

jossa viitataan metsätuhojen torjunnasta annettavaan lakiin.

Useat tahot pitivät lakiehdotuksen mukaista metsänkäyttöilmoitukselle vaadittavaa seitsemän vuorokauden aikaa liian lyhyenä, kun taas lähinnä maanomistajien ja metsäteollisuuden edustajat puolsivat esitettyä määräajan lyhentämistä.

Oikeusministeriö kiinnitti lakiehdotuksen kehittämistyössä huomiota lakiehdotuksen yleisperusteluihin ja muun muassa leimikkosuunnittelijan vastuuseen sekä metsälain ja rikoslain soveltamiseen. Lisäksi oikeusministeriö esitti lukuisia teknisiä tarkistuksia ehdotettuihin pykäliin. Valtiovarainministeriö vastusti soveltamisalaan esitettyjä muutoksia ja erityisen tärkeän elinympäristön ennakkotiedon maksuttomuuden säätämistä metsälaissa. Lisäksi valtiovarainministeriö nosti lausunnoissaan esille, että vaikutusten arvioinnissa esitettiin lähinnä arvioita tulevasta kehityksestä ja muutoksien mahdollisista laajuuksista. Useassa launnossa kuitenkin aiheeseen liittyen todettiin, että tutkittua tietoa esimerkiksi eri-ikäisrakenteisen metsänkasvatuksen vaikutuksista on vain rajoitetusti saatavilla.

Useat tahot, kuten esimerkiksi ympäristöministeriö, Suomen ympäristökeskus ja WWF Suomi, nostivat esille, että lakiehdotuksessa ei huomioida voimakkaassa kasvussa olevan energiapuun korjuun vaikutuksia esimerkiksi rajoituksin, vaikka tutkimustulosten perusteella sillä voi olla vaikutuksia luonnon monimuotoisuudelle. Asian jatkovalmisteluissa ei kuitenkaan aiheeseen tehty muutoksia, koska metsien käsittelyn rajoitteita ei ole perusteltua säätää puun loppukäytön perusteella.

Lausunnoissa esitetyt muutosesitykset pyrittiin soveltuvien osin ottamaan huomioon hallituksen esityksen jatkovalmistelussa. Jatkovalmisteluissa toteutetut muutokset koskivat erityisesti uudistamisvelvoitteen aikarajojen ja taimikolta vaadittavien kriteerien, metsänkäyttöilmoituksen jättämiselle säädettävän määräajan, määritelmien sekä soveltamisalan tarkentamista. Lisäksi valmistelussa kiinnitettiin erityistä huomiota erityisen tärkeitä elinympäristöjä koskevan metsälain 10 §:n rakenteeseen. Myös leimikkosuunnit-

telijan vastuuta tarkennettiin rikosoikeudellisella vastuulla. Ministeriölle ehdotuksen metsälain muuttamisesta valmistelleen työryhmän kannanotot pyrittiin kuitenkin säilyttämään ennallaan, jos muutosesitysten tueksi ei lausunnoissa esitetty uusia painavia näkökohtia. Lausunnoissa esitettyjä teknisiä tarkennusehdotuksia on myös huomioitu esityksen jatkovalmistelussa ja esityksen yleisperusteluja sekä pykäläkohtaisia perusteluja tarkennettiin esitettyjen muutosten selkeyttämiseksi.

Esitykseen liittyen maa- ja metsätalousministeriössä on järjestetty saamelaiskäräjistä annetun lain (974/1995) 9 §:ssä tarkoitettu kuulemis- ja neuvottelutilaisuus.

5 Riippuvuus muista esityksistä

Voimassa olevan metsälain 2 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan metsälakia ei sovelleta luonnonsuojelulain (1096/1996) nojalla muodostetuilla suojelualueilla. Nyt annettavassa hallituksen esityksessä selvennettäisiin ja tarkennettaisiin metsälain 2 §:ssä säädettyä soveltamisalaa. Esityksessä on tar-

koitus säätää metsälain soveltamisalasta siten, että lakia ei sovellettaisi edellä mainitun lisäksi myöskään valtion luonnonsuojelutarcoitukseen hankituilla alueilla taikka muilla valtion omistamilla alueilla, joita hoidetaan Metsähallituksen tai valtion maata hallinnoivan viranomaisen suojelupäätöksen mukaisesti. Hallituksen esityksessä laiksi metsätuhojen torjunnasta olisi tarkoitus kytkeä sen soveltaminen niihin metsäalueisiin, joilla sovelletaan metsälakia. Soveltamisala ei tältä osin poikkeaisi voimassa olevan metsänhyönteis- ja sienituhojen torjunnasta annetun lain (263/1991), joka kumottaisiin lailla metsätuhojen torjunnasta, soveltamisalasta. Toisaalta kuitenkin erityisesti metsätuhojen torjunnasta annettavan lain säännöksillä valtion vahingonkorvausvelvollisuudesta metsätuhoissa on liityntä metsälain soveltamisalan ulkopuolelle jääviin edellä selvitettyihin alueisiin. Metsälaissa olisi myös muutama viittaus ehdotettuun metsätuhojen torjunnasta annettuun lakiin. Esityksillä on siten sellainen yhteys, että ne on tarkoituksenmukaista käsitellä samanaikaisesti.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Metsälaki

2 §. *Soveltamisala.* Metsälain 2 § ehdotetaan muutettavaksi kokonaisuudessaan. Varsinaisia sisällöllisiä muutoksia esitetään kuitenkin vain seuraavassa selvitettyjen asioiden osalta.

Voimassa olevan metsälain 2 §:n 1 momentin 1 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että luonnonsuojelulain nojalla muodostettujen suojelualueiden lisäksi metsälakia ei sovellettaisi valtion luonnonsuojelutarkoitukseen hankkimilla alueilla eikä muilla valtion omistamilla alueilla, joita hoidetaan Metsähallituksen tai valtion maata hallinnoivan viranomaisen suojelupäätöksen mukaisesti. Lisäksi kyseisen pykälän nykyinen 2 momentti siirrettäisiin asiasisältöineen 1 momenttiin sen 6 kohdaksi. Samalla pykälän nykyinen 6 kohta siirtyisi 5 kohdaksi. Pykälän 1 momenttiin esitetään lisättäväksi myös uusi 7 kohta, jonka mukaan puolustusvoimien ampuma-alueiden maalialueilla ei sovellettaisi metsälakia. Viimeksi mainittuja alueita on joitakin kymmeniä tuhansia hehtaareita.

Valtion suojelutarkoitukseen hankittuja alueita ovat tyypillisesti tulevat luonnonsuojelualueet, joita ei ole virallisesti perustettu valtioneuvoston tai ympäristöministeriön toimesta. Näiden alueiden suojelusta on erityisesti päätetty jo aiemmin kansallisia suojelualueohjelmia, Natura 2000 -verkostoa tai esimerkiksi kaavoja koskevien päätösten yhteydessä. Suojelutarkoitukseen hankinnaksi voitaisiin katsoa esimerkiksi toimenpidettä, jossa kyseinen alue siirtyy Metsähallituksen suojelualueista vastaavan yksikön taseeseen. Metsähallitus on omalla päätöksellään suojelut aikaisemmin metsätalouden käytössä olleita metsiä noin 685 000 hehtaaria, joihin sisältyy suojeluohjelmakohteita, suojelumetsiä ja muita suojelukohteita. Valtion metsäomaisuutta hoitaa maa- ja metsätalousministeriön alaisena liikelaitoksena Metsähallitus. Sen hallinnassa ovat talousmetsät, kansallispuistot sekä rantarakentamiseen kaavoitetut ran-

ta-alueet ja -tontit. Valtion maata hallinnoivalla viranomaisella tarkoitetaan tässä muita valtion virastoja ja laitoksia kuin Metsähallitusta. Jo olemassa olevia tai tulevia suojelualueita ei ole usein tarkoituksenmukaista käsitellä metsätalouden käytäntöjen mukaisesti ja alueilla tehdään usein normaalista metsänkäsitteystä poikkeavia ennallistamistoimenpiteitä. Metsälain 2 §:n 1 kohdan tarkennus vastaisi toisaalta pääosin jo nykyistä käytäntöä lukuun ottamatta metsälain soveltamisalan kytköstä hallituksen esitykseen laiksi metsätuhojen torjunnasta. Ehdotetulla muutoksella Metsähallituksen päättävältä suojelualueiden perustamisesta ei oleellisesti muuttuisi, koska valtioneuvosto ohjaa Metsähallituksen toimintaa. Lisäksi ehdotettu muutos olisi yksi toimenpide metsien monimuotoisuuden turvaamisen edistämiseksi.

Voimassa olevan metsälain 2 §:n 3 momentin sisältöä ei ehdoteta muutettavaksi, mutta se olisi jatkossa 2 §:n 2 momentti.

Kuten edellä on todettu (5. kohta Riippuvuus muista esityksistä) hallituksen esityksessä laiksi metsätuhojen torjunnasta olisi tarkoitus kytkeä sen soveltaminen niihin metsäalueisiin, joilla sovelletaan metsälakia. Koska metsälakia ei sovellettaisi edellä mainituilla suojelu- ja suojelupäätösalueilla, ei myöskään lakia metsätuhojen torjunnasta sovellettaisi niillä. Metsälain 10 §:n tarkoittamalla erityisen tärkeillä elinympäristöillä sovellettaisiin jatkossa lakia metsätuhojen torjunnasta, kuten nykyisin sovelletaan hyönteis- ja sienituhojen torjunnasta annettua lakia, koska näissä elinympäristöissä sovelletaan metsälakia.

Soveltamisalaa koskevaan pykälään esitetään nykyisen 3 momentin tilalle säännös, joka tarkoittaisi metsätuhojen torjunnasta annettavan lain ja metsälain keskinäistä velvoitavuutta. Käytännön toiminnassa, esimerkiksi metsälain 10 §:n mukaisissa erityisen tärkeissä elinympäristöissä, metsälain rajoitteet toimenpiteissä näissä elinympäristöissä voisivat johtaa siihen, että muodostuisi uhka metsätuhon leviämiseksi, jos noudatettaisiin pelkästään metsälain velvoitteita. Esimerkik-

si ehdotettavan 10 b §:n 3 momentin toimintatavoitteet voisivat johtaa ääritilanteessa metsätuhoon pahenemiseen. Ehdotettavan 3 momentin mukaan sen estämättä mitä tässä laissa säädetään, vahingoittuneet puut olisi poistettava siten kuin metsätuhojen torjunnasta annetussa laissa säädetään. Metsätuhojen torjunnasta annettavan lain 2 §:n 5 kohdan mukaan vahingoittuneella puulla tarkoitettaisiin sellaista vaurioitunutta mänty- tai kuusipuuta, josta metsätuhoja aiheuttavat hyönteiset voivat levitä. Lisäksi vahingoittuneita kuusipuita olisi oltava metsätuhojen torjunnasta annettavan lain 6 §:n mukaan vähintään 10 kuutiometriä hehtaarilla ja mäntypuita vähintään 20 kuutiometriä hehtaarilla, ja niiden tulisi olla vähintään 10 senttimetriä tyviläpimitaltaan, jotta puidenpoistovelvoite aktualisoituisi. Puiden heikkeneminen voisi johtua esimerkiksi myrskyvaurioista. Tämä säännös ei kohdistuisi erityisen tärkeässä elinympäristössä oleviin jo kuolleisiin puihin eikä kelo- ja lahopuihin, koska niitä ei katsottaisi metsätuhojen torjunnasta annettavan lain tarkoittamiksi vahingoittuneiksi puiksi. Viimeksi mainittuihin puihin ei siten metsätuho-tilanteessakaan kohdistuisi mitään toimenpidepakkoa. Maanomistaja voisi kuitenkin metsätuhojen torjunnasta annettavan lain 6 §:ään ehdotettavan poikkeuksen nojalla omalla päätöksellään jättää metsälain 10 §:n 2 momentin mukaiselle erityisen tärkeälle elinympäristölle ja metsälain soveltamisalaan kuuluvalla Natura 2000-alueelle, jolla lahopuun lisääminen voi olla tarkoituksenmukaista, vahingoittuneita puita enemmän kuin metsätuhojen torjunnasta annettavan lain mukaan on muutoin mahdollista. Maanomistajan tulisi ilmoittaa vahingoittuneiden puiden poistamatta jättämisestä alueyksikölle. Alueyksikön olisi tällöin seurattava elinympäristöjä ja alueita, joille vahingoittuneita puita jätetään, niiden lahopuumääriä sekä alueelta mahdollisesti leviäviä metsätuhoja. Maanomistaja olisi korvausvelvollinen tällaisilta kohteilta talousmetsiin levinneiden tuhojen osalta.

2 a §. Määritelmät. Lain selkeyden parantamiseksi esityksessä ehdotetaan metsälakiin lisättäväksi uusi pykälä, jossa olisi metsälain keskeiset käsitteet ja niiden määritelmät. Uudessa pykälässä ehdotetaan määriteltäväksi

puunkorjuu, uudistushakkuu, kasvatushakkuu, käsittelyalue, viljely, luontainen uudistaminen ja metsän hakkaaja. Käsitteet uudistushakkuu, kasvatushakkuu ja metsän hakkaaja ovat voimassa olevan metsälain 5, 5 a ja 7 §:n sisällöstä johdettavissa. Uudessa pykälässä näiden käsitteiden ehdotetut määritelmät vastaisivat siten pääosin nykyistä sisältöä. Kasvatushakkuuseen katsottaisiin lakiehdotuksen säännöksissä sisältyvän myös eri-ikäisrakenteinen metsänkasvatus ja tämän vuoksi 3 kohdan määritelmään kasvatushakkuusta sisältyisi muun ohella myös taimiaineksen syntymisen edistäminen. Esityksessä uusina käsitteinä ehdotetaan määriteltäväksi puunkorjuu, käsittelyalue, viljely ja luontainen uudistaminen. Puunkorjuulla tarkoitettaisiin puiden kaatoa tai katkomista sekä korjattavan puun kuljetusta käsittelyalueelta välivarastolle. Esitettävä määrittely kytkeytyy lakiehdotuksessa säädettävään uudistamisvelvoitteeseen. Nykytilanteeseen verrattuna muutoksena olisi uudistamisvelvoitteen muodostuminen alueelle myös metsätuhojen aiheuttaman kaatuneen puuston korjuun jälkeen. Katkomisella tarkoitettaisiin tässä tuhoalueen puiden käsittelyä, ei normaalia puiden kaatoa. Käsittelyalueen määritelmäksi ehdotetaan metsikkökuviota tai kartalle rajattua aluetta, jolla tehdään samantyyppisiä hakkuu- tai muita metsänhoitotoimenpiteitä pääasiassa koko alueella.

3 §. Maankäyttömuodon muuttaminen. Voimassa olevan metsälain 3 §:n 3 momentin mukaan, jos metsätalousmaata, joka on ilmoitettu otettavaksi muuhun käyttöön, ei ole kolmen vuoden kuluessa hakkuun tai muun toimenpiteen päättymisestä otettu tähän käyttöön, sovelletaan alueeseen ja sillä suoritettuun hakkuuseen tai muuhun toimenpiteeseen metsälain säännöksiä. Edellä tarkoitettua määräaika ehdotetaan muutettavaksi neljäksi vuodeksi, koska nykyinen kolmen vuoden määräaika on osoittautunut ongelmalliseksi esimerkiksi suurissa tiehankkeissa. Tosiasialliseksi käyttöönotoksi voitaisiin jatkossakin esimerkiksi rakennushankkeessa katsoa perustustöiden aloittaminen.

4 §. Kansallinen ja alueellinen metsäohjelma. Voimassa olevan metsälain 4 § ehdotetaan asiasisällöllisesti säädettäväksi metsä-

lain jo aiemmin kumotun 26 §:n paikalla. Tästä syystä 4 § ehdotetaan kumottavaksi.

4 a §. Metsäsuunnitelma. Pykälän 1 momenttia esitetään muutettavaksi sisällöltään joustavammaksi ja yleisemmäksi, jotta markkinoille olisi mahdollista muodostua sisällöllisesti ja toteuttamiskustannuksiltaan erilaisia metsäsuunnitelmia. Nykyinen säännös on määrännyt metsäsuunnitelman vähimmäisvaatimuksen sisällön hyvin tarkkaan ja osa metsänomistajista on kokenut nykyiset vähimmäisvaatimukset tarpeettoman yksityiskohtaisiksi. Pykälä arvioidaan tarpeelliseksi kuitenkin edelleen säilyttää metsälaissa metsänomistajan oikeusturvan varmistamisen vuoksi. Metsäsuunnitelma on säädetty tietyissä erityislaeissa, kuten yhteismetsälaissa (109/2003) ja metsänhoitoyhdistyksistä annetussa laissa (534/1998), metsänomistajan oikeuksien tai velvollisuuksien muodostumisen edellytykseksi. Pykälän 1 momentin mukaan metsäsuunnitelmalla tarkoitettaisiin metsänomistajan yhden tai useamman metsäkiinteistön metsien puuvaroja ja tilaa, luontoarvoja sekä hoitoa ja käyttöä koskevaa ajantasaista suunnitelmaa. Metsäsuunnitelmassa esitetyt toimenpiteet eivät saisi olla suunnitelman laatimisaikana voimassa olevien metsien hoitoa ja käyttöä koskevien säännösten vastaisia.

Kirkkolain (1054/1993) muutos (1011/2012), jonka voimaantuloon kirkkojärjestyksen (1055/1993) 15 lukuun tehtyjen muutosten voimaantulo on kytketty, on tullut voimaan 1 päivänä tammikuuta 2013. Metsäsuunnitelmasta alueyksiköltä pyydettävästä lausunnosta ei enää määrätä mitään. Tästä johtuen 2 momentista poistettaisiin viittaus kirkkojärjestykseen.

Myös pykälän 3 momentin valtuussäännöstä esitetään muutettavaksi siten, että valtioneuvoston asetus annettaisiin tarvittaessa.

2 luku Puunkorjuu ja metsän uudistaminen

Luvun otsikko muutettaisiin vastaamaan paremmin luvun sisältöä.

5 §. Kasvatushakkuu ja siihen liittyvä uudistamisveloite. Voimassa olevan 5 §:n 1 momentissa määritellään kasvatushakkuu si-

ten, että kasvatushakkuu on tehtävä alueelle jäljelle jäävän puuston kasvattamista edistävällä tavalla. Hakkuu on tehtävä siten, että hakkuualueelle jää riittävästi kasvatuskelpoista puustoa. Kasvatushakkuun varsinainen määritelmä olisi lakiehdotuksen 2 a §:ssä, ja muutettavaksi ehdotettavassa 5 §:n 1 momentissa säädettäisiin puolestaan tarkemmin kasvatushakkuiden varsinaisesta toteuttamisesta. Lakiehdotuksen 5 §:n 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että kasvatushakkuu on tehtävä siten, että kasvatushakkuun jälkeen käsittelyalueelle jää riittävästi kasvatuskelpoista puustoa tasaisesti jakautuneena. Jäljelle jäävän puuston jakautumisesta käsittelyalueelle olisi tarkoitus säätää valtioneuvoston asetuksella tarkemmin. Valtioneuvoston asetuksella olisi tarkoitus säätää siten, että käsittelyalueen sisällä voisi olla alle 0,3 hehtaarin yhtenäisiä alueita, joilla on vähän tai ei lainkaan kasvatuskelpoista puustoa. Nämä alueet olisivat voineet muodostua esimerkiksi myrskytuhojen seurauksena tai pienaukkohakkuiden jälkeen. Käsittelyalueen puuston arvioinnissa otettaisiin huomioon koko käsittelyalueen puusto. Tässä mainittu 0,3 hehtaarin pinta-alaraja linkittyy jäljempänä 5 a §:ssä säädettyyn uudistamisveloitteen rajaan. Kasvatushakkuussa jätettävän kasvatuskelpoisen puuston riittävän määrän arvioinnissa otettaisiin huomioon nykyiseen tapaan käsittelyalueen maantieteellinen sijainti, kasvupaikka, valtapituus sekä uutena kasvatushakkuiden toteuttamistapa. Valtapituus määritellään nykyisin metsien kestävästä hoidosta ja käytöstä annetussa valtioneuvoston asetuksessa ja ehdotettava määrittely olisi tässä samansisältöinen.

Metsälaissa ja sen nojalla annettavalla valtioneuvoston asetuksella tehtävän kasvatushakkuiden toteuttamisen tarkentamisen myötä kasvatushakkuihin katsottaisiin sisältyvän myös eri-ikäisrakenteisen metsänkasvatuksen menetelmät. Eri-ikäisrakenteista metsänkasvatusta on sovellettu esimerkiksi Keski-Euroopassa ja Pohjois-Amerikan länsiosissa, ja myös Suomessa metsänomistajien kiinnostus näitä menetelmiä kohtaan on kasvanut. Eri-ikäisrakenteisiksi metsänkasvatustelmiksi katsottaisiin poimintaluonteiset hakkuut ja pienaukkohakkuut.

Kasvatshakkuiden toteuttamistapa vaikuttaisi kasvatshakkuissa jätettävän puuston määrään siten, että eri-ikäisrakenteisessa metsänkasvatuksessa jätettävälle puustolle säädettäisiin valtioneuvoston asetuksessa tasaikäisrakenteisesta metsänkasvatuksesta poikkeava vähimmäismäärä. Vähimmäismäärien eriyttäminen omiksi rajoiksi olisi perusteltua, koska eri-ikäisrakenteisessa metsänkasvatuksessa kasvatshakkuut tulee tehdä voimakkaana eri-ikäisrakenteisen metsän kehittymisen mahdollistamiseksi. Eri-ikäisrakenteisessa metsänkasvatuksessa kasvatshakkuilla on toisin sanoen puuston kasvun näkökulmasta kaksi tavoitetta: niillä parannetaan jäljelle jätettävien puiden kasvuolosuhteita ja muodostetaan riittävät kasvuolosuhteet uusien taimien syntymiselle. Hyvin alhaisten vähimmäismäärien säätäminen kaikille kasvatshakkuille ei olisi perusteltua, koska tutkimusten perusteella tavanomaisissa kasvatshakkuissa metsänomistajat kokevat, että nykyisen metsälain nojalla jäljelle jäävälle puustolle säädetyt rajat parantavat heidän oikeusturvaansa ja omaisuuden hoidon erilaisia tavoitteita. Tasaikäisen metsän kasvatuksessa liian voimakkaat kasvatshakkuut heikentävät metsän tuotosta.

Edellä mainittu 0,3 hehtaarin pinta-alaraja perustuu pienaukkohakkuiden toteuttamistapaan ja niiden rinnastamiseen lakiehdotuksessa kasvatshakkuisiin. Esityksen mukaan pienaukkohakkuissa tehtäisiin alle 0,3 hehtaarin aukkoja laajemmalle käsittelyalueelle. Tällöin jäljelle jäävän kasvatuskelpoisen puuston määrä laskettaisiin alle 0,3 hehtaarin pienaukkojen ja niiden välialueiden pinta-alalla painotettuna keskiarvona. Näistä yksityiskohdista säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella muutettavaksi ehdotetun pykälän 4 momentin nojalla.

Liian voimakkaiden kasvatshakkuiden toteuttamisesta seuraisi käsittelyalueelle uudistamisvelvoite. Ehdotettavan 5 §:n 2 momentin mukaan kasvatshakkuusta aiheutuisi metsän uudistamisvelvoite, jos jäljelle jäävän puuston määrä ja laatu eivät olisi riittävät puuston kasvattamiseksi edelleen. Tämä koskee myös pienaukkohakkuita silloin, kun tämä hakkuutapa toteutetaan niin, että pienaukoille ja ns. välialueille ei enää jää koko-

naisuuden kannalta riittävää puuston määrää. Näissä pienaukkohakkuissa ei kuitenkaan edellytetäisi välialueella toteutettavaa taimikon kasvua haittaavan puuston raivausta vaan uudistamisvelvoite voitaisiin toteuttaa vain näiden pienaukkojen sisällä silloin, kun välialueen puusto täyttää laissa säädetyt edellytykset. Sisällöllisesti esitys vastaisi metsälain nykyistä logiikkaa, joka on pääteltävissä nykyisen metsälain rakenteista, erityisesti metsälain 5 §:stä ("...jää riittävästi kasvatuskelpoista puustoa.") ja sen nojalla annetuista tarkentavista säännöksistä. Metsien kestävästä hoidosta ja käytöstä annetun valtioneuvoston asetuksen 7 §:n mukaan metsälain 8 §:n 1 momentissa tarkoitettu velvollisuus uuden puuston aikaansaamiseksi katsotaan kasvatshakkuun johdosta syntyneen, jos hakkuun seurauksena metsikön kasvatuskelpoisen puuston määrä alittaa kasvatshakkuussa jätettävän puuston vähimmäismäärän ja uuden puuston aikaansaaminen on taloudellisesti tarkoituksenmukaisempaa kuin puuston edelleen kasvattaminen. Suhteessa perustuslain 80 §:n 1 momenttiin, esitettävä muutos olisi selkeä tarkennus, koska maanomistajaa sitovan velvoitteen perusteet säädettäisiin jatkossa nykyistä selkeämmin laissa. Perustuslain 80 §:n 1 momentin mukaan tasavallan presidentti, valtioneuvosto ja ministeriö voivat antaa asetuksia perustuslaissa tai muussa laissa säädetyin valtuuden nojalla. Lailla on kuitenkin säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista sekä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain alaan. Uudistamisvelvoite täytyisi muutettavaksi ehdotetun 5 §:n 2 momentin mukaan, kun alueelle on saatu taimikko 8 §:n mukaisesti.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi jäljelle jäävän puuston arvioimisesta, silloin kun on kyse jo taimettuneesta alueesta käsittelyalueella. Muutettavaksi ehdotettavan 5 §:n 3 momentin mukaan, jos käsittelyalueeseen sisältyy yhtenäinen 8 §:n mukainen taimikko, taimikon muodostamaa aluetta ei lasketa mukaan käsittelyalueen puuston riittävyttä arvioitaessa. Poikkeus viittaisi käsittelyalueisiin, joissa on aikaisempina vuosina toteutettu pienaukkohakkuita.

Pykälän 4 momentti sisältäisi asetuksenantovaltuuden, jota tarkennettaisiin nykyisestä erityisesti ottaen huomioon erilaiset hakkuun toteuttamistavat. Pykälän 4 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin kasvatushakkuussa jätettävän kasvatuskelpoisen puuston riittävästä laadusta, määrästä ja jakautumisesta kasvatushakkuun toteuttamistavan mukaisesti maan eri osissa ja erilaisilla kasvupaikoilla.

Pykälän muuttamisen yhteydessä muutettaisiin sen otsikko vastaamaan pykälän uutta sisältöä.

5 a §. *Uudistushakkuu ja siihen liittyvä uudistamisvelvoite.* Nykyisen metsälain 5 a §:n 1 momentin mukaan uudistushakkuu saadaan tehdä, kun puusto on saavuttanut riittävän järeiden tai iän taikka jos erityiset syyt sitä muuten puoltavat. Uudistushakkuun arvioinnissa ensisijaisena kriteerinä on nykyisin järeys. Nykyistä metsälakia koskevassa hallituksen esityksessä (HE 63/1996 vp) on todettu, että tietyissä tapauksissa uudistushakkuu saataisiin kuitenkin tehdä ennen kuin puusto on saavuttanut uudistushakkuun edellytyksenä olevan vähimmäisjäreiden tai -iän. Tällaisia erityisiä uudistushakkuun aikaistamista puoltavia syitä on ollut muun muassa puuston heikko taloudellinen tuotto huonon laadun, vajaapuustoisuuden tai muun vastaavan syyn takia. Poikkeus on ollut mahdollista myös, mikäli metsikkö olisi perustettu erityiskäyttöä, kuten joulukuusien kasvattamista, energiapuun lyhytkiertoviljelyä tai erikoispuun tuottamista varten.

Esityksessä ehdotetaan poistettavaksi järeys- ja ikäkriteerit säännösten selkeyttämiseksi ja metsänomistajien päätösvalan kasvattamiseksi omaisuutensa hoidossa. Tällöin metsänomistaja voisi esimerkiksi tarvittaessa vapauttaa metsään sitoutunutta pääomaa vaihtoehtoisin paremman tuoton kohteisiin. Lisäksi eri-ikäisrakenteisissa metsiköissä järeys- ja ikäkriteerit ovat vaikeasti määriteltäviä, koska eri-ikäisrakenteisessa metsässä kasvaa samanaikaisesti taimia, nuoria kasvatuskelpoisia puita ja uudistuskypsiä puita. Vaikka eri-ikäisrakenteisessa metsänkasvatuksessa pyritään välttämään uudistushakkuuta, siirtyminen tasaikäisrakenteisen metsänkasvatukseen uudistushakkuiden avulla voi

olla esimerkiksi juurikäävän esiintymisen tai uudistumisen epäonnistumisen vuoksi metsänhoidollisesti perusteltua. Ehdotetuilla säännöksillä ei pyritä vaikeuttamaan maanomistajan siirtymistä käsittelyn avulla tasaikäisrakenteisesta metsästä eri-ikäisrakenteiseen tai päinvastoin.

Lakiehdotuksessa esitetään tarkennettavaksi uudistushakkuusta seuraavaa uudistamisvelvoitetta. Uudistushakkuu määriteltäisiin varsinaisesti lakiehdotuksen 2 a §:ssä, mutta ehdotettavan 5 a §:n 1 momentissa säädettäisiin siitä, että uudistushakkuun päättymisestä seuraisi metsän uudistamisvelvoite. Puunkorjuun määrittelystä 2 a §:ssä seuraisi se, että uudistushakkuuksi katsottaisiin myös metsätuhojen aiheuttama kaatuneen puuston korjuu. Ehdotetun pykälän 1 momentissa uudistushakkuu katsottaisiin päättyneeksi, kun puunkorjuun seurauksena käsittelyalueelle on syntynyt yli 0,3 hehtaarin avoin alue. Lisäksi 1 momentissa säädettäisiin uudistamisvelvoitteen toteuttamisesta tarkentavasti siten, että uudistamisvelvoite täytyisi, kun alueelle on saatu taimikko siten kuin 8 §:ssä säädetään.

Lakiehdotuksessa uudistamisvelvoitetta ei muodostuisi yksittäisestä alle 0,3 hehtaarin hakkuualasta. Jos käsittelyalueella tehdään useita alle 0,3 hehtaarin hakkuuta ja niiden välissä sijaitsevat alueet ovat puuston ikärakenteen osalta yhtenäisiä, toimenpiteeseen sovellettaisiin ehdotuksen 5 §:n säännöksiä, koska tällöin hakkuu ei ole luonteeltaan uudistushakkuu vaan kasvatushakkuu.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi poikkeuksia, jolloin uudistamisvelvoite ei seuraisi uudistushakkuun päättymistä. Alueet, joille poikkeuksia esitetään, olisivat puuntuotannollisesti vähätuottoisia ojitetuja turvemaita ja ennallistettavia alun perin avoimia tai harvapuustoisia soita taikka perinneympäristöjä. Ennallistaminen edistää usein luonnon monimuotoisuuden ohella myös riistanhoidollisia tavoitteita esimerkiksi monipuolistamalla kanalintujen elinympäristöjä. Ennallistaminen olisi yksi toimi Suomen luonnon monimuotoisuuden suojelun ja kestävän käytön toimintaohjelman 2013–2020 toteuttamisessa. Vähätuottoisella turvemaalla tarkoitettaisiin sellaista ojitettua suota, jolla

vuosittainen runkopuuston kasvu on pienempi kuin yksi kiintokuutiometri hehtaaria kohden, jolloin ne ovat heikkotuottoisia kitu- tai joutomaita. Muutos mahdollistaisi jo tehtyjen investointien tuoton keruun, koska näillä metsätaloudelle sopimattomilla alueilla ei voida nykyisin toteuttaa puunkorjuuta taloudellisten rajoitteiden vuoksi, jotka muodostuvat uuden puuston aikaansaamiseen ja vesitalouden järjestelyyn liittyvistä vaatimuksista. Lisäksi ehdotus mahdollistaisi suoluonnon palautumisen alueille, jotka eivät ole muuttaneet metsämaaksi. Vaikka aluetta ei olekaan tarkoitus uudistaa metsänkasvatusta varten, heikkotuottoisten ojitettujen turvemaiden uudistushakkuissa tulisi kuitenkin jättää käsitteilyalueelle luonnon monimuotoisuutta edistävää puustoa. Tällä voitaisiin mahdollistaa, että osa alueista voisi kehittyä ajan myötä luontaisesti FAO:n määrittelemäksi metsäalueeksi. Ennallistamisen tulisi perustua viranomaisen tai alueyksikön hyväksymään suunnitelmaan.

Nykyisen metsälain 5 a §:n 1 momentissa säädetään, että uudistushakkuu voidaan toteuttaa luontaiseen uudistumiseen tähtävällä tavalla, jos alueella on puuston, maaperän ja pintakasvillisuuden perusteella ennalta arvioiden riittävät edellytykset luontaisen tai maanmuokkauksen muodostumiseen. Muutettavaksi ehdotetussa pykälässä ei olisi enää todettu uudistamistapaa edellä selvitetyin metsälain 5 a §:n 1 momentin tapaan, vaan uudistamistavasta olisi tarkoitus säätää tarkemmin lakiehdotuksen 8 §:ssä.

Pykälän 3 momentti sisältäisi valtuussäännöksen valtioneuvostolle. Sen mukaan valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarvittaessa tarkemmin vähätuottoisiksi katsottavista turvemaista ja niille jätettävästä puustosta sekä menettelystä ennallistamisen hyväksymistä haettaessa. Valtioneuvoston asetuksessa olisi tarkoitus säätää vähätuottoisille turvemaille jätettävän puuston määrästä siten, että alueella on edelleen edellytykset jatkossa kehittyä FAO:n määritelmän mukaiseksi metsäksi. Lisäksi asetuksessa säädettäisiin, että metsäkeskuksen tai viranomaisen hyväksymisen edellytyksenä olisi toimittaa kyseiselle taholle muun muassa riittävät asiakirjat alueen soveltuvuudesta perinney-

päristöksi tai alueen alkuperäisestä vähäpuus- toisuudesta.

Pykälän muuttamisen yhteydessä muutettaisiin sen otsikko vastaamaan pykälän uutta sisältöä.

5 b §. *Hakkuu erityiskohteissa.* Voimassa olevan metsälain 5 b §:ää esitetään muutettavaksi kokonaisuudessaan niin, että jatkossa siinä säädettäisiin nykyisen 6 §:n sisältö. Myös pykälän otsikko säilyisi samanasaisena nykyiseen 6 §:ään verrattuna. Muutoksella saataisiin kasvatus- ja uudistushakkuut sekä hakkuu erityiskohteissa lakiteknisesti samaan yhteyteen. Muutoksen yhteydessä ehdotetaan nykyisensisältöiseen pykälän 2 momenttiin lisättäväksi viittaus metsänkäyttöilmoitukseen. Ehdotetun 2 momentin mukaan tutkimus-, opetus- tai muussa erityiskäytössä oleva metsä voidaan käsitellä sen käyttötarkoituksen edellyttämällä tavalla. Tällöin käsitteilyalueen toimenpiteet ja niiden perustelut on esitettävä metsänkäyttöilmoituksessa.

6 §. *Puunkorjuun toteutus.* Muutettavaksi ehdotetun 6 §:n 1 momentti olisi lähes samansainen kuin voimassa olevan metsälain 5 b §. Nykyiseen 5 b §:ään verrattuna pykälän otsikko muutettaisiin vastaamaan paremmin sen asiasisältöä. Ehdotetussa 1 momentissa säädettäisiin hakkuussa ja sen yhteydessä tehtävissä toimenpiteissä noudatettavasta huolellisuudesta. Asiasisältö ehdotetaan säädettäväksi 6 §:ssä, jotta saavutettaisiin 5 b §:n perusteluissa selvitetty lakitekni- nen johdonmukaisuus ja yhtenäisyys.

Pykälän 2 momentti sisältäisi uuden valtuussäännöksen valtioneuvostolle. Sen mukaan valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarvittaessa tarkemmin siitä, milloin puu katsotaan vaurioituneeksi, vaurioituneiden puiden määrästä ja maastovaurioista.

7 §. *Metsän hakkaajan ja suunnittelijan vastuu.* Voimassa olevaan metsälain 7 §:n 1 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi vain teknisiä, sanallisia korjauksia asiasisältöä muuttamatta. Säännöksessä korostettaisiin edelleen metsän hakkaajan vastuuta. Nykyisen metsälain 7 §:n 2 momenttiin sisältyvää asiaa ei enää säädettäisi 7 §:ssä, vaan vastaava asia olisi uudessa määritelmät sisältävässä 2 a §:ssä 7 kohtana. Kohdan mukaan metsän hakkaajalla tarkoitettaisiin maanomistajaa tai

silloin kun hakkuuoikeus on luovutettu toiselle taholle, hakkuuoikeuden haltijaa. Metsänhakkuuoikeuden haltija -käsitteellä tarkoitettaisiin edelleen samaa kuin metsälain on vakiintuneesti tarkoitettu käytettäessä käsitettä hakkuuoikeuden omistaja.

Lakiehdotuksessa nykyistä 7 §:ää ehdotetaan täydennettäväksi siten, että vastuuta hakkuusta laajennettaisiin ehdotetulla 2 momentilla siten, että vastuu koskisi hakkuuoikeuden haltijan lisäksi myös leimikkosuunnitelman tekijää. Metsän hakkaajan vastuun muuttamisella otettaisiin huomioon leimikkosuunnitelman tekijän vastuu suunnitelman laillisuudesta. Myös voimassa olevan metsälain esitöissä on tuotu esiin, että vastuu voisi kohdistua myös leimikon suunnittelijaan. Tätä tulkintaa ei kuitenkaan metsälain sanamuoto ole mahdollistanut. Ehdotettavasta muutoksesta huolimatta vastuukysymyksiensä peruseriaatteet säilyisivät ennallaan. Hakkuuoikeuden haltijan ja suunnittelijan vastuuta arvioitaessa olisi kyse tapauskohtaisesta kokonaisuuskäsitelmästä. Pykälän ehdotetun 2 momentin mukaan, jos metsänhakkuusopimukseen on liitetty hakkuun toteutusta ohjaava leimikkosuunnitelma, joka sisältää tiedot suunnitelluista hakkuista hakkuutavoitain ja tiedossa olevat metsälain 10 §:n 2 momentissa tarkoitettujen erityisen tärkeät elinympäristöt rajauksina kartalla, leimikkosuunnitelman tekijä vastaisi siitä, että leimikkosuunnitelma on metsälain mukainen. Säännöksen mukaan leimikkosuunnitelman tekijä ottaisi edellä selvitetyn vastuun allekirjoittamalla leimikkosuunnitelman tai muulla vahvistamismenettelyllä. Viimeksi mainitulla tarkoitettaisiin esimerkiksi suunnittelijan sähköisesti toimittama leimikkosuunnitelma.

Pykälän 3 momentissa olisi säännös metsän hakkaajan ja leimikkosuunnittelijan vastuun arvioimisesta. Ehdotetun 3 momentin mukaan metsän hakkaajan ja leimikkosuunnittelijan vastuuta arvioitaessa otettaisiin huomioon, onko toteutettu hakkuu perustunut 2 momentissa tarkoitettuun leimikkosuunnitelmaan ja onko metsän hakkaaja saanut tiedon metsälain 10 §:n 2 momentissa tarkoitettua erityisen tärkeistä elinympäristöistä 7 a §:n mukaisesti.

Metsälain ei jatkossakaan säänneltäisi hakkuuoikeuden haltijan ja maanomistajan välisiä sopimukseen perustuvia yksityisoikeudellisia suhteita. Toisaalta yksityisoikeudellisen sopimuksen sisältö saattaisi yksittäistapauksessa vaikuttaa arviointiin siitä, kehen metsälain mukainen vastuu tulisi kohdentaa. Metsälain ei ole tarkoitettu säännellä myöskään metsänhakkuuoikeuden haltijan ja hänen käyttämiensä urakoitsijoiden välisiä, sopimukseen perustuvia, yksityisoikeudellisia suhteita. Metsänhakkuuoikeuden haltija ei luonnollisestikaan voi siirtää metsälain säädettyä vastuutaan eteenpäin, esimerkiksi käyttämälleen urakoitsijalle.

Pykälän 4 momentti sisältäisi valtuussäännöksen valtioneuvostolle. Säännöksen mukaan leimikkosuunnitelman sisällöstä säädetäisiin tarvittaessa tarkemmin maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

Pykälän asiasisällön laajentamisen yhteydessä muutettaisiin sen otsikko vastaamaan paremmin pykälän säätelämä kokonaisuutta.

7 a §. Maanomistajan ja metsäkeskuksen ilmoitusvelvollisuus. Maanomistajalle säädetäisiin uudessa 7 a §:ssä velvollisuus ilmoittaa metsänkäyttöilmoituksessa merkityt metsälain 10 §:n 2 momentissa tarkoitettujen erityisen tärkeät elinympäristöt hakkuuoikeutta luovutettaessa. Ehdotetussa 7 a §:n 1 momentissa säädetäisiin lisäksi metsänkäyttöilmoituksen tekijälle kuuluvasta velvollisuudesta. Säännöksen mukaan jos maanomistajan edustaja tekee metsänkäyttöilmoituksen, häntä koskee vastaava ilmoitusvelvollisuus.

Myös alueyksikölle ehdotetaan säädetäväksi velvollisuus ilmoittaa maanomistajalle sekä tiedossaan olevalle maanomistajan edustajalle ja metsänhakkuuoikeuden haltijalle alueyksikön tiedossa olevista metsälain 10 §:n 2 momentissa tarkoitettua erityisen tärkeistä elinympäristöistä. Tämän lisäksi alueyksikölle tulisi velvollisuus ilmoittaa mainituille tahoille tiedossaan oleva luonnonsuojelulain mukainen päätös erityisesti suojeltavan lajin tai suojellun luontotyypin esiintymästä ja Natura-2000 verkostoon sisältyvä alue. Alueyksikön olisi myös ilmoitettava edellä mainituille tahoille muu vastaava viranomaisen toimittamaan päätökseen

perustuva kohde. Viimeksi mainitulla kohdeella tarkoitettaisiin esimerkiksi muinaismuistolailalla (295/1963) rauhoitettua kiinteää muinaisjäännöstä. Kaikista edellä mainituista säädettäisiin ehdotetun pykälän 2 momentissa. Alueyksikön ilmoitus edellä olisi luonteeltaan tekninen eikä se siten sinällään synnyttäisi kenellekään etuja, oikeuksia tai velvollisuuksia. Lisäksi pykälän ehdotetun 3 momentin mukaan alueyksikön olisi ilmoitettava välittömästi vastaanottamastaan metsänkäyttöilmoituksesta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle (ELY-keskus), jos ilmoituksen mukaista käsittelyaluetta tai osaa siitä koskee 2 momentin 2 tai 3 kohdassa tarkoitettu päätös.

Edellä selvitettyillä ilmoitusvelvollisuuksilla parannettaisiin hakkuuoikeuden haltijan oikeusturvaa ja edistettäisiin luonnon monimuotoisuutta vähentämällä tahattomia hakkuuta, jotka heikentävät erityisen tärkeiden elinympäristöjen ominaispiirteitä. Luonnonsuojelulain 47 §:n nojalla erityisesti suojeltavan lajin säilymiselle tärkeän esiintymispaikan hävittäminen ja heikentäminen on kiellettyä. Kielto on voimassa sen jälkeen, kun alueellinen ELY-keskus on tehnyt ja antanut tiedoksi päätöksen alueen rajoista. Erityisesti suojeltavat lajit ovat sellaisia uhanalaisia lajeja, joiden häviämishuhto on ilmeinen. Luonnonsuojelulain 29 §:ssä säädettyihin luontotyyppihin (suojellut luontotyypit) kuuluvia luonnontilaisia tai luonnontilaiseen verrattavia alueita ei saa muuttaa niin, että luontotyyppin ominaispiirteiden säilyminen kyseisellä alueella vaarantuu. Tällaisia luontotyyppijä ovat muun muassa luontaisesti syntyneet, merkittävilta osin jaloista lehti-puista koostuvat metsiköt, pähkinäpensaslehdot ja tervaleppäkorvet.

Ehdotetun pykälän 4 momentissa säädettäisiin myös maanomistajalle ja hänen edustajalleen velvoite siitä, että heidän tulisi ilmoittaa alueyksiköltä saamansa 2 momentissa tarkoitettut tiedot hakkuuoikeuden haltijalle.

8 §. Uudistamisvelvoitteen täyttäminen. Voimassa olevan metsälain 8 §:n 1 momentin mukaan uudistushakkuun jälkeen alueelle on saatava taloudellisesti kasvatuskelpoinen taimikko. Se on saavutettu, kun kasvatuskelpoisten puiden keskipituus on 1,3 metriä eikä

niiden kehittymistä uhkaa välittömästi muu kasvillisuus. Uudistamisvelvoitteen toteuttamiselle ei ole enää nykyisin säädetty aikarajaa. Ennen vuonna 2011 voimaan tullutta metsälain muutosta vakiintunut taimikko tuli saada aikaan metsänviljelyssä kohtuullisessa ajassa. Kohtuullista aikaa ei ollut kuitenkaan säädöksissä määritetty, mutta lain tulkinnassa kohtuullisena aikana pidettiin Etelä-Suomessa noin 10 vuotta, Pohjois-Suomessa noin 15 vuotta ja poikkeuksellisen vaikeissa oloissa 20 vuotta hakkuun päättymisestä.

Metsien kestävästä hoidosta ja käytöstä annetun valtioneuvoston asetuksen 12 §:n 2 momentin mukaan luontaisessa uudistamisessa perustamistoimenpiteiden toteuttamisen jälkeen uudistusalalle tulee syntyä maantieteellisestä sijainnista riippuen 3–15 vuodessa riittävä määrä taimia, joilla on edellytykset kehittyä metsälain 8 §:n 1 momentissa tarkoitetuksi taimikoksi. Metsälain valvonnassa edellytykset on katsottu riittäviksi, kun noin 10 senttimetriä korkeita kasvatuskelpoisia taimia on uudistusalalla tarvittava määrä. Kuusen luontainen uudistaminen edellyttää selvää taimettumista jo ennen uudistushakkuuta. Metsänviljelyn osalta aikarajaa ei ole kasvatuskelpoisen taimikon kehittymisessä, koska taimikon kasvatuskelpoisuutta arvioidaan sen pituuden ja elinvoimaisuuden perusteella. Uudistamisvelvoite on metsänviljelyssä ja luontaisessa uudistamisessa voimassa kunnes kasvatuskelpoisten puiden keskipituus on 1,3 metriä.

Lakiehdotuksen mukaan metsälain 8 §:n mukaisen uudistamisvelvoitteen täyttävän taimikon taimilta vaadittava keskipituus olisi 0,4 metriä. Muutoksen jälkeen kasvatuskelpoisen taimikon 1,3 metrin määritelmä ei olisi enää käytössä. Ehdotettava muutos lyhentäisi maanomistajan velvoitetta huolehtia taimettumisen jälkihoidosta.

Lisäksi 8 §:n 1 momentin muotoilua tarkennettaisiin siten, että uudistushakkuuden lisäksi myös tiettyjen liian voimakkaiden kasvatushakkuuden seurauksena muodostuvasta uudistamisvelvoitteesta säädettäisiin 8 §:ssä nykyisen valtioneuvoston asetuksen 7 §:n sijasta. Viimeksi mainitussa säädetään, että velvollisuus uuden puuston aikaansaamiseksi katsotaan muodostuneen myös liian voimak-

kaan kasvatushakkuun johdosta, jos uuden puuston aikaansaaminen on taloudellisesti tarkoituksenmukaisempaa kuin puuston kasvattaminen edelleen. Kuten edellä on selvitetty, esitettävä muutos olisi myös tässä selkeä tarkennus suhteessa perustuslain 80 §:n 1 momenttiin, koska maanomistajaa sitovan velvoitteen perusteet säädettäisiin jatkossa yksityiskohtaisemmin laissa.

Pykälän 1 momentin mukaan metsän uudistamisvelvoite olisi täytetty, kun käsittelyalueelle olisi saatu aikaan taimikko alueen maantieteellisestä sijainnista riippuen viimeistään 10–25 vuoden kuluessa velvoitteen muodostavan puunkorjuun päättymisestä. Taimikko katsottaisiin saadun aikaan, kun se on riittävän tiheä, taimet ovat tasaisesti jakautuneina, niiden keskipituus on 0,4 metriä ja niiden kehittyminen ei uhkaksi välittömästi muu kasvillisuus. Esityksessä säädettäisiin selvyiden vuoksi sekä luontaiseen uudistamiseen että metsänviljelyyn sama aikaraja, jonka aikana uudistamisvelvoite tulisi täyttää. Määräajan alkaessa kulua uudistamiselle heti puunkorjuun päättymisen jälkeen se kannustaa sekä luontaisessa uudistamisessa että metsänviljelyssä perustamistoimenpiteiden välittömään toteuttamiseen, koska velvoite voidaan silloin toteuttaa kustannustehokkaasti.

Nykyisen metsälain 8 §:n 2 momentin ensimmäisen virkkeen mukaan taimikon perustamista koskevat toimenpiteet on saatettava loppuun kolmen vuoden kuluessa uudistushakkuun päättymisestä. Nykyistä esitetään tarkennettavaksi siten, että termi uudistushakkuu korvattaisiin termillä puunkorjuu. Esityksessä korostetaan lisäksi maanomistajan valinnan mahdollisuutta metsän uudistamisen tavan valinnassa. Taimikon perustamisen toimenpiteet sekä myös niitä seuraavan mahdollisen jälkihoidon toimet esitetään säädettäväksi muutettavaksi ehdotettavan 8 §:n 2 momentissa, jotta koko se kokonaisuus, jota maanomistajan on puunkorjuun jälkeen toteutettava, olisi säädetty keskitetysti lain tasolla. Lisäksi pykälän muutettavaksi ehdotettun 2 momentin mukaan uudistaminen voitaisiin toteuttaa viljelemällä tai luontaisella uudistamisella. Luontaista uudistamista käytettäessä käsittelyalueella olisi oltava edelly-

tykset taimien syntymiselle. Tämä tarkoittaa sitä, että alueella olisi oltava puuston, maaperän ja pintakasvillisuuden perusteella ennalta arvioiden riittävät edellytykset luontaisen taimiaineksen muodostumiseen. Mahdollisuus luontaisen uudistamisen käyttämiseen olisi liitetty niihin olosuhteisiin, joiden vallitessa luontaisen uudistamisen voidaan katsoa onnistuvan. Käytäntö ei tältä osin muuttuisi nykyisestä. Edellä mainituiksi perustamistoimenpiteiksi katsottaisiin viljelyn lisäksi taimikon kasvua haittaavien puiden ja pensaiden raivaus, heinittymisen torjuminen sekä maanpinnan käsittely ja vesitalouden järjestely. Metsänomistaja olisi velvollinen toimimaan siten, että muutettavaksi ehdotetussa 8 §:n 1 momentissa tarkoitettu taimikko saataisiin aikaan. Erilaiset olosuhteet ja maanomistajan valitsema uudistamistapa edellyttävät erilaisia toimenpidetarpeita. Perustamistoimenpiteiden jälkeen olisi lisäksi tarvittaessa huolehdittava taimikon täydennysistutuksesta tai -kylvöstä ja muusta jälkihoidosta. Tästä johtuen 2 momentissa säädetyt toimenpiteet olisi tehtävä tarvittaessa, maanpinnan käsittely muiden ohessa. Ehdotus olisi merkittävä muutos nykyiseen verrattuna. Nykyisin metsien kestävästä hoidosta ja käytöstä annetun valtioneuvoston asetuksen 11 §:n 3 momentin mukaan jos metsää luontaisesti uudistettaessa ei ennen uudistushakkuuta ole tapahtunut selvää taimettumista, alueella on, soistuneita kankaita ja turvemaita lukuun ottamatta, tehtävä maanpinnan käsittely. Momentin mukaisesti velvoite koskee myös Kainuun, Pohjois-Pohjanmaan ja Lapin alueyksikköjen toimialueiden soistuneita kankaita, jos metsää luontaisesti uudistettaessa ei ennen uudistushakkuuta ole tapahtunut selvää taimettumista. Metsäntutkimuslaitoksen tutkimusten perusteella esimerkiksi ojitetuissa korvissa maanmuokkaus ei edistä kuusen taimettumista. Lisäksi muutoksella voi olla vaikutusta esimerkiksi kuivien kankaiden maanmuokkausta vähentävästi.

Edellisessä kappaleessa on selvitetty perustamistoimenpiteiden jälkeen mahdollisesti tarvittavat toimet, joista täydennysistutus ja -kylvö koskisivat 8 §:n 2 momentin mukaan sekä viljelytaimikkoa että luontaista uudistamista. Luontaisessa uudistamisessa lisäksi

taimettumisedellytysten ylläpito sisältyy muuhun jälkihoitoon. Metsälain 8 §:n mukaisen uudistamisvelvoitteen täyttävän taimikon aikaansaamisessa vaadittu riittävän tiheä taimikko edellyttää määrältään ja laadultaan riittävän metsänviljelyaineiston käyttämistä tai riittävien ja tarkoituksenmukaisten toimenpiteiden tekemistä luontaisessa uudistamisessa. Ehdotetussa 1 momentissa edellytetään lisäksi, että taimien on oltava tasaisesti jakautuneina. Tällä varmistettaisiin se, että uudistamisvelvoite koskisi tasaisesti koko uudistettavaa alaa eivätkä taimet muodostuisi tiheiköiksi uudistettavan alan tiettyihin osiin.

Voimassa olevan metsälain 8 §:n 4 momentin mukaan uuden puuston aikaansaamista koskeva velvoite raukeaa, jos kohtuulliseksi katsottavista toimenpiteistä huolimatta alueelle ei kasva taimikkoa. Näin voi käydä esimerkiksi taimikossa tapahtuvan luonnontuhon yhteydessä. Luontaisen uudistamisen yhteydessä mahdollisesti tapahtuva uudistamisen epäonnistuminen tulee kertaalleen korjata viljelemällä ennen velvoitteen raukeamista. Velvoite raukeaa metsälain mukaan ilman nimenomaista päätöstä, ellei metsäkeskus ryhdy metsälain 20 §:n mukaisiin toimiin korjaavien toimenpiteiden toteuttamista koskevan sopimuksen aikaansaamiseksi tai ellei metsäkeskus tee esitystä Maaseutuvirastolle velvoittavan päätöksen tekemiseksi tarvittavista korjaavista toimenpiteistä. Kohtuulliset toimenpiteet taimikon aikaansaamiseksi sekä tarvittavat korjaavat toimenpiteet tulisivat arvioitaviksi tässä yhteydessä. Edellä selvitetty asiasisältö ja käytäntö säilyisivät muutettavaksi ehdotetussa 8 §:ssä.

Muutettavaksi ehdotetun 8 §:n 4 momentissa säädettäisiin lisäksi uutena asiakokonaisuutena uudistamisvelvoitteen täyttämistä silloin, kun kyse on maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999) tarkoitetusta maisematyöluvasta ja siinä asetetuista toimenpiderajoituksista, jotka haittaavat metsälain mukaisen uudistamisvelvoitteen täyttämistä. Tällainen tilanne olisi kyseessä esimerkiksi silloin, kun maankäyttö- ja rakennuslain mukainen maisematyöluva kieltää esimerkiksi tiettyjen käsittealueella uudistamisen kannalta tärkeiden toimenpiteiden tekemisen. Koska maisematyöluvien sisällöt poikkeavat toisistaan,

metsäkeskus käyttäisi tapauskohtaista harkintaa uudistamisen onnistumista arvioidessaan. Ehdotetun 8 §:n 4 momentin ensimmäisen virkkeen mukaan jos 2 §:n 1 momentin 4—6 kohdan mukaiselle alueelle kohdistuvassa maankäyttö- ja rakennuslaissa tarkoitettussa maisematyöluvassa on metsätaloudelle asetettu sellaisia toimenpiderajoituksia, joiden noudattaminen ei mahdollista tämän lain mukaista metsän uudistamisvelvoitteen täyttämistä, tätä lakia katsotaan kuitenkin noudatettuna.

Nykyistä 8 §:n valtuussäätelyä ehdotetaan muutettavaksi edellä selvitettyjen muutosten johdosta. Valtuussäännöksen, joka olisi jatkossa 8 §:n 5 momentti, mukaan valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin 1 momentissa tarkoitetun taimikon saavuttamisen tarkemista määräajoista maantieteellisen sijainnin mukaan sekä luontaisen uudistamisen edellytyksistä, taimikon riittävästä tiheydestä ja muista arviointiperusteista, kohtuulliseksi katsottavista toimenpiteistä taimikon aikaansaamiseksi ja taimikon perustamistoimenpiteistä erilaisilla kasvupaikoilla. Metsälain 8 §:n mukaisen uudistamisvelvoitteen täyttävän taimikon arviointiperusteissa otettaisiin huomioon hakkuualueen maantieteellinen sijainti, kasvupaikka, kasvatettavat puulajit, kasvatettavien puiden kasvukyky, kasvatettavien puiden lukumäärä ja riittävän tasainen sijoittuminen uudistusalueella, kasvatettavien puiden tekninen laatu sekä muun kasvillisuuden aiheuttama uhka kasvatettaville puille. Valtuussäännöksen perusteella voitaisiin antaa täsmennyksiä säännöksiä toimenpiteistä hakkuualueen uudistamiseksi myös, jos metsän luontainen uudistaminen epäonnistuisi esimerkiksi siemenpuiden kaaduttua myrskyssä. Hakkuualue olisi kuvatussa tilanteessa uudistettava viipymättä viljellen joko istuttamalla tai kylvämällä. Kyseessä olisivat tällöin taimikon täydennysistutusta ja kylvöä koskevat jälkihoitotoimet, joilla varmistettaisiin metsälain 8 §:ssä tarkoitetun taimikon aikaansaaminen.

Pykälän muuttamisen yhteydessä muutettaisiin sen otsikko vastaamaan paremmin pykälän säätelämä kokonaisuutta.

8 a §. *Metsän uudistamisessa käytettävät puulajit.* Voimassa olevassa metsälain 8 a §:n

1 momentissa säädetään 8 §:ssä tarkoitetun taimikon perustamisessa käytettävistä puulajeista. Taimikon perustaminen voidaan toteuttaa viljellen tai luontaisesti uudistamalla. Taimikon saa perustaa männyn, kuusen, rauduskoivun, hieskoivun ja haavan sellaisilla siemenillä tai taimilla, jotka soveltuvat alkuperältään ja muilta ominaisuuksiltaan uudistettavan alueen olosuhteisiin. Taimikon voi perustaa myös muilla Suomen luontaiseen lajistoon kuuluvilla puulajeilla sekä hybridihaavalla ja siperianlehtikuusella, jos siihen on erityisiä syitä ja jos puulajin siemenet tai taimet soveltuvat alkuperältään ja muilta ominaisuuksiltaan alueen olosuhteisiin. Metsien kestävästä hoidosta ja käytöstä annetun valtioneuvoston asetuksen 14 §:n 2 momentin mukaan näitä muita Suomen luontaiseen lajistoon kuuluvia, taloudellisesti kasvatuskelpoisia puulajeja ovat vaahtera, tervaleppä, tammi, kynäjalava, vuorijalava, lehmus ja saarni. Kyseisen asetuksen 14 §:n 2 momentissa on lisäksi säädetty tiettyjä edellytyksiä näiden puulajien käytölle taimikon perustamisessa.

Esityksessä ehdotetaan puulajivalintaan lievennyksiä. Tässä yhteydessä poistettaisiin myös valtioneuvoston asetuksista säännös, jolla sidotaan metsän uudistamisessa käytettävät puulajit tiettyihin kasvupaikkoihin, ja siirrettäisiin puulajeja koskeva sääntely pääosin kokonaisuudessaan valtioneuvoston asetuksista metsälakiin. Metsälain 8 a §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä säädetäisiin kaikista niistä puulajeista, joita voisi käyttää taimikon perustamisessa. Hieskoivun käytöstä täydentävänä puulajina säädetäisiin kuitenkin valtioneuvoston asetuksella. Uudistamisveloitteen täyttämiseksi taimikon voisi jatkossa pykälän 1 momentin mukaan perustaa männyn, kuusen, rauduskoivun, haavan, siperianlehtikuusen, vaahteran, tervaleppän, tammen, kynäjalavan, vuorijalavan, metsälehmuksen, saarnen ja hybridihaavan alkuperältään ja kasvupaikalle sopivilla taimilla tai siemenillä. Metsien kestävästä hoidosta ja käytöstä annetun valtioneuvoston asetuksen 14 §:ssä todetut puulajit olisi määritelty jatkossa tasavertaisesti yleisimpien puulajien kanssa. Maanomistajalla olisi oikeus valita taimikon perustamisessa

käytettävä puulaji edellyttäen, että se alkuperältään ja kasvupaikan suhteen on sopiva tarkoitukseen.

Hieskoivua koskevaa nykykäytäntöä ei ehdoteta muutettavaksi, mutta esityksessä ehdotetaan myös hieskoivua koskevat perussäännökset siirrettäväksi metsien kestävästä hoidosta ja käytöstä annetusta valtioneuvoston asetuksista metsälakiin. Taimikon saisi perustaa hieskoivun taimilla tai siemenillä vain turvemailla, kangasmaiden soistuneissa osissa ja tiiviillä savi- tai hiesuvaltaisilla mailla. Muiden kasvupaikkojen osalta on tarkoituksena säätää valtioneuvoston asetuksella tarkentavasti siten, että muilla kasvupaikoilla hieskoivun osuudeksi voitaisiin laskea pohjoisen Suomen alueella enintään 50 % ja muualla Suomessa enintään 20 % kasvatuskelpoisista taimista. Metsien kestävästä hoidosta ja käytöstä annetusta valtioneuvoston asetuksista on maantieteellisesti rajoitettu hieskoivun käyttöä taimikon perustamisessa. Tästä johtuen tarkoituksena on valtioneuvoston asetuksessa säilyttää pääosin vastaava pohjoisen Suomen määrittely kuin voimassa olevassa valtioneuvoston asetuksessa lukuun ottamatta Iin kuntaa ja Ouluun vuoden 2013 alusta yhdistynyttä Yli-Litä. Aluerajat muodostettaisiin metsän kasvuolosuhteissa esiintyvien erojen perusteella, johon vaikuttaa muun muassa alueen lämpösumma ja korkeus merenpinnasta. Tästä syystä edellä mainitut alueet jäisivät pois pohjoisen Suomen määritelmästä.

Jos maanomistaja haluaisi perustaa taimikon muilla kuin muutettavaksi ehdotetussa 1 momentissa mainituilla tai Suomen luontaiseen lajistoon kuulumattomilla puulajeilla, hänen olisi pykälän 2 momentin mukaan esitettävä metsänkäyttöilmoituksessa riittävä selvitys viljeltävien puulajien kasvatuskelpoisuudesta ja alkuperän soveltuvuudesta uudistettavan alueen olosuhteisiin. Alkuperältään sopivan metsänviljelyaineiston valinta on metsänviljelyn onnistumisen edellytys, sillä puut ovat perinnöllisesti sopeutuneet kasvupaikkansa ilmastoon. Metsänviljelyaineiston liian pitkät siirrot etelästä pohjoiseen lisäävät taimien paleltumisriskiä, kun taas alkuperältään pohjoiseen soveltuvat aineistot, jotka on siirretty etelään päin, kasvavat

yleensä paikallisia alkuperiä hitaammin. Väärän alkuperän käyttö saattaa lisäksi altistaa puuston hyönteis-, sieni- ja nisäkästuhoille.

Vastuu alkuperältään sopivan metsänviljelyaineiston valinnasta on maanomistajalla. Metsätaloudelle tärkeiden puulajien ja niiden keinollisten risteymien metsänviljelyaineiston tulee olla geneettisesti ja fenotyypillisesti erilaisten kasvupaikkojen olosuhteisiin soveltuvaa ja korkealaatuista. Metsänviljelyaineiston kauppaa säädellään Euroopan unionissa neuvoston direktiivillä metsänviljelyaineiston kaupasta 1999/105/EY. Suomessa direktiivi on pantu täytäntöön lailla metsänviljelyaineiston kaupasta (241/2002) sekä asetuksella metsänviljelyaineiston kaupasta (1055/2002). Kyseisten säädösten tarkoituksena on varmistaa metsänviljelyaineiston tuottamiseen käytetyn perusaineiston korkealaatuisuus sekä se, että aineiston ostajat saavat tarpeelliset tiedot tiettyyn käyttötarkoitukseen soveltuvan aineiston valinnan tueksi. Oikean alkuperän käytön varmistamiseksi tulee metsänviljelyaineistoa käyttää sille määritellyllä käyttöalueella. Metsänviljelyaineiston kaupasta annetun lain mukaan metsänviljelyaineistoerän ostajalle on annettava tieto luokkiin *siemenlähde tunnettu* ja *valikoitu* kuuluvan perusaineiston lähtöisyysalueesta sekä pituus- ja leveysasteen mukaan määritellystä maantieteellisestä sijainnista ja luokkiin *alustavasti testattu* ja *testattu* kuuluvan perusaineiston tarkasta maantieteellisestä sijainnista. Kahden jälkimmäisen perusaineistoluokan osalta ostajalle on lisäksi annettava tieto aineiston käyttöalueesta. Jalostamattomalle metsikkökeräyssiemenelle ja niistä kasvatetuille taimille ilmoitetaan perusaineiston lähtöisyysalue ja keräyskohteen sijaintipaikka (kunta) sekä pituus- ja leveysvyöhykkeet. Evira valvoo kotimaisen metsänviljelyaineiston alkuperäketjua ja vahvistaa tuotetulle aineistolle käyttöalueen. Ulkomaisen aineiston osalta ostajan on velvollisuus varmistaa aineiston soveltuvuus kasvatuspaikan olosuhteisiin. Tämä voi tapahtua muun muassa pyytämällä Metsäntutkimuslaitokselta suositus käyttöalueeksi. Jalostamattoman aineiston soveltuvuutta kasvupaikan olosuhteisiin arvioidaan niin sanottujen siirtosääntöjen avul-

la, jotka on julkaistu Metsätalouden kehittämiskeskus Tapion hyvän metsänhoidon suosituksissa vuonna 2007.

Pykälän 3 momentti sisältäisi asetuksenantovaltuuden. Valtioneuvoston asetuksella annettaisiin tarkemmat säännökset hieskoivun käytöstä täydentävänä puulajina.

Pykälän muuttamisen yhteydessä muutettaisiin myös sen otsikko.

9 §. Vastuu uudistamisvelvoitteesta. Esityksessä esitetään 9 §:ään vain sanamuodollisia muutoksia, asiasisältöön ei esitetä muutoksia. Sanalliset tarkennukset johtuvat edeltäviin pykäliin sisältyvistä termimuutoksista.

Pykälän 1 momentissa olisi yleissäännös siitä, että metsälain 8 §:ssä säädetty uudistamisvelvoitteen täyttäminen kuuluisi maanomistajalle. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin 8 §:n mukaisen uudistamisvelvoitteen siirtyvän kiinteistön tai muun alueen uudelle omistajalle. Edellinen omistaja vapautuisi metsälain mukaisesta velvoitteesta omistusoikeuden siirtyessä uudelle omistajalle. Ostaja voi ottaa velvoitteen huomioon sovittaessa kauppahintaa, mutta metsälain vastuun laajuuteen ei yksityisoikeudellisilla sopimuksilla voi vaikuttaa. Metsälain 18 §:n rangaistus-säännös voisi kuitenkin tulla sovellettavaksi edelliseenkin omistajaan, jos hän ei omistusaikanaan huolehtinut 8 §:n mukaisesta velvoitteesta. Metsälain 20 §:n mukaisiin korjaaviin toimenpiteisiin voidaan määrätä vain uusi omistaja.

Säännöksen 3 momentissa säädettäisiin jatkossakin poikkeuksesta 1 ja 2 momentin mukaiseen maanomistajan uudistamisvelvoitteeseen. Säännös jättäisi mahdollisuuden tapauskohtaiseen harkintaan. Momentissa mainitulla hallintaoikeudella, käyttöoikeudella ja muulla erityisellä oikeudella tarkoitettaisiin maanvuokraoikeutta, testamenttiin perustuvaa käyttöoikeutta, perintökaaren mukaista lesken hallintaoikeutta, eläkeoikeutta ja muuta vastaavaa maanomistajalta saatua oikeutta. Momentin viimeisen virkkeen mukaan silloin kun maanomistaja on luovuttanut yksinomaan metsänhakkuoikeuden, uudistamisvelvoitteen toteuttaminen kuuluisi maanomistajalle.

Samassa yhteydessä muutettaisiin pykälän otsikko vastaamaan käyttöön otettuja uusia sanamuotoja.

10 §. Monimuotoisuuden säilyttäminen ja erityisen tärkeät elinympäristöt. Voimassa olevan metsälain 10 §:n 1 momentin mukaan metsiä tulee hoitaa ja käyttää siten, että yleiset edellytykset metsien biologiselle monimuotoisuudelle ominaisten elinympäristöjen säilymiselle turvataan. Pykälän 2 momentissa on määritelty metsien monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeät elinympäristöt. Tätä 2 momenttia täydentää pykälän 3 momentti, jonka mukaan, jos 2 momentissa tarkoitettujen elinympäristöt ovat luonnontilaisia tai luonnontilaisen kaltaisia sekä ympäristöstään selvästi erottuvia, niitä koskevat hoito- ja käyttötoimenpiteet tulee tehdä elinympäristöjen ominaispiirteet säilyttävällä tavalla. Nykyisen pykälän 4 momentti sisältää valtuussäännöksen.

Esityksen tavoitteena on selkeyttää ja tarkentaa metsälain erityisen tärkeiden elinympäristöjen ominaispiirteiden määrittelyä sen kautta, että niiden kohdelistaan on lisätty tunnistamisen ja erityisten luontoarvojen kannalta kohteiden ominaispiirteitä. Esityksessä on myös tarkistettu erityisen tärkeiden elinympäristöjen listausta sekä nostettu lain tasolle näissä sallittujen toimenpiteiden säätäminen. Nykyisten kohteiden lisäksi uusiksi erityisen tärkeiksi elinympäristöiksi esitetään ruohokorpiin kuuluvia lähdekorpia sekä aito-korpiin kuuluvia metsäkorte- ja muurainkorpia. Lisäksi letot otettaisiin mukaan myös Lapin maakunnan alueella.

Erityisen tärkeiden elinympäristöjen säilymisen turvaamisen sekä metsän hakkaajan ja leimikkosuunnitelman tekijän oikeusturvan kannalta on keskeistä, että metsälaissa on määritelty erityisen tärkeät elinympäristöt mahdollisimman selkeästi ja yksiselitteisesti. Valtaosa voimassa olevan metsälain 10 §:n kohteisiin liittyvistä metsärikkomuksista on tutkimusten perusteella aiheutunut tahattomasti, joten toimijoiden oikeusturvan parantamisen lisäksi määritelmien tarkentuminen varmistaisi myös arvokkaiden elinympäristöjen säilymistä.

Metsälaissa säilytettäisiin nykyinen yleisperiaate, jonka mukaan talousmetsien hoi-

dossa ja käytössä edistettäisiin sellaisia metsän käsittelymenetelmiä, jotka turvaisivat erilaisiin biotoopeihin ja metsän eri kehitysvaiheisiin sekä ekologisiin tilanteisiin sopeutuneille eliöille riittävästi elinmahdollisuuksia. Tämä sisältyisi muutettavaksi esitetyn 10 §:n 1 momenttiin vähäisillä sanallisilla tarkennuksilla.

Voimassa olevassa metsälaissa erityisen tärkeistä elinympäristöistä on säädetty 10 §:ssä edellä selvitettyllä tavalla. Kyseisen pykälän 2 momentissa on määritelty erityisen tärkeät elinympäristöt, ja metsien kestävästä hoidosta ja käytöstä annetun valtioneuvoston asetuksen 17 §:ssä on edelleen tarkennettu kyseisiä määritelmiä. Jotta entisestään selvennettäisiin lain tasolla maanomistajalle kohdennettavia velvoitteita perustuslain edellyttämällä tavalla, esitetään mainitusta valtioneuvoston asetuksesta siirrettäväksi lain tasolle erityisen tärkeiden elinympäristöjen ominaispiirteiden tarkempi määrittely. Mikäli olisi tarvetta edelleen selventää ominaispiirteiden yksityiskohtia, se tehtäisiin valtioneuvoston asetuksella.

Voimassa olevassa metsälaissa ei ole yleistä, kaikkia erityisen tärkeitä elinympäristöjä koskevaa määrittelyä. Metsälain 10 §:n nykyisen 2 momentin tilalle ehdotettavan momentin ensimmäisen virkkeen mukaan monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeät elinympäristöt olisivat luonnontilaisia tai luonnontilaisen kaltaisia kohteita, jotka erotuvat ympäröivästä metsäluonnosta selvästi.

Pykälän 2 momentin muussa osassa, jota nykyisin suppeamassa laajuudessa vastaa metsälain 10 §:n 2 momentti, on tarkoituksena määrittää yleisempää, edeltävää virkettä yksityiskohtaisemmin metsien monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeät elinympäristöt ja niiden ominaispiirteet. Metsien kestävästä hoidosta ja käytöstä annetun valtioneuvoston asetuksen 17 §:stä siirrettäisiin lain tasolle näiden kohteiden määrittelyä koskevat asiakokonaisuudet. Seuraavassa on elinympäristökohdittain selvitetty niiden sisältöä.

Lähteiden, purojen ja pysyvän vedenjuoksu-uoman muodostavien norojen sekä enintään 0,5 hehtaarin suuruisten lampien välittömät lähiympäristöt, joiden ominaispiirteitä

ovat veden läheisyydestä ja puu- ja pensas-kerroksesta johtuvat erityiset kasvuolosuhteet ja pienilmasto, muodostaisivat ehdotetun pykälän 2 momentin 1 kohdan mukaan erityisen tärkeän elinympäristön. Näille kohteille on tyypillistä pienvesiä ympäröivän puu- ja pensaskerroksen lisäksi alueen muusta ympäristöstä poikkeava rehevä pintakasvillisuus. Edellä mainitulla norolla tarkoitetaan sellaista pysyvää uomaa, joka voi olla ajoittain kuiva. Noroksi ei kuitenkaan katsottaisi esimerkiksi vanhaa ojaa, joka on turvemaan vesitalouden säätelyn näkökulmasta menettänyt merkityksensä.

Pykälän 2 momentin 2 kohdan a—e kohdassa luetelluilla suoelinympäristöillä olisi yhteisenä ominaispiirteenä luonnontilainen tai luonnontilaisen kaltainen vesitalous. Tällä tarkoitettaisiin sitä, että suoelinympäristöjä ei ole ojitettu tai että ojituksen vesitalouteen liittyvät vaikutukset ovat jo täysin poistuneet. Pykälän 2 momentin 2 a ryhmään kuuluisi lehto- ja ruohokorvet, joiden ominaispiirteitä ovat rehevä ja vaateliias kasvillisuus, erirakenteinen puusto ja pensaskasvillisuus. Lehto- ja ruohokorpiin lasketaan mukaan alatyypeistä saniaislehto-, ruoholehto-, lettolehto-, lähdelehto-, saniais-, ruoho- ja heinäkorvet ja lähdekorvet, joista viimeisin olisi lisäys voimassa olevaan metsälakiin verrattaessa. Kohteelle on ominaista usein kostea ja viileä pienilmasto sekä kuusi- tai lehtipuuvaltainen iältään ja rakenteeltaan vaihteleva puusto. Lisäksi vesistöjen varsilla esiintyessään näihin kohteisiin liittyy tavallisesti luhtaisuutta eli tulvavaikutteisuutta. Pykälän 2 momentin 2 b ryhmään kuuluisi yhtenäiset metsäkorte- ja muurainkorvet, joiden ominaispiirteitä ovat erirakenteinen puusto ja yhtenäisen metsäkorte- tai muurainkasvillisuuden vallitsevuus korpityypin mukaisesti. Lisäksi metsäkorte- korvissa esiintyy yleisesti reheviä paikkoja suosivia ruoho- ja saralajeja ja muurainkorvissa esimerkiksi tupasvillaa ja pallosaraa. Pykälän 2 momentin 2 c ryhmään kuuluisi letot, joiden ominaispiirteitä ovat maaperän runsasravinteisuus, puuston vähäinen määrä ja vaateliias kasvillisuus. Lettojen alatyyppejä ovat luhta-, lähde-, koivu-, korpi-, räme-, välipinta- ja rimpiletot. Letoille on lisäksi ominaista monimuotoinen putkilokasvi- ja sam-

mallajisto. Pykälän 2 momentin 2 d ryhmään kuuluisi vähäpuustoiset jouto- ja kitumaan suot ja e ryhmään luhdet, joiden ominaispiirteenä on erirakenteinen lehtipuusto tai pensaskasvillisuus sekä pintavesien pysyvä vaikutus. Luhdissa on ominaista tulvien tai muun pintaveden pysyvä vaikutus kasvillisuuteen.

Rehevät lehtolaikut, joiden ominaispiirteitä ovat lehtomulta, vaateliias kasvillisuus sekä luonnontilainen tai luonnontilaisen kaltainen puusto ja pensaskasvillisuus, muodostaisivat ehdotetun pykälän 2 momentin 3 kohdan mukaan erityisen tärkeän elinympäristön. Nykyisen metsälain tulkinnan mukaisesti esityksessä metsälain tärkeitä lehtoelinympäristöjä olisivat muun muassa harjujen ja reuna- muodostumien kuivat lehdot, kalkkialueiden, jyrkänteiden ja mäkien hikevien eli kosteiden rinteiden sekä savikkoalueiden tuoreet lehdot ja vesistöjen varsien kosteat lehdot. Lisäksi nykyisen tulkinnan mukaisesti niin sanottujen lehtokeskusten alueilla tähän ryhmään kuuluisivat selvästi tavanomaisesta metsäluonnosta erottuvat lehtolaikut. Tyypillisesti 2 momentin 3 kohdan tarkoittamia kohteita esiintyy lehtokeskittymien alueilla.

Pykälän 2 momentin 4 ryhmään kuuluisi kangasmetsäsaarekkeet, jotka sijaitsevat ojitamattomilla soilla tai soilla, joissa luontainen vesitalous on pääosin säilynyt muuttumattomana. Nykyisestä metsälaista poiketen kangasmetsäsaarekkeita ei säädettäisi 2 momentissa pieniksi, joten kohteita arvioitaisiin samoin periaattein kuin muitakin erityisen tärkeitä elinympäristöjä.

Pykälän 2 momentin 5 ryhmään kuuluisi kallioperässä olevat tai kivennäismaahan uurtuneet, jyrkkärinteiset, pääosiltaan vähintään kymmenen metriä syvät rotkot ja kurut, joiden ominaispiirteenä on luonteenomainen muusta ympäristöstä poikkeava kasvillisuus. Lisäksi pääosiltaan vähintään kymmenen metriä korkeat jyrkänteet ja niiden välittömät alusmetsät muodostaisivat ehdotetun pykälän 2 momentin 6 kohdan mukaan erityisen tärkeän elinympäristön. Voimassa olevan metsälain esitöissä jyrkänteiden, rotkojen ja kurujen kohdalla mainitaan, että elinympäristön korkeus olisi yleensä yli kymmenen metriä.

Esityksessä tarkennetaan rajaa tulkinnan selkeyttämiseksi.

Pykälän 2 momentin 7 ryhmään kuuluisi karukkokankaita puuntuotannollisesti vähätuottoisemmat hietikot, kalliot, kivikot ja louhikot, joiden ominaispiirre on harvahko puusto.

Pykälän 3 momentissa määriteltäisiin yleisesti erityisen tärkeiden elinympäristöjen ominaisuuksia. Nämä ominaisuudet ovat kohteiden yleistä kuvausta eivätkä ne siten ole kohteiden biologisia ominaisuuksia tai ominaispiirteitä, jotka määriteltäisiin 2 momentissa. Säännöksen mukaan erityisen tärkeät elinympäristöt ovat pienialaisia tai metsätaloudellisesti vähämerkityksellisiä. Tämä määrittely on tarkoitettu vastaamaan jo olemassa olevaa käytäntöä elinympäristöjen pinta-alan määrittelyssä. Lisäksi säännöksen mukaan elinympäristön taloudellista arvoa arvioitaessa otettaisiin huomioon mitä 11 §:ssä säädetään. Käytännön tilanteessa ensin todettaisiin, onko kyseessä metsälain 10 §:ssä tarkoitettu elinympäristö. Kohteen pinta-alalla ei tässä vaiheessa ole merkitystä, jos se täyttää metsälain 10 §:n mukaiset edellytykset. Pienialaisuus ja metsätaloudellinen vähämerkityksellisyys kytkettäisiin 3 momentin avulla metsälain 11 §:ssä säädettyyn poikkeuslupaun. Pienialaisuudelle ei esityksessä säädettäisi tarkkaa pinta-alarajaa. Käytännössä valtaosa puustoisista kohteista on jo nykyään rajattu melko pienialaisiksi. Määrittelyllä ei ole tarkoitus muuttaa nykykäytäntöä tai supistaa olemassa olevien erityisen tärkeiden elinympäristöjen määrää tai pinta-alaa. Pienialaisuutta ja sen tarkoittamaa pinta-alaa tulisi tarkastella sekä metsätila- että elinympäristökohtaisesti. Tällöin pinta-alaa arvioitaessa voitaisiin kohdetta peilata myös ympäröivään metsään. Esimerkiksi kapean mutta pitkän pienveden muodostama erityisen tärkeä elinympäristö voi muodostaa kokonaisuudessaan laajan pinta-alan, mutta yhdelle maanomistajalle käyttörajoitusten aiheuttama vaikutus on usein vähäinen. Toisaalta esimerkiksi muurain- tai metsäkortekorpia esiintyy mosaiikkimaisina muodostaen yhtenäisiä pienialaisia muodostelmia muiden korpityyppien joukkoon, joten yhteenlasketuna tällöin voi muodostua laaja pinta-ala ja

siten maanomistajalle voi muodostua merkittäviä taloudellisia vaikutuksia käyttörajoitteista. Näitä rajoitteita on voimassa olevan lainsäädännön puitteissa pyritty korvaamaan kestävä metsätalouden rahoituksesta annetun lainsäädännön nojalla tehtävien ympäristötukisopimusten puitteissa METSO-kohteina. Esimerkiksi hietikot, kalliot, kivikot ja louhikot voivat puolestaan olla sekä pienialaisia että myös metsätaloudellisesti vähämerkityksisiä. Letot ja luhdat puolestaan ovat esimerkiksi yleensä kokonaisuudessaan metsätaloudellisesti vähämerkityksellisiä.

Pykälän 4 momentti sisältäisi asetuksenantovaltuuden, jonka mukaan valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarvittaessa tarkemmin erityisen tärkeiden elinympäristöjen luonnontilaisuudesta, luonnontilaisuuden kaltaisuudesta ja ominaispiirteistä. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin tarvittaessa selvittää esimerkiksi luonnontilaisuuden määrittelyä ja kohteille tyypillisiä ominaispiirteiden yksityiskohtia. Koska eri elinympäristöjen ominaispiirteet etenkin puuston suhteen vaihtelevat kohteittain hyvin paljon, tulisi ne määrittellä myös valtioneuvoston asetuksessa melko yleisesti tai vaihtoehtoisina.

10 a §. Elinympäristöjen käsittelyn yleiset periaatteet ja kielletyt toimenpiteet. Nykyisen metsälain alkuperäisen tavoitteen toteutumisen ja säännösten tarkentamiseksi esityksessä ehdotetaan metsälakiin lisättäväksi uusi 10 a §, jossa olisi metsälain erityisen tärkeiden elinympäristöjen käsittelyn yleiset periaatteet ja kielletyt toimenpiteet. Nykyisin metsälain erityisen tärkeiden elinympäristöjen käsittelystä säädetään metsien kestävästä hoidosta ja käytöstä annetun valtioneuvoston asetuksen 19 §:ssä. Lakiehdotuksella ei varsinaisesti muutettaisi nykyisiä säännösten sallimia käytäntöjä. Edellä mainitun säännöksen mukaan erityisen tärkeissä elinympäristöissä elinympäristöjen ominaispiirteet säilyttävällä tavalla tehtäviä hoito- ja käyttötoimenpiteitä ovat yleensä varovaiset hakkuut, yksittäisten puiden kaataminen, yksittäisten kuokkalaikkujen teko, puiden istuttaminen, siementen kylväminen, puutavaran kuljetus maanpinnan ollessa jäässä tai lumen peittämänä sekä muut toimenpiteet, jotka eivät vahingoita elinympäristön ominaispiirteitä. Li-

säksi valtioneuvoston asetuksen 19 §:ssä säädetään, että kohteilla sallittuja hoito- ja käyttötoimenpiteitä eivät kuitenkaan ole uudistushakkuu, kasvupaikalle ominaista kasvillisuutta selvästi vahingoittava maanpinnan käsittely, ojitus, metsätien tekeminen, purojen ja norojen perkaus, kemiallisten torjunta-aineiden käyttö, sellaisten puiden viljely, jotka eivät kuulu Suomen luontaiseen lajistoon, eivätkä muut metsätalouden toimenpiteet, jotka oleellisesti muuttavat puuston varjostus- ja suojavaikutusta. Koska kyseessä on metsän hakkaajan toimintaa rajoittavat säännökset, joiden perusteista on perustuslain mukaan säädettävä lailla, esitetään nämä edellä selvitettyt rajoitteet siirrettäviksi metsälakiin.

Nykyisiä valtioneuvoston asetuksen säännöksiä on tulkittu siten, että erityisen tärkeissä elinympäristöissä ei ole toteutettu usein varovaisiakaan toimenpiteitä, vaikka esimerkiksi rehevien lehtolaikkujen tärkeiden ominaispiirteiden ylläpitämiseksi varovaiset toimenpiteet olisivat perusteltuja. Tämän on aiheuttanut erityisesti metsien kestävästä hoidosta ja käytöstä annetun valtioneuvoston asetuksen 19 §, jossa edellä selvitetyn mukaisesti säädetään, että elinympäristöjen ominaispiirteet säilyttävällä tavalla tehtäviä hoito- ja käyttötoimenpiteitä eivät kuitenkaan ole säännöksessä luetellut toimet eivätkä muut metsätalouden toimenpiteet, jotka oleellisesti muuttavat puuston varjostus- ja suojavaikutusta. Pääsääntöisesti myös muissa kuin lehtolaikuissa voidaan tehdä varovaisia toimenpiteitä kuitenkin vaarantamatta niiden ominaispiirteitä. Ehdotettavien yleisten toimintatapojen, joita tarkennettaisiin lisäksi uudessa 10 b §:ssä, ja tiettyjen toimenpiteiden kieltojen avulla voitaisiin turvata elinympäristöjen ominaispiirteiden säilyminen. Poimintaluonteisten hakkuiden mahdollistaminen vähentäisi maanomistajalle kohdistuvia yksityistaloudellisia vaikutuksia ja siten tarve 11 §:ssä säädettävän poikkeusluvan hakemiseen vähenisi. Käsittelyn periaatteet mahdollistaisivat varovaisten hoito- ja käyttötoimenpiteiden toteuttamisen siten, että toimenpiteissä säilytetään elinympäristölle erityinen vesitalous, puuston rakenne, vanhat ylispuut, kuolleet ja lahot puut sekä otetaan

huomioon kasvillisuus, maaston vaihtelevuus ja maaperä. Vaikka poimintaluonteisissa hakkuissa poistettaisiin mahdollisesti muutamia järeimpiä yksittäisiä puita, tulisi kaikille erityisen tärkeille elinympäristöille jättää kuitenkin merkittävästi lahoppuuta muodostavia muita järeitä puita.

Sisällöllisesti ehdotuksessa sallitut ja kielletyt toimenpiteet eivät eroa merkittävästi nykyisin metsien kestävästä hoidosta ja käytöstä annetussa valtioneuvoston asetuksessa säädetystä käsittelystä. Nykyiseen lisäyksenä säännöksessä määriteltäisiin ominaispiirteitä vahvistavat hoito- ja käyttötoimenpiteet, joita olisivat suunnitelmalliset luonnonhoito- ja luonnontilan ennallistamistoimet. Ehdotuksessa sallittaisiin nykyisestä poiketen puron uoman ylitys tai puutavaran kuljetus lumetomana tai roudattomana aikana, jos toimenpiteissä noudatetaan erityistä varovaisuutta eikä toimenpide vaarana ominaispiirteiden säilyttämistä. Esimerkiksi kivikkoisen puron uoman ylitys voitaisiin arvioida sallituksi toimeksi.

10 b §. Elinympäristökohtainen käsittely. Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi metsälakiin uusi tarkentava 10 b § elinympäristökohtaisesta käsittelystä. Esityksen 10 a §:ssä säädettyjä käsittelyn yleisiä periaatteita on tarpeen tarkentaa elinympäristökohtaisesti, jotta eri kohteilla turvattavia ominaispiirteitä ei vaarannettaisi niille soveltumattomilla toimenpiteillä.

Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi tarkennuksia varovaiselle käsittelylle 10 §:n 2 momentin 1 ja 2 kohdan mukaisille pienvesille ja suoelinympäristöille. Ehdotuksen mukaan näissä elinympäristöissä voitaisiin tehdä varovaisia poimintaluonteisia hakkuita, jotka säilyttäisivät puuston luonnontilaisena tai luonnontilaisen kaltaisena siten, ettei elinympäristön luonnontilainen tai luonnontilan kaltainen vesitalous muutu. Ehdotuksen mukainen puuston luonnontilaisena tai luonnontilaisen kaltaisena säilyttäminen tarkoittaisi sitä, että puuston ikärakenne ei olennaisesti muutu poimintahakkuista huolimatta ja että mahdollisesti kohteella olevat kuolleet, lahot ja kääpäiset puut jätettäisiin käsittelyn ulkopuolelle. Vesitalouden säilyttäminen edellyttäisi sitä, että poimintahak-

kuiden jälkeen puuston aiheuttaman haihdunnan väheneminen ei muodosta välittömiä vaikutuksia elinympäristön kasvillisuuteen.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan, että 10 §:n 2 momentin 3 kohdan mukaisissa lehtolaikuissa olisi säilytettävä elinympäristön puuston rakenne siten, että hoito- ja käyttötoimenpiteiden yhteydessä tehdään vain varovaisia poimintaluonteisia hakkuita. Puuston rakenteella tarkoitetaan ikärakennetta ja elinympäristölle ominaista puulajirakennetta. Esimerkiksi lehtipuuvaltaisissa lehtolaikuissa poimintaluonteisilla hakkuilla pyrittäisiin ensisijaisesti kohdistamaan poimintahakkuut kuusiin kuusettumisen estämiseksi.

Ehdotuksen 10 b §:n 3 momentissa esitetään, että jyrkänteissä ja niiden välittömissä alusmetsissä ei saisi toteuttaa puunkorjuuta. Säännös olisi selkeä poikkeus 10 a §:n yleisiin periaatteisiin, koska se estäisi tässä elinympäristössä puunkorjuun kokonaisuudessaan.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin, että 10 §:n 2 momentin 7 kohdan mukaisilla hietikoilla, kallioilla, kivikoissa ja louhikoissa voitaisiin tehdä varovaisia poimintaluonteisia hakkuita siten, että säilytetään elinympäristön vanhimmat ja kuolleet sekä lahot puut. Elinympäristöt ovat luonnostaan vähäpuisia, joten käytännössä käsittelyn nykyistä selkeämpi salliminen ei näissä kohteissa metsänomistajan näkökulmasta tuo merkittäviä taloudellisia vaikutuksia. Ehdotuksella olisi pääasiallisesti merkitystä esimerkiksi tilanteissa, joissa metsäkoneiden siirtäminen elinympäristöjen läpi edellyttää yksittäisten puiden poistamista.

Pykälän 5 momentti sisältäisi asetuksenantovaltuuden. Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarvittaessa tarkemmin 10 §:n 2 momentissa tarkoitettujen erityisen tärkeiden elinympäristöjen puuston rakenteen ja kerroksellisuuden sekä pensaskerroksen elinvoimaisuuden ja alueen maaperän vesitalouden säilyttämisestä.

11 §. Poikkeuslupa. Voimassa olevan metsälain 11 §:n 1 momentin mukaisesti, jos erityisen tärkeiden elinympäristöjen ominaispiirteiden säilyttämisestä aiheutuu maanomistajalle taikka hallintaoikeuden tai muun sellaisen erityisen oikeuden haltijalle metsä-

tuoton vähenemistä tai muuta taloudellista menetystä, mikä ei ole vähäistä, metsäkeskuksen tulee edellä mainituille tahoille myöntää hakemuksesta lupa toteuttaa hoito- ja käyttötoimenpiteet tavalla, josta asianomaiselle aiheutuva menetys jää vähäiseksi. Vuosien 2009–2011 aikana haettiin keskimäärin 82 poikkeuslupaa vuodessa, jotka kaikki myönnettiin. Tämä oli noin 2,3 prosenttia erityisen tärkeitä elinympäristöjä koskeneista metsänkäyttöilmoituksista.

Pykälän 2 momentissa säädetään, että lupaa ei kuitenkaan saa myöntää, jos kysymyksessä olevaa toimenpidettä varten on myönnetty tai myönnetään kestävän metsätalouden rahoitusta koskevassa lainsäädännössä tarkoitettua ympäristötukea tai muuten riittävä tuki valtion varoista.

Esityksessä ehdotetaan, että 1 momenttia muutettaisiin siten, että poikkeusluvan mahdollistavat tilanteet muodostuvat esityksen 10 a ja 10 b §:ssä tarkoitettujen velvoitteiden täyttämistä tai rajoitteiden noudattamisesta. Tapauskohtaisesti harkitaan edelleen, tarvitaanko poikkeusluvan myöntämiseksi maanomistajan hakemus vai riittääkö erityisen oikeuden haltijan hakemus ja voidaanko lupa myöntää hänelle. Nykyisen tulkinnan mukaisesti poikkeusluvalla mahdollisesti tehtävä puunkorjuu tulee toteuttaa siten, että luonnon monimuotoisuuden kannalta elinympäristön arvokkaimman osan ominaispiirteet säilyvät.

Nykyisen 2 momentin tilalle ehdotettavassa momentissa määriteltäisiin vähäisen taloudellisen menetyksen raja. Esityksessä menetys katsottaisiin vähäiseksi, kun 10 §:n mukaisten kohteiden käyttörajoitusten aiheuttama taloudellinen menetys olisi pienempi kuin neljä prosenttia poikkeusluvan hakijan sen metsäkiinteistön, jossa käsittelyalue sijaitsee, markkinakelpoisen puuston arvosta tai alle 4000 euroa.

Ehdotettu taloudellisesti vähäisen menetyksen määritelmä vastaisi pääpiirteittäin nykyistä tulkintaa, joka on johdettu kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain (1094/1996) mukaisen ympäristötuen edellytysten raja-arvosta. Raja-arvo määritellään maa- ja metsätalousministeriön metsätalouden ympäristötuesta annetun päätöksen (144/2000) 3 §:ssä. Ympäristötuki voidaan

myöntää, jos hakemuksen kohteena olevan elinympäristön hakkuuarvo on yli 4 000 euroa tai yli neljä prosenttia hakijan saman kunnan alueella omistamien kaikkien metsien hakkuuarvosta. Näistä vaihtoehdoista käytetään nykykäytännön mukaisesti hakijalle alemmaa hakkuuarvoa. Alle tämän raja-arvon menetyks on katsottu vähäiseksi, joten ympäristötukea eikä poikkeuslupaa ole voitu myöntää. Tämä käytäntö katsotaan välttämättömäksi säätää metsälaisissa, jotta perustuslain edellyttämällä tavalla säädettäisiin lailla yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista sekä omaisuuden suojaamisen turvaamisesta.

Ehdotuksessa taloudellista menetystä tarkasteltaisiin nykyisestä kuntakohtaisesta tarkastelusta poiketen metsäkiinteistökohtaisesti. Metsäkiinteistö on yleensä käytännössä laajempi kuin käsittelyalue. Lisäksi menetyksen muodostava hakkuuarvo muutettaisiin markkinakelpoiseksi puustoksi. Tarkastelu-alueita koskeva muutos selkeyttäisi ja yksinkertaistaisi hallinnollisesti alueyksikön työtä poikkeuslupapäätöksen tekemisessä, koska haitan vertailukohtana käytettävän metsäkiinteistön puuston arvo on helpompi määrittää kuin saman kunnan alueella oleva poikkeuslupan hakijan koko metsäomaisuuden puuston arvo. Esimerkiksi metsien yhteisomistus, osuudet yhteismetsissä tai perikunnissa ovat vaikeutaneet kuntakohtaisen vertailuarvon määrittämistä. Maanomistajien yhdenvertainen kohtelu toteutuisi, kun eräällä tavalla keinotekoinen kuntakohtainen määrittely poistuisi. Metsänomistajien metsäkiinteistöt voivat sijoittua hyvinkin eri tavoin maantieteellisesti, osalla kaikki ovat samassa kunnassa, osalla eri puolilla Suomea. Esitettävällä tavalla kaikkien metsänomistajien vähäisen taloudellisen menetyksen arvioinnissa viitekohde olisi sama eikä riippuisi metsänomistajan omaisuuden maantieteellisestä sijainnista. Näin metsänomistajat olisivat yhdenvertaisessa asemassa nykyllä paremmin.

Tarkastelualueeseen esitetty muutos madaltaisi nykykäytäntöön verrattuna joissakin tilanteissa kynnystä poikkeuslupan saamiselle tilanteissa, joissa maanomistajalla on useampia metsäkiinteistöjä saman kunnan alueella. Joissakin tilanteissa taas toisaalta metsäkiin-

teistökohtaisesta tarkastelusta johtuen maanomistajan tulisi nykykäytännöstä poiketen sietää myös vähäinen taloudellinen menetyks metsäkiinteistökohtaisesti. Lisäksi hakkuuarvon muuttaminen markkinakelpoiseksi puustoksi kasvattaisi taloudellisen menetyksen raja-arvoa, koska esityksessä nykyiseen metsälain 5 a §:ään ehdotetut muutokset huomioon otettaisiin puustoon otettaisiin huomioon huomattavasti laajemmin metsäkiinteistön puustoa kuin nykyisin. Tarkoituksena on valtioneuvoston asetuksella määrittellä markkinakelpoinen puusto. Markkinakelpoinen puusto tarkoittaisi metsäkiinteistöllä olevaa sellaista puustoa, jolle muodostuu myydessä kantohinta. Tämä tarkoittaa sitä, että puuston arvo ylittää selkeästi puun hankinnan kustannukset.

Nykyisen tulkinnan mukaan hakkuuarvo lasketaan kertomalla välittömästi hakattavissa olevan puuston määrä alueyksikön toimialueen kolmen edellisen kalenterivuoden puukuutiometrin keskikantohinnan aritmeettisellä keskiarvolla. Tulkinnasta säädetään edellä mainitun ministeriön päätöksen 5 §:ssä. Välittömästi hakattavissa olevaksi puustoksi katsotaan nykyisin se puusto, joka on voimassa olevan metsälain mukaan hakattavissa ja jolla on yleisesti kysyntää paikkakunnalla. Tässä otetaan huomioon myös erityisen tärkeässä elinympäristössä oleva välittömästi hakattavissa oleva puusto.

Poikkeuslupapäätöstä tehtäessä ja siihen liittyvän taloudellisen menetyksen arvioinnissa otettaisiin jatkossa huomioon metsäkiinteistön alueella olevien kaikkien erityisen tärkeiden elinympäristöjen käsittelyrajoitusten yhteenlasketut vaikutukset, jotta useampien pienialaisten erityisen tärkeiden elinympäristöjen kokonaisuus ei vaarantaisi kohtuuttomasti maanomistajan omaisuuden suojausta. Käsittelyalue on käytännössä usein pienempi kuin metsäkiinteistö ja siten käsittelyalueen ulkopuolella olevat elinympäristöt otettaisiin tässä huomioon. Kaikkien erityisen tärkeiden elinympäristöjen selvittäminen ja niiden nojalla mahdollisesti tehtävien ympäristötukisopimusten solmiminen edellyttävät riittäviä resursseja alueyksiköissä.

Pykälän 3 momentin ensimmäinen virke vastaisi nykyisen 11 §:n 2 momenttia. Esi-

tyksen mukaiset toimenpiteet toteutettaisiin valtion talousarviossa osoitettujen määrärahojen puitteissa. Lisättäväksi esitettävän toisen virkkeen mukaan jos taloudellinen menetyksistä ei voida kattaa siten, että toimenpiteistä ei aiheudu vähäistä suurempaa metsätuoton vähenemistä tai muuta taloudellista menetystä tai haittaa – 10 §:n 2 momentissa tarkoitettua erityisen tärkeää elinympäristöä olisi käsiteltävä siten, että sen arvokain osa säilyy. Lisäys olisi tarpeen, jotta nykyinen edellä selvitetty käytäntö saataisiin selkeästi laissa velvoittavaksi. Tällä varmistettaisiin sekä luontoarvojen säilymistä että maanomistajalle aiheutuvan taloudellisen menetyksen säilymistä vähäisenä.

Pykälän 4 momentti sisältäisi asetuksen antovaltuuden. Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin markkinakelpoisen puuston arvon määrittelystä.

12 §. Metsätalous suojametsissä. Voimassa olevan metsälain 12 §:ssä säädetään metsätaloudesta suojametsäalueella. Säännöksen mukaan suojametsäalueella metsää tulee hoitaa ja käyttää erityistä varovaisuutta noudattaen ja siten, ettei toimenpiteillä aiheuteta metsärajan alenemista. Suojametsäalueen muodostava alue on määritetty metsälain nojalla annetulla valtioneuvoston päätöksellä suojametsistä (844/1998). Päätöksen mukaan suojametsäalueen muodostavat Enontekiön ja Utsjoen kunnat kokonaisuudessaan sekä maanmittaustoimituksessa maastoon merkityt alueet Inarin, Kittilän, Kolarin, Muonion, Sallan, Savukosken ja Sodankylän kunnista. Alueen kokonaispinta-ala on 3,3 miljoonaa hehtaaria, josta metsätaloutta harjoitetaan noin 0,4 miljoonan hehtaarin alueella. Suomen metsäkeskuksen tilastojen mukaan vuosina 2001–2010 suojametsäalueen metsien hakkuupinta-ala oli keskimäärin 4700 hehtaaria, josta uudistushakkuiden osuus oli keskimäärin 40 prosenttia. Valtio omistaa suojametsäalueesta 91 prosenttia.

Edellä selvitetyn säännöksen nojalla annettu valtioneuvoston päätös sisältää maantieteelliset suojametsän rajaukset, ja siinä annetaan ”yleisiä määräyksiä” metsän hoitamisesta ja käyttämisestä suojametsäalueella. Pää-

töksessä myös osoitetaan tehtäviä Metsäntutkimuslaitokselle ja silloiselle alueelliselle metsäkeskukselle. Valtioneuvoston päätöseen sisältyi myös valitusosoitus. Valtioneuvoston päätöksessä yhdistyy erityisellä tavalla muutoksenhakukelpoinen hallintopäätös ja yleisiä oikeussääntöjä sisältävä valtioneuvoston asetus. Esityksessä ehdotetaan tämän rakenteen poistamista säännöksestä ja sen korvaamista valtioneuvostolle osoitettavalla asetuksen antovaltuudella. Valtioneuvoston asetuksen antamisen yhteydessä kumottaisiin edellä mainittu vuonna 1998 annettu valtioneuvoston päätös. Suojametsäalueiden käsitelyyn, alueiden rajaukseen tai uudistumisen seurantaan ei ehdotettavalla muutoksella esitetä sisällöllisiä muutoksia. Metsäntutkimuslaitoksen tehtävänä on siten edelleen seurata suojametsäalueiden uudistumista Suomen metsäkeskuksen avustuksella.

Voimassa olevan metsälain 12 §:n 2 momentin mukaan suojametsäalueella puuston hakkuu muuksi kuin kotitarpeeksi on sallittu vain metsäkeskuksen hyväksymän hakkuu- ja uudistamissuunnitelman mukaisesti. Metsäkeskuksen on hyväksyttävä hakkuu- ja uudistamissuunnitelma, jos se täyttää metsälaissa ja sen nojalla säädetyt hakkuun suorittamista ja uuden puuston aikaansaamista koskevat velvoitteet. Jos erityiset paikalliset olosuhteet sitä vaativat, maa- ja metsätalousministeriö voi rajoittaa myös kotitarvepuun ottoa suojametsäalueella tai kieltää sen kokonaan.

Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että metsälaista poistettaisiin vaatimus hakkuu- ja uudistamissuunnitelmasta eli säännöksestä poistettaisiin nykyisen 2 momentin kaksi ensimmäistä virkettä. Hakkuu- ja uudistamissuunnitelmaa koskevalla säännöksellä on pyritty tehostamaan metsärajan säilymisen valvontaa ja yleisemmin metsätalouden kestävyuden säilyttämistä ilmastollisesti vaikeissa olosuhteissa. Metsärajan aleneminen ei muodosta nykyisin enää vastaavaa riskiä kuin nykyistä metsälakia säädettäessä. Riski metsärajan alenemiseen on pienentynyt, koska metsätaloudellinen toiminta on vähentynyt suojametsäalueella. Lisäksi Metsäntutkimuslaitoksen viranomais-tehtävänänsä toteuttaman seurannan mukaan ilmaston muuttuminen on vaikuttanut ja vai-

kuttanee tutkimusten mukaan myös jatkossa myönteisesti suojametsäalueella uudistamisen onnistumiseen. Seurannassa on lisäksi todettu, että metsäraja on siirtynyt kuusen osalta tunturien rinteillä ylemmäksi.

Hakkuu- ja uudistamissuunnitelman poistaminen ei muuttaisi tavoitetta suojametsäalueen metsien elinvoimaisuuden turvaamisesta. Hakkuuiden toteuttamista, puunkorjuuta ja uudistamisvelvoitteen täyttämistä sekä metsärajan kehittymistä valvottaisiin ja seurattaisiin jatkossakin tarkasti metsänkäyttöilmoitusmenettelyn avulla. Muutoksella tavoitellaan nykyistä tarkoituksenmukaisempaa hallintoa ja sääntelyn keventämistä. Poistamisen seurauksena metsänkäyttöilmoituksen merkitys kasvaisi suojametsien ja suoja-alueiden valvonnassa.

Pykälän 3 momentista ehdotetaan poistettavaksi viimeinen virke, joka käsittelee yksityiselle maanomistajalle laadittavaa hakkuu- ja uudistamissuunnitelmaa. Poisto johtuu edellä 2 momenttiin ehdotettavasta muutoksesta.

13 §. Suoja-alueet. Voimassa olevan metsälain 13 §:ssä on viittaukset metsälain 5, 5 a, 5 b, 6, 8 ja 8 a §:ään. Säännöksen rakennetta ehdotetaan yksinkertaistettavaksi ja yksittäisten pykäläviittausten sijaan viitattaisiin yleisesti metsälaissa oleviin rajoituksiin metsän käytöstä.

14 §. Metsänkäyttöilmoitus. Voimassa olevan metsälain 14 §:n 1 momentissa säädetään, että maanomistajan taikka hallintaoikeuden tai muun sellaisen erityisen oikeuden haltijan on tehtävä aiotusta hakkuusta ja uudistushakkuun osalta uudistamistavasta sekä 10 §:n mukaisten elinympäristöjen muusta käsittelystä metsäkeskukselle ilmoitus. Esityksessä esitetään, että vastuu voisi kohdistua myös nykyisten tahojen lisäksi heidän valtuuttamalleen henkilölle tai taholle. Lisäys olisi perusteltu, koska nykyisten toimintatapojen mukaisesti puukaupan yhteydessä usein sovitaan, että toimija tekee metsänkäyttöilmoituksen. Tilanteissa joissa metsänkäyttöilmoitus kuitenkin valtuutuksesta huolimatta laiminlyödään, metsälain mukainen vastuu on lopulta jäänyt maanomistajalle. Voimassa olevaan pykälään verrattuna enää ei säädettäisi, missä muodossa metsänkäyttöilmoitus

olisi tehtävä. Ilmoitus voitaisiin siten toimittaa paperimuodossa tai sähköisenä. Suullisesti ilmoituksen voisi tehdä hallintolain (434/2003) 19 §:n perusteella alueyksikön suostumuksella. Mahdollisuus metsänkäyttöilmoituksen antamiseen suullisesti riippuisi siis aina alueyksikön harkinnasta. Ilmoituksen tekemisen jälkeen alueyksikkö voi ottaa vastaan suullista selvitystä, esimerkiksi puutteelliseen ilmoitukseen suullisesti tehtäviä täydennyksiä, harkintansa mukaan. Metsänkäyttöilmoituksen toimittamistavat koskisivat sekä normaaleja ilmoituksia että alueyksikön osoittamalta tuhoalueelta normaalista määräajasta poiketen tehtäviä ilmoituksia.

Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että metsänkäyttöilmoituksessa ilmoitettaisiin myös kasvatushakkuiden toteuttamistapa kuvioittain sekä metsätuhon johdosta tehtävässä hakkuussa lisäksi tieto tuhon aiheuttajasta. Voimassa olevan käytännön mukaan jo nyt ilmoitetaan, onko kyseessä hyönteis- tai myrskytuhohakkuu. Hyönteistuhojen osalta ei ole tarkoitus edellyttää metsänkäyttöilmoituksen tekijältä tuhon aiheuttaman hyönteisen tunnistamista. Voimassa olevassa 14 §:n 1 momentissa olevat metsänkäyttöilmoituksen tekemistä koskevat säännökset esitetään jatkossa säädettäväksi pykälän 3 momentissa ja määräaikoja koskevat 4 momentissa. Viimeksi mainitussa momentissa esitetään säädettäväksi, että toimenpiteet voitaisiin aloittaa kymmenen päivän jälkeen metsänkäyttöilmoituksen jättämisestä, mutta enintään kolmen vuoden aikana, nykyisen 14 päivän ja kahden vuoden sijaan. Määräajan laskemisessa sovellettaisiin määräaikain laskemisesta annettua lakia (150/1930). Esimerkiksi pitkien pyhäviikonloppujen alkaessa jätetty metsänkäyttöilmoitus ehditään asianmukaisesti käsitellä alueyksikössä, koska ilmoitusta koskevan määräajan laskeminen alkaa vasta jättöpäivää seuraavana arkipäivänä. Metsänkäyttöilmoituksen jättöajan lyhentäminen parantaisi puunkorjuun edellytyksiä esimerkiksi helpottamalla puunkorjuun suunnittelua sekä puunkorjuun ja toimitusten ohjelmointia. Metsälain valvonnan käytännöt ovat muuttuneet sähköisen asioinnin ja tietojärjestelmien kehityksen ansiosta aiempaa tehokkaammiksi.

Tehostuneet toimintatavat mahdollistavat metsälain tehokkaan valvonnan aikaisempaa nopeammassa ajassa. Metsänkäyttöilmoituksen jättöajan lyhentäminen ei vaikuttaisi luonnonsuojelulain valvontaan tai esimerkiksi ELY-keskusten käsittelyaikoihin tilanteissa, joissa metsänkäyttöilmoituksessa hakkuut kohdistuvat liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkoihin. Metsänkäyttöilmoituksen jättöajan lyhentäminen vaikuttaa vain alueyksiköiden toimintaan. Nykyiset tietojärjestelmät tunnistavat edellä mainittuihin kohteisiin suunnitellut hakkuut automaattisesti. Kyse olisi muutoksesta, joka olisi mahdollista tietojärjestelmien kehittymisen kautta. Alueyksikön tulee määräajassa tunnistaa edellä mainittuihin liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkoihin kohdistuva hakkuu ja toimittaa siitä tieto ELY-keskukseen, maanomistajalle ja hakkuuoikeuden haltijalle. Tämän jälkeen ELY-keskuksen toiminta alkaa sen omien aikataulutusten mukaisesti, eikä esitettävä jättöajan lyhentäminen aiheuta tähän menettelyyn muutoksia.

Kasvatushakkuiden toteuttamistavan ilmoittamisen avulla voitaisiin valvoa kasvatushakkuiden 5 §:n mukaista toteuttamista, koska kasvamaan jätettävän puuston riittävä määrä eroaa erilaisten kasvatushakkuiden toteuttamistavasta riippuen. Ehdotuksessa myös esitetään, että metsänkäyttöilmoitusta tulisi tarkistaa ennen toimenpiteen toteuttamista, jos hakkuutapa tai käsittelyalue muuttuu merkittävästi aikaisemmin ilmoitetusta. Metsänkäyttöilmoitusta ei kuitenkaan tarvitsisi perua, jos toimenpiteitä ei toteuteta. Näin ollen metsänkäyttöilmoituksen suunnitelmallisuuteen ei tulisi muutoksia, mutta metsänkäyttöilmoitukselta vaadittaisiin täsmällisyyttä toteutettavien toimenpiteiden osalta metsälain valvonnan tukemiseksi. Metsänkäyttöilmoituksen sisällön osalta esitetään 14 §:ään informatiivista lisäystä siitä, että metsänkäyttöilmoitukseen voi sisältyä useita eri käsittelyalueita. Käsittelyalueen määrittely on esitetty sisällytettäväksi uuteen 2 a §:ään. Pykälän 1 momentissa mainitulla muulla hakkuulla tarkoitetaan esimerkiksi 5 b §:n mukaista erityiskohteen hakkuuta.

Pykälän 2 momentissa säädetään poikkeuksista, joissa metsänkäyttöilmoitusta ei tarvit-

se tehdä, elleivät hakkuut kohdistu metsälain 10 §:n 2 momentin mukaisiin erityisen tärkeisiin elinympäristöihin. Ehdotuksessa poistettaisiin nykyisen pykälän 2 momentin 2 kohta, jonka mukaan metsänkäyttöilmoitusta ei tarvitse tehdä suojametsäalueiden hakkuista. Edellä mainitun kohdan poistaminen liittyy esityksen 12 §:ssä esitettyyn suojametsäalueiden hakkuu- ja uudistamissuunnitelman poistoon, joka tehdään hallinnon keventämiseksi. Lisäksi 2 momentin 3 kohtaan siinä mainittujen hakkuiden ohella lisättäisiin ensinnäkin sähkölinjojen reunavyöhykkeiden hakkuut ja toiseksi tarkennukseksi edellytys kyseisessä kohdassa mainittuihin tie-, sähkö- tai muuhun vastaavaan linjaan kohdistuvien hakkuiden pienialaisuudesta. Sähkölinjojen reunavyöhykkeillä tarkoitettaisiin keskijännitteisen sähkölinjan vierimetsiä ja suurjännitteiden reunavyöhykkeitä. Jälkimmäinen muutos tarkoittaisi sitä, että esimerkiksi uusien moottoritelinjojen tai suurjännitelinjoiden toteuttamiseksi tehdyissä hakkuissa edellytettäisiin metsänkäyttöilmoitusta. Jos edellä mainittujen linjojen alle jäävien maa-alueiden omistusoikeus tai hallintaoikeus ei muuttuisi, hakkuiden pienialaisuutta arvioidaan linjakohtaisesti eikä maanomistajakohdaisesti. Muutos tukisi maankäytön muutoksen seuranta ja sitä, että muihin suuriin hankkeisiin kuin sähkölinjojen reunavyöhykkeisiin taikka oja-, vesijohto- tai viemäriinjan hakkuisiin liittyvät hakkuut tulisivat kattavasti ilmoitusvelvollisuuden piiriin.

Voimassa olevan 14 §:n 3 momentin ja ehdotetun 14 §:n 4 momentin mukaan metsäkeskus voi hakemuksesta myöntää poikkeuksen metsänkäyttöilmoituksen jättämiselle säädetystä määräajasta. Nämä poikkeusluvut ovat maksullisia. Olisi kuitenkin tarpeen erikseen säännellä metsänkäyttöilmoituksen jättämistä myös metsätuhojen aiheuttamien erityistilanteiden osalta. Nämä ilmoitukset olisivat poikkeuslupamenettelyyn verrattuna maksuttomia. Ehdotetun 5 momentin mukaan, jos kyse on laajasta metsätuhojen torjunnasta annetun lain 2 §:n 2 kohdan mukaisia merkittäviä tuhoja elävässä puustossa aiheuttaneesta metsätuhosta, metsänkäyttöilmoituksen tekemiselle 4 momentissa säädettyä poikkeuksen hakemista ei edellytetä, ellei

kyseessä ole 10 §:n 2 momentissa tarkoitettu erityisen tärkeä elinympäristö. Alueyksikön olisi tällöin osoitettava tuhoalue ja ilmoituksen kohteena olevalla käsittelyalueella korjataan pääasiallisesti metsätuhossa kaatunutta, vaurioitunutta tai tuhoissa kuollutta puuta. Edellä esityksen 5. kohdassa (Riippuvuus muista esityksistä) on selvitetty viimeksi mainittua lakia koskevaa hallituksen esitystä. Jotta menettely olisi yhtenäinen valtakunnallisesti, alueyksikön tulisi ensin osoittaa tuhoalue metsätuhoihin varautumista koskevien toimintaohjeiden mukaisesti. Säännös ei siten poistaisi metsätuhoalueiden osalta velvollisuutta tehdä metsänkätöilmoitus, mutta rajatun alueen sisällä maanomistajalla olisi mahdollisuus toimia viivytyksettä tarpeellisten toimenpiteiden toteuttamiseksi. Säännöksen perusteella metsätuhoalueisiin kohdistuva hakkuu voitaisiin siten aloittaa välittömästi sen jälkeen, kun metsänkätöilmoitus on toimitettu alueyksikköön, eikä hakkuun aloittamisesta tarvitsisi siten tehdä erillistä pykälän 4 momentissa tarkoitettua hakemusta. Jotta metsälain 10 §:n tarkoittamien kohteiden osalta alueyksikölle jäisi asianmukainen aika tilanteen arviointiin, näitä kohteita tämä nopeutettu menettely ei kuitenkaan koskisi.

Lisäksi 6 momentin valtuussäännös sisältäisi pienen teknisen tarkennuksen (sana "mukaisten" korvataan sanalla "tarkoitettujen") nykyiseen 4 momenttiin verrattuna, jolla kuitenkin ei ole vaikutusta säännöksen sisältöön.

14 a §. Taimikon perustamisilmoitus. Pykälä esitetään kumottavaksi, jolloin poistuisi velvollisuus tehdä taimikon perustamisilmoitus. Muutos korostaisi metsänkätöilmoituksen merkitystä ja tarkoittaisi sitä, että metsän uudistamiseksi tehtäviä taimikoiden perustamistoimenpiteitä ei valvottaisi jatkossa kattavasti. Taimikon perustamisilmoitusmenettelyn hallinnoimisesta säästyneet resurssit voitaisiin kohdistaa itse perustamistoimenpiteiden ja taimikon kehityskelpoisuuden valvontaan sekä vakiintuneiden taimikoiden laadunvalvontaan. Vaikka metsänkätöilmoitus ei olisi jatkossakaan sitova, se antaa metsälain valvonnan näkökulmasta riittävät tiedot. Ilmoitusmenettelyn yksinkertaistaminen on

myös metsänomistajien ja metsäalan toimijoiden kannalta toivottua.

Voimassa olevassa metsälaisissa taimikon perustamisilmoitus on nykyisin velvollisuus, mutta ilmoituksen laiminlyönnistä ei ole sanktiota. Alkuperäisen tarkoituksen mukaisesti lainvalvonnan resurssit on kohdistettu taimikoihin, joista taimikon perustamisilmoitusta ei ole tehty. Koska metsänomistajat ovat kyseenalaistaneet ilmoitustarpeen metsälain vaatimien perustamistoimenpiteiden toteuttamisen jälkeen, vain murto-osa ilmoituksista tehdään omatoimisesti metsälain mukaisesti. Tämä on johtanut siihen, ettei toimintamalli metsälain valvonnassa ole toiminut tarkoitettulla tavalla. Taimikon perustamisilmoituksen saaminen muistutusten tai kehotusten avulla tai vastaavan tiedon saaminen vaihtoehtoisista tietolähteistä on sitonut Suomen metsäkeskuksen valvontaresurssit kohtuuttomasti. Toisaalta käytännössä taimikon perustamisilmoituksista on ollut merkittävää hyötyä Suomen metsäkeskuksen metsävaratiedon keräämiselle.

14 c §. Ennakkotieto erityisen tärkeästä elinympäristöstä. Pykälään ehdotetaan tehtäväksi säännösviittauksiin tarvittavat korjaukset. Pykälän 2 momentissa muutettaisiin termi "lainvalvonnassa" sanoiksi "valvoessaan tämän lain noudattamista". Muutos kuvastaisi paremmin alueyksikön tehtävää. Pykälän 3 momenttiin lisättäisiin tarkentavat sanat "hakemuksen kohteella", jotta yksilöitäisiin paremmin ennakkotiedon kohteena oleva alue.

15 §. Neuvotteluvelvollisuus. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että neuvotteluvelvoitteen sääntelyyn lisätään säännös, jonka mukaan alueyksikkö voisi velvoittaa maanomistajan toimittamaan suunnitelman korjaavista toimenpiteistä. Muutos edistäisi metsänomistajan ja alueyksikön välisten neuvotteluiden vaikuttavuutta. Pykälän 1 momentin ensimmäistä virkettä ehdotetaan myös tarkennettavaksi sanoilla "toteutettu" ja "uudistushakkuun jälkeen". Näillä viitataan 8 §:ssä säädettyyn uudistamisvelvoitteen täyttämiseen.

Pykälää ehdotetaan muutettavaksi myös siten, että siinä ei enää olisi säännöksiä puuston aikaansaamisen varmistamiseksi tarkoitettua vakuusmenettelystä. Tämän vuoksi ny-

kyiset 15 §:n 2—4 momentit ehdotetaan jätettäväksi pois pykälästä. Uuden puuston aikaansaamisessa vakuusmenettelyn poistaminen olisi perusteltua, koska vakuusmenettelyä ei ole käytetty nykyisen metsälain aikana. Jo vakuusmenettelyn säätämisen yhteydessä arvioitiin, että vakuutta tarvittaneen vain harvoin.

Pykälän 2 momentti sisältäisi valtuussäännöksen valtioneuvostolle. Sen mukaan maanomistajalta pyydetävän suunnitelman sisällöstä säädettäisiin tarvittaessa tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Pykälän muuttamisen yhteydessä muutettaisiin sen otsikko vastaamaan pykälän uutta sisältöä.

16 §. Käsittelykielto. Pykälän 1 momentin lopusta esitetään poistettavaksi viittaus 15 §:n vakuusmenettelyyn. Poisto johtuu 15 §:ään ehdotettavasta muutoksesta. Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin tarkentava sana "toteutettu", jotta yksilöitäisiin paremmin, mitä käsittelykiellon kohteena olleella alueella on tapahtunut tai tapahtumassa.

17 §. Katselmus. Nykyinen 17 §, joka käsittelee katselmusta ja katselmustoimikunnan toimivaltaa, esitetään kumottavaksi. Pykälän kumoamisen yhteydessä metsälaista poistuisi velvoite käyttää Suomen metsäkeskuksesta annetun lain 29 §:ssä tarkoittamaa katselmustoimikuntaa katselmuksen tekemisessä. Säännöksen kumoaminen olisi perusteltua hallinnollisten ja seuraamusprosessien yksinkertaistamiseksi. Katselmustoimikunta on luonteeltaan alueyksikölle lausuntoja antava toimielin, jolla ei ole asioiden muodollista ratkaisuvalltaa. Alueyksikkö voi tarvittaessa jatkossa tehdä hallintolain 38 §:n mukaisen katselmuksen ja tämän vuoksi ei katsota tarpeelliseksi säätää katselmuksesta erikseen metsälaisissa. Katselmustoimikunnat toimivat jokaisessa alueyksikössä (13 kpl) ja niiden toimikausi on neljä vuotta. Katselmustoimikuntien asettaminen joka neljäs vuosi aiheuttaa paljon hallinnollista työtä. Viime vuosina on pidetty keskimäärin 20–30 katselmusta ja osa katselmustoimikunnista on toiminut hyvin harvoin.

18 §. Metsärikos ja metsärikkomus. Voimassa olevan metsälain 18 §:n 1 momentin mukaan rangaistus metsärikkoksesta säädetään

rikoslain (39/1889) 48 a luvun 3 §:ssä. Rikoslain 48 a luvussa säädetään luonnonvararikoksista. Metsälakiin ehdotetaan lisättäväksi uusia pykäläiä ja tehtäväksi muutoksia, joilla on vaikutusta kyseiseen säännökseen. Muutoksen vuoksi rikoslaisissa olevat viittaukset metsälakiin olisi korjattava. Esitykseen sisältyy tämän vuoksi myös rikoslain 48 a luvun 3 §:n muuttamista koskeva lakiehdotus.

Voimassa olevan metsälain 18 §:n 2 momentissa säädetään metsärikkomuksista, joista voidaan tuomita sakko. Metsälakiin ehdotetaan tehtäväksi muutoksia, jotka vaikuttavat 18 §:n 2 momentissa oleviin viittauksiin ja asiasisältöön. Tästä johtuen pykälän 2 momentin 1 kohdassa säädettäisiin yleisesti määräajasta metsänkäyttöilmoituksen tekemisessä, 2 momentin 2 kohdan nykyiset viittaukset korjattaisiin koskemaan viittausta 6 §:ään ja 4 kohdan viittaus 10 §:n 2 momenttiin korjattaisiin viittaukseksi 10 a ja 10 b §:ään. Jäljempänä selvitettyillä perusteilla nykyiset 18 §:n 2 momentin 5 ja 6 kohtien asiasisällöt säädettäisiin jatkossa uudessa 18 §:n 3 momentissa. Nykyisen 5 kohdan tilalle esitetään uutta rangaistussäännöstä liittyen 7 §:n mukaiseen leimikkosuunnittelijan vastuuseen. Säännöksen mukaan joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta laatii 7 §:ssä tarkoitetun leimikkosuunnitelman, joka on metsälain säännösten vastainen ja jonka nojalla toteutetaan puunkorjuu, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, metsärikkomuksesta sakkoon. Tilanne, jossa rangaistussäännöksen tunnusmerkistö voisi täytyä, olisi esimerkiksi tapaus, jossa leimikkosuunnittelijalla on tieto tulevalla käsittelyalueella olevasta erityisen tärkeästä elinympäristöstä ja hän merkitsee siitä huolimatta koko alueen uudistushakkuualueeksi ilman edellä mainitun elinympäristön poisraajamista, ja käsittelyalueella toteutetaan puunkorjuu suunnitelman mukaisena. Esitetty leimikkosuunnittelijan vastuu koskisi vain leimikkosuunnitelman sisältöä, eikä hakkaajan vastuu siirtyisi suunnittelijalle.

Pykälän 2 momentin johdantokappaleeseen sisältyvä syyksiluettavuusvaatimus esitetään muutettavaksi nykyisestä tahallisuudesta tai

huolimattomuudesta tahallisuudeksi tai törkeäksi huolimattomuudeksi.

Rikoslain 3 luvussa säädetään rikosoikeudellisen vastuun yleisistä edellytyksistä. Kyseisen luvun 5 §:n 1 momentissa säädetään yleisestä syyksiluettavuusvaatimuksesta. Säännöksen mukaan rangaistusvastuun edellytyksenä on tahallisuus tai tuottamus.

Rikosoikeudellisesta tahallisuudesta säädetään rikoslain 3 luvun 6 §:ssä. Sen mukaan tekijä on aiheuttanut seurauksen tahallaan, jos hän on tarkoittanut aiheuttaa seurauksen taikka pitänyt seurauksen aiheutumista varmana tai varsin todennäköisenä. Säännös koskee vain tahallisuutta suhteessa rikoksen seurauksiin. Niin sanottu olosuhdetahallisuus eli tekijän tietoisuus niiden seikkojen käsillä olostä, joita rikoksen tunnusmerkistön toteutuminen edellyttää, on jätetty oikeuskäytännössä arvioitavaksi. Olosuhdetahallisuudessa tahallisuuden olemassaolo on ratkaistava sen perusteella, kuinka hyvin tekijä oli selvillä olosuhteiden käsillä olostä. Tällöin huomioon on otettava rikoslain 4 luvun 1 §:n tunnusmerkistöerehdystä koskeva säännös (LaVM 28/2002 vp s. 9–10 – HE 44/2002 vp).

Rikoslain 3 luvun 7 § (Tuottamus) sisältää samalla sekä tuottamuksen perusmääritelmän että määritelmän törkeän tuottamuksen kriteereistä. Mainitun 7 §:n 1 momentin mukaan tekijän menettely on huolimaton, jos hän rikkoo olosuhteiden edellyttämää ja häneltä vaadittavaa huolellisuusvelvollisuutta, vaikka hän olisi kyennyt sitä noudattamaan (tuottamus). Säännös tiivistää tuottamuksen kaksijakoisen sisällön (subjektiivinen ja objektiivinen): tuottamuksellisesti toiminutta tekijää moititaan siitä, että hän on rikkonut yleistä (kaikkia koskevaa) huolellisuusvelvollisuutta siitä huolimatta, että hänellä oli subjektiivinen kyky noudattaa vaadittavaa huolellisuutta.

Törkeä huolimattomuus määritellään rikoslain 7 §:n 2 momentissa. Säännöksen mukaan se, pidetäänkö huolimattomuutta törkeänä (törkeä tuottamus), ratkaistaan kokonaisarvostelun perusteella. Edelleen 7 §:n 2 momentin mukaan arvostelussa otetaan huomioon rikotun huolellisuusvelvollisuuden merkittävyys, vaarannettujen etujen tärkeys ja

loukkauksen todennäköisyys, riskinoton tietoisuus sekä muut tekoon ja tekijään liittyvät olosuhteet.

Rikosoikeuden yleisiä oppeja koskevan lainsäädännön uudistamista koskevan hallituksen esityksen (HE 44/2002 vp, Yksityiskohtaiset perustelut, 7 §) mukaan törkeää tuottamusta on käytetty varsin epäyhtenäisesti syyksiluettavuuden rajana. Osassa on kyse verraten vähäisistä rikkomuksista, osassa keskivakavista rikoksista. Edellä mainitussa hallituksen esityksessä on todettu, että törkeysarvostelun ratkaiseva kriteeri ei olisi se, onko riskinotto tietoista. Käytännössä törkeä teko ja tekijän huolimattomuus esiintyvät usein samanaikaisesti. Mitä tärkeemmän huolellisuusvelvoitteen rikkomisesta on kysymys ja mitä olennaisemmalla tavalla velvoitetta rikotaan, sitä useammin voidaan katsoa, että riskinotto on ollut tietoista ja epävanomaista. Teon huolimattomuus voi olla törkeää, jos rikottu huolellisuusvelvoite on merkittävä. Kaikki huolimattomuuden törkeysarvostelussa huomioon otettavat seikat on arvioitava teonhetkisestä näkökulmasta. Huomioon on otettava tekijän tosiasiallisen tiedon lisäksi myös se, mitä huolellinen tarkailija olisi havainnut tekohetkellä.

Metsälain 22 §:n 1 momentin mukaan jos metsäkeskuksella on todennäköisiä perusteita epäillä 18 §:ssä tarkoitettun teon tai laiminlyönnin tapahtuneen, sen on ilmoitettava asiasta poliisille esitutkintaa varten. Ilmoitus saadaan kuitenkin jättää tekemättä, jos teko tai laiminlyönti on olosuhteet huomioon ottaen vähäinen eikä yleinen etu vaadi asian tarkempaa selvittämistä. Metsärikosta ja -rikkomusta koskevat ilmoitukset poliisille esitutkintaa varten ja alueellisten metsäkeskusten (nykyisin 13 alueyksikköä) selvittämät epäilyt metsärikos ja -rikkomustapauksissa ovat vähentyneet vuosina 2006–2011 kokonaisuudessaan merkittävästi. Poliisille tehtyjen ilmoitusten vähenemisen eräänä syynä voi mahdollisesti olla metsäkeskusten epävarmuus siitä, onko teko tai laiminlyönti ollut metsälaissa tarkoitettu rikkomus tai rikos vai onko teko ollut olosuhteet huomioon ottaen niin vähäinen, että yleinen etu ei ole vaatinut asian tarkempaa selvittämistä. Tähän on voinut osaltaan vai-

kuttaa myös syyttäjän syyttämättäjättämispäätökset ja tuomioistuinten tuomitsemättäjättämispäätökset, joiden määrä kaksinkertaistui metsärikkomus/rikosasioissa vuodesta 2008 vuoteen 2009. Toisaalta taas alueellisesti metsäkeskuksen aktiivinen valvontatoiminta on voinut estää ennalta rikkomustapauksia.

Metsälain sääntelyn kohde on riippuvainen hyvin erilaisista olosuhteista kuten esimerkiksi maaperästä, kasvupaikasta, pienilmastosta, maantieteellisestä sijainnista, säätilojen ja siemenvuosien vuosittaisista vaihteluista ja metsätuhoista sekä lisäksi varsinkin Pohjois-Suomessa korkeuserovaihteluista. Käytännön tilanteissa ei välttämättä ole yksiselitteisesti todettavissa, mikä lopputulos on juuri sellainen, jota lainsäätäjä on nimenomaisesti edellyttänyt saavutettavaksi vallinneissa olosuhteissa. Arviointi huolimattomuudesta eli siitä, että maanomistaja tai muu toimija on rikkonut yleistä huolellisuusvelvollisuutta siitä huolimatta, että hänellä oli subjektiivinen kyky noudattaa vaadittavaa huolellisuutta, ei ole yksiselitteistä. Edellä selvitetystä toimintaympäristössä maanomistajan tai muun toimijan asianmukaisena pitämän toiminnan arvioiminen sen suhteen, oliko toimittu riittävän huolellisesti vai ei, on ongelmallista. Huolimattomuuden aiheuttaman metsärikkomuksen raja on tällä hetkellä tulkinnanvarainen ja sääntelyn kohdistumisesta johtuen monitahoinen. Myös syyttäjän syyttämättäjättämispäätökset ja tuomioistuinten tuomitsemättäjättämispäätökset osoittavat, että huolimattomuuden arviointi ei ole selvää. Vaikka metsäkeskukset ovat tehneet omalla tahollaan edeltävän arvion siitä, että asia on syytä ilmoittaa poliisille, myöhemmin on todettu, että asia ei vaadi tuomioistuinkäsittelyä tai rangaistukseen tuomitsemista. Esitys syyksiluettavuusvaatimuksen muuttamisesta tämentäisi mahdollisen rikkomuksen arviointia, koska toiminnan arvostelussa tehtäisiin kokonaisarvostelu rikoslain 3 luvun 7 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla.

Edellä esitettyjen muutosten lisäksi esitetään, että metsälain 18 §:ään lisättäisiin uusi 3 momentti. Tässä momentissa säädettäisiin nykyisen 18 §:n 2 momentin 5 ja 6 kohdassa olevat rikkomussäännökset. Muutoksella

nämä teot tulisivat jatkossa rikkomuksina rangaistaviksi vain, jos kyse olisi vähäisestä teosta. Tällä porrastettaisiin rikoslain 48 a luvun 3 §:n 1 momentissa oleva rangaistus-säännös ja metsälain rangaistussäännös. Tämä lisäys aiheutuisi edempänä selvitetystä esityksestä syyksiluettavuusvaatimuksen muuttamiseksi. Jos rikkomuksen syyksiluetavuuden aste muutettaisiin törkeäksi huolimattomuudeksi 18 §:n 2 momentin rikkomuksille, säännösten soveltamisedellytykset olisivat jatkossa sekä metsälain 18 §:n 2 momentin 5 ja 6 kohdassa että rikoslain 48 a luvun 3 §:n 1 momentissa kummassakin näiden tekojen osalta täysin samat. Vähäiseksi teoksi voitaisiin tässä katsoa esimerkiksi toimet, jotka olisivat kylläkin säännösten tai määräysten vastaisia, mutta niiden johdosta esimerkiksi metsäraja ei alenisi tai toimenpiteillä ei hävitettäisi metsää sen suojavaikutuksen kannalta. Selvyyden vuoksi tämä rangaistussäännös säädettäisiin 18 §:ssä omana 3 momenttina. Vaikkakin alueyksiköllä on 22 §:n mukaan oikeus arvioida metsälain vastainen laiminlyönti tai teko vähäiseksi, tämä eroaa kuitenkin esitetystä 18 §:n 3 momentista siten, että alueyksikkö voi päätyä teon arvioinnissa vähäisyyteen vain silloin kun yleinen etu ei vaadi asian tarkempaa selvittämistä. Tällainen tilanne voi muodostua esimerkiksi silloin, kun edellä mainitun esimerkin tilanteessa metsälain vastainen toimenpide kohdistuu hyvin pienelle pinta-alalle.

20 §. Korjaavat toimenpiteet. Voimassa olevan metsälain 20 §:n 1 momentissa on muun ohessa viittaus metsälain 10 §:n 3 momenttiin. Metsälakiin ehdotetaan lisättäväksi uusia pykälä ja tästä johtuen pykälässä oleva viittaus 10 §:n 3 momenttiin korjattaisiin viittaamaan 10 a ja 10 b §:ään. Lisäksi 1 momentin loppuun lisättäisiin tarkennus, jolla yksilöitäisiin tarkemmin 8 §:stä aiheutuvat velvoitteet. Pykälän 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että viittaus verojen ja maksujen perimisestä ulosottoon annettuun lakiin (367/1961) korjataan viittaukseksi verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annettuun lakiin (706/2007).

23 §. Muutoksenhaku. Metsälain 23 §:n 1 momentin mukaan metsälain mukaiseen metsäkeskuksen päätökseen saa hakea muutosta

valittamalla hallinto-oikeuteen. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan täydennettäväksi siten, että valitusoikeus hallinto-oikeuteen olisi säädetty myös Maaseutuviraston päätöksestä. Samalla myös toimivaltainen hallinto-oikeus määrittäisi samoin kuin alueyksikön päätöksiin. Toimivaltainen olisi se hallinto-oikeus, jonka tuomiopiirissä pääosa kyseessä olevasta metsätalousmaasta sijaitsee. Metsälain tiettyjen asiakokonaisuuksien osalta (metsälain 16, 16 a ja 20 §) valitusoikeus Maaseutuviraston päätökseen on säädetty uhkasakkolain (1113/1990) kautta. Uhkasakkolain 24 §:n mukaan uhkasakon asettamista ja maksettavaksi tuomitsemista sekä teettämistä tai keskeyttämishän asettamista ja täytäntöön pantavaksi määräämistä koskevaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siinä järjestyksessä kuin muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa (154/50) säädetään. Viimeksi mainitun lain on kumonnut hallintolainkäyttölaki (586/1996). Maaseutuvirasto tekee kuitenkin metsälain nojalla erinäisiä maanomistajaa velvoittavia sellaisia päätöksiä, joiden osalta ei ole säädetty valitusoikeudesta. Näitä ovat muun muassa käsittelykiellon määrääminen 16 §:n nojalla ilman uhkasakkoa tai 16 a §:n väliaikaisen käsittelykiellon pysyttämisen voimassa.

Samalla esitetään yhdistettäväksi nykyinen 2 momentti 1 momenttiin. Tällä saataisiin sekä viittaus hallintolainkäyttölakiin että raja- ja muualla säädettyihin muutoksenhakumenettelyihin samaan yhteyteen. Voimassa olevan 3 momentin sisältö säädettäisiin jatkossa 2 momentissa, samalla siitä kuitenkin poistettaisiin viittaukset hallinto-oikeuden päätöksiin, koska niitä koskeva valitus edellyttäisi jatkossa valituslupaa korkeimmalta hallinto-oikeudelta esitetyn 3 momentin nojalla. Ehdotetun 3 momentin mukaan hallinto-oikeuden tämän lain nojalla antamaan päätökseen, jolla hallinto-oikeus on muuttanut metsäkeskuksen tai Maaseutuviraston päätöstä taikka kumonnut sen, saisi metsäkeskus hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

23 a §. Eräiden suoritteiden maksuttomuus. Erityisen tärkeää elinympäristöä koskevan ennakkotiedon hyödyntäminen tulkinnanva-

raisissa tapauksissa vähentää riskiä tahattomasta metsälain vastaisesta käsittelystä ja parantaa näin metsänomistajien ja toimijoiden oikeusturvaa sekä kohteiden ominaispiirteiden säilymistä. Suoritteiden maksullisuus ei saa olla este ennakkotiedon pyytämiseksi. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi säännös tätä suoritetta koskevasta maksuttomuudesta. Myös valtion maksuperustelaki (150/1992) sisältää säännökset mahdollisesta erityiskohdelusta silloin, kun siihen on muun muassa oikeudenhoitoon tai ympäristönsuojeluun liittyviä perusteltuja syitä. Valtion maksuperustelaki on kuitenkin luonteeltaan yleislaki, jota sovelletaan valtion viranomaisten maksulliseen suoritetuotantoon, jos viranomaisen suoritteiden maksullisuudesta ei ole erityislailla toisin säädetty. Edellä selvitettyjen suoritteiden maksuttomuuden turvaamiseksi ja siten yhdenmukaisen käytännön varmistamiseksi on tarpeen säätää asiasta suoraan metsälain. Ehdotetun pykälän mukaan poiketen siitä, mitä Suomen metsäkeskuksesta annetun lain 26 §:ssä säädetään, metsänkäyttöilmoitus ja ennakkotieto metsälain 10 §:n 2 momentissa tarkoitettua erityisen tärkeästä elinympäristöstä olisivat maksuttomia. Taimikon perustamisilmoituksen maksuttomuudesta, kuten siitä on voimassa olevassa 23 a §:ssä säädetty, ei olisi jatkossa tarpeen säätää, koska sitä koskeva pykälä esitetään kumottavaksi.

25 §. Suomen metsäkeskuksen tehtävät. Pykälään ehdotetaan tehtäväksi tekniset korjaukset siten, että pykälässä olevat maininnat metsäkeskuksista muutetaan Suomen metsäkeskukseksi. Suomen metsäkeskus aloitti toimintansa vuoden 2012 alussa, kun alueelliset metsäkeskukset yhdistettiin yhdeksi valtakunnalliseksi kehittämis- ja toimeenpanoorganisaatioksi. Suomen metsäkeskuksella on yhteiset valtakunnalliset prosessit ja yhdenmukaiset toimintamallit koko maassa. Suomen metsäkeskuksesta annetun lain 1 §:n 2 momentin mukaan metsäkeskus on maa- ja metsätalousministeriön strategisessa ja tuulosohjauksessa sekä sen valvonnan alainen. Koska Suomen metsäkeskus ei ole ministeriön alainen viranomainen vaan välillistä valtionhallintoa, pykälän 2 momentissa säilytettäisiin edelleen selvytyden vuoksi säännös,

jonka nojalla maa- ja metsätalousministeriö voisi antaa Suomen metsäkeskukselle velvoittavia hallinnollisia määräyksiä metsälain noudattamisen valvonnasta. Koska nämä määräykset velvoittavat vain Suomen metsäkeskusta sen tarkastustoiminnassa ja määräykset annettaisiin valvonnan käytännön toteuttamiseen kuten valvontojen kohdistamiseen ja määrään liittyen, säännöksessä oleva sana "valvonnasta" korvattaisiin sanoilla "valvontojen teknisestä toteuttamisesta". Tämä selventäisi annettavien määräysten teknistä luonnetta. Maa- ja metsätalousministeriö antaa vuosittain tarkastusmääräyksen Suomen metsäkeskukselle valvontojen toteuttamiseksi.

25 a §. *Valtion saamisen perintä.* Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että viittaus verojen ja maksujen perimisestä ulosottoihin annettuun lakiin korjataan viittaukseksi verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annettuun lakiin. Pykälän alussa myös todettaisiin metsälaissa säädetty valtion saaminen suoraan ulosottokelpoiseksi.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi toinen virke, jonka mukaan jos takaisin maksettavia valtion varoja tai niiden osaa ei maksettaisi määräajassa takaisin, maksettavalle pääomalle perittäisiin korkolain (633/1982) 4 §:ssä tarkoitetun korkokannan mukaista viivästyskorkoa kunkin erän erään-tymisestä lukien. Lisäys katsotaan välttämättömäksi, jotta esimerkiksi metsälain 20 §:n korjaavien toimenpiteiden osalta voidaan asianomaiselta perittävien varojen osalta periä korkoa. Maaseutuvirasto voi tehdä metsälain 20 §:n 2 momentin nojalla päätöksen, jonka mukaan alueyksikkö tekee tai teettää tarvittavat toimenpiteet uuden puuston aikaansaamiseksi asianomaisen kustannuksella. Kun Maaseutuvirasto perii asianomaiselta näitä varoja takaisin, nykyinen tilanne ei mahdollista näiden varojen lisäksi koron perintää. Maanomistaja voi nykyisin saada perustee- tonta etua eräänlaisen korottoman valtionlai- nan muodossa verrattuna niihin maanomista- jiin, jotka tekevät uudistamisvelvoitteeseen liittyvät toimet ajallaan mahdollisesti esimerk- ksi korollisen lainan avulla. Kyse ei ole valtionalouden kannalta merkittävistä sum- mista, mutta periaatteessa ei voida katsoa

hyväksyttäväksi, että käytetään valtion rahoi- tusta, josta ei takaisin perittäessä ole määrät- ty lainkaan korkoa.

26 §. *Kansallinen ja alueellinen metsäoh- jelma.* Aiemmin kumotun 26 §:n tilalle ehdo- tetaan kansallista ja alueellista metsäohjel- ma koskeva pykälä. Se vastaisi pääosin ai- empaa metsälain 4 §:ää. Lakiteknisesti olisi tarkoituksenmukaisempaa, että pykälä olisi metsälain 6 luvussa Erinäiset säännökset.

Pykälän 1 momentin mukaan maa- ja met- sätalousministeriö laatisi kansallisen metsä- ohjelman yhteistyössä muiden ministeriöi- den, metsäalaa edustavien ja muiden tarpeel- listen tahojen kanssa. Ohjelman päämääränä olisi lisätä metsien monipuolista käyttöä ja niistä kertyvää hyvinvointia kestäväen kehi- tyksen periaatteita noudattaen. Ministeriö seuraisi ohjelman toteutumista ja tarkistaisi ohjelmaa tarvittaessa.

Pykälän 2 momentin sisältöön esitetään tehtäväksi voimassa olevaan 4 §:ään verrat- taessa muutamia sanallisia tarkennuksia. Muutoin pykälä vastaa voimassa olevaa 4 §:ää.

1.2 Rikoslain 48 a luku

3 §. *Metsärikos.* Rikoslain 48 a luvussa säädetään luonnonvararikoksista. Kyseisen luvun 3 §:n 1 momentin mukaan joka tahal- laan tai törkeästi huolimattomuudesta hakkaa metsää metsälain 5 §:n 1 momentin tai 5 a §:n 1 momentin taikka 5 §:n 2 momentin tai 5 a §:n 2 momentin nojalla annetun kasva- tus- tai uudistushakkuuta koskevan säännök- sen vastaisesti taikka rikkoo suojametsäaluet- ta tai suoja- aluetta koskevaa metsälain tai sen nojalla annettua säännöstä tai määräystä, on tuomittava metsärikoksesta sakkoon tai van- keuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Rikoslain 48 a luvun 3 §:n 2 momentin mukaan metsärikoksesta tuomitaan myös se, joka tahallaan vahingoittaa metsän hoito- tai käyttötoimenpiteellä ympäristöstään selvästi erottuvaa metsäluonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeää luonnontilaista tai luonnontilaisen kaltaista elinympäristöä met- sälain tai sen nojalla annetun säännöksen tai määräyksen vastaisesti taikka ilman laissa

edellytettyä lupaa tai lupaehdon vastaisesti siten, että teko on omiaan vaarantamaan kyseisen elinympäristön ominaispiirteiden säilymistä.

Tarkoituksena on porrastaa rikoslain ja metsälain rangaistussäännökset, jotta niiden soveltaminen ei muodostuisi päällekkäiseksi. Törkeät metsälain vastaiset teot on edelleen tarkoitus säätää rangaistaviksi rikoslaissa ja vähäisemmät teot metsälaissa.

Metsälain 5 ja 5 a §:ää ehdotetaan muutettavaksi sisällöllisesti siten, että siitä johtuen rikoslaissa olevat viittaukset metsälakiin olisi korjattava. Uudistushakkuun osalta esityksessä esitetään poistettavaksi hakattavalta puustolta nykyisin edellytettävät järeys- ja ikävaatimukset. Uudistushakkuuta ei voisi siten jatkossa tehdä enää metsälain vastaisesti. Jos taas kasvatushakkuu toteutettaisiin liian voimakkaasti, siitä seuraisi metsälain 8 §:ssä säädetty uudistamisvelvollisuus, johon liittyvä säännösten vastainen toiminta on säädetty rangaistavaksi nykyisin vain metsälain 18 §:n 2 momentissa, ei rikoslaissa. Tämän vuoksi rikoslain 48 a luvun 3 §:n 1 momenttiin tulisi tehdä tarkistus, jolla 3 §:n 1 momentin 1 kohta poistettaisiin tarpeettomana. Muutettavaksi ehdotettavan 3 §:n 1 momentin mukaan joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta rikkoo suojametsäaluetta tai suoja-aluetta koskevaa metsälain (1093/1996) tai sen nojalla annettua säännöstä tai määräystä, on tuomittava metsärikoksesta sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

2 Tarkemmat säännökset

Ehdotetut muutokset metsälakiin edellyttäisivät myös metsien kestävästä hoidosta ja käytöstä annetun valtioneuvoston asetuksen sekä metsänkäyttö- ja taimikon perustamisilmoituksesta annetun maa- ja metsätalousministeriön asetuksen muuttamista. Esitykseen sisältyy useita muutettavaksi esitettyjä ja valtuussäännöksiä. Niistä pääosa koskee valtioneuvoston asetuksella annettavia tarkempia säännöksiä. Lisäksi eräistä teknisluonteisista seikoista säädettäisiin maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

Lakiehdotuksen 4 a §:ssä säädettäisiin metsäsuunnitelmasta. Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarvittaessa tarkemmin pykälän 3 momentin nojalla suunnitelman pitämisestä ajan tasalla, sisällöstä ja tarkistamisesta.

Kasvatushakkuun edellytyksistä ja siihen liittyvästä uudistamisvelvoitteesta säädettäisiin metsälain 5 §:ssä. Pykälän 4 momentin nojalla valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin kasvatushakkuussa jätettävän kasvatuskelpoisen puuston riittävästä laadusta, määrästä ja jakautumisesta kasvatushakkuun toteuttamistavan mukaisesti maan eri osissa ja erilaisilla kasvupaikoilla.

Lakiehdotuksen 5 a §:ssä säädettäisiin uudistushakkuusta ja siihen liittyvästä uudistamisvelvoitteesta. Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin pykälän 3 momentin mukaan tarvittaessa tarkemmin vähätuottoisiksi katsottavista turvemaista ja niille jätettävästä puustosta sekä menettelystä ennallistamisen hyväksymistä haettaessa.

Puunkorjuun toteutuksesta säädetään lakiehdotuksen 6 §:ssä. Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin pykälän 2 momentin nojalla tarvittaessa tarkemmin siitä, milloin puu katsotaan vaurioituneeksi, vaurioituneiden puiden määrästä ja maastovaurioista.

Metsälain 8 §:ssä säädetään uudistamisvelvoitteen täyttämisestä. Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin pykälän 5 momentin nojalla metsälain 1 momentin tarkoittaman taimikon saavuttamisen tarkemmista määrärajoista maantieteellisen sijainnin mukaan sekä luontaisen uudistamisen edellytyksistä. Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin myös taimikon riittävästä tiheydestä ja muista arviointiperusteista, kohtuullisiksi katsottavista toimenpiteistä taimikon aikaansaamiseksi ja taimikon perustamistoimenpiteistä erilaisilla kasvupaikoilla.

Lakiehdotuksen 8 a §:ään sisältyisivät perussäännökset metsän uudistamisessa käytettävistä puulajeista. Pykälän 3 momentin nojalla valtioneuvoston asetuksella annettaisiin tarkemmat säännökset hieskoivun käytöstä täydentävänä puulajina.

Metsälain 10 §:ssä säädetään monimuotoisuuden säilyttämisestä ja erityisen tärkeistä elinympäristöistä. Lakiehdotuksen 10 §:n 4 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella

sella säädettäisiin tarvittaessa tarkemmin erityisen tärkeiden elinympäristöjen luonnontilaisuudesta, luonnontilaisuuden kaltaisuudesta ja ominaispiirteistä.

Elinympäristökohtaisesta käsittelystä säädetään lakiehdotuksen 10 b §:ssä. Pykälän 5 momentin nojalla säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella tarvittaessa tarkemmin 10 §:n 2 momentissa tarkoitettujen erityisen tärkeiden elinympäristöjen puuston rakenteen ja kerroksellisuuden sekä pensaskerroksen elinvoimaisuuden ja alueen maaperän vesitalouden säilyttämisestä.

Metsälain 11 §:ssä säädetään poikkeusluvasta. Pykälän 4 momentin nojalla valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin markkinakelpoisen puuston arvon määrittelystä.

Esityksen 12 §:ssä säädetään metsätaloudesta suojametsissä. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin 12 §:n 1 momentin nojalla antaa tarkempia säännöksiä metsän hoitamisesta ja käyttämisestä sekä uudistumisen seurannasta suojametsäalueella.

Lakiehdotuksen 14 §:ssä säädetään metsänkäyttöilmoituksesta. Pykälän 5 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin pienikokoisen puuston hakkuusta.

Neuvotteluvaiheesta säädetään lakiehdotuksen 15 §:ssä. Pykälän 2 momentin nojalla maanomistajalta pyydettyä suunnitelman sisällöstä säädettäisiin tarvittaessa tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Kansallisesta ja alueellisesta metsäohjelmasta säädetään lakiehdotuksen 26 §:ssä. Pykälän 3 momentin nojalla alueellisen metsäohjelman sisällöstä, laadinnasta, määräajoista ja tarkistamisesta sekä vaikutusten arvioinnista säädettäisiin tarvittaessa tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Metsän hakkaajan ja suunnittelijan vastuusta säädetään lakiehdotuksen 7 §:ssä. Pykälän 4 momentin nojalla leimikkosuunnitelman sisällöstä säädettäisiin tarvittaessa tarkemmin maa- ja metsätalousministeriön asetuksella. Lakiehdotuksen 14 §:n 6 momentin mukaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädettäisiin 10 §:n 2 momentissa tarkoitettujen erityisen tärkeiden elinympäristöjen käsittelyn ilmoittamisesta metsänkäyttöilmoi-

tuksessa ja muista kyseisessä ilmoituksessa ilmoitettavista tiedoista. Ennakkotietoa koskevassa hakemuksessa esitettävistä tiedoista voitaisiin säätää lakiehdotuksen 14 c §:n 3 momentin nojalla tarkemmin maa- ja metsätalousministeriön asetuksella. Kaksi viimeksi mainittua valtuutusta ovat nykyisessä metsälaissa. Lakiehdotuksen 26 §:n 3 momentin mukaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voitaisiin tarvittaessa säätää alueellisen metsäohjelman seurannasta.

3 Voimaantulo

Ehdotetut lait sisältävät tavanmukaiset voimaantulosäännökset. Lait ehdotetaan tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

Siirtymäsäännösten säätämistä ei katsota tarkoituksenmukaiseksi muilta kuin jäljempänä selvitettyjen asiakokonaisuuksien osalta, koska lakiehdotuksella ei esitetä varsinaisia tiukennuksia maanomistajan velvollisuuksiin. Näin ollen muiden kuin alla selvitettyjen säännösten osalta metsälain muutoksia sovellettaisiin lain voimaan tulosta alkaen.

Ehdotetussa muodossa oleva 8 §:n mukainen velvoite tulisi koskemaan myös ennen lain voimaan tuloa tehtyjä toimenpiteitä, joissa muodostuu uudistamisvelvoite. Vaikka säännökset vaikuttavat takautuvasti, uudistamisvelvoitteeseen esitetyt muutosehdotukset pääsääntöisesti helpottavat velvoitteen noudattamista. Metsänviljelyn osalta velvoitteeseen ehdotetaan kokonaan uutta määräaika vaadittavan taimikon aikaansaamiselle, kuitenkin taimikon määrittelyn ja puulajivallinnan vapauttamisen myötä kokonaisuutena katsoen maanomistajan uudistamisvelvoitteen noudattaminen ei kuitenkaan vaikeutuisi. Samoin luontaisen uudistamisen määräaikoihin esitettäisiin muutoksia, mutta kokonaisuuden kannalta velvoite ei tiukentuisi. Ehdotettujen määräaikojen katsotaan olevan riittävät ja ottavan huomioon kasvuolosuhteet maan eri osissa.

Metsänkäyttöilmoitusta koskevat määräajat esitetään säilytettäväksi valvonnallisista syistä ennen lain voimaan tuloa tehtyjen suunniteltujen hakuiden ja niistä tehtyjen metsän-

käyttöilmoitusten osalta. Näiden osalta 14 vuorokauden ja kahden vuoden määräaika säilyy edelleen. Jos metsänkäyttöilmoitus olisi jätetty esimerkiksi 30 päivänä syyskuuta 2013, tulisi mahdollinen hakkuu toteuttaa viimeistään vuoden 2015 syyskuun loppuun mennessä.

Ennen metsälain muuttamista koskevan lain voimaantuloa voitaisiin ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

4 Suhde perustuslakiin ja sääätämisyjärjestys

4.1 Yleistä

Esityksessä on kaksi liityntää perustuslaissa säädettyihin perusoikeuksiin. Nykyinen metsälaki liittyy toisaalta sekä perustuslain 15 §:ssä turvattuun omaisuuden suojaan että 20 §:ssä säädettyyn ympäristöperusoikeuteen. Metsälain esitöissä todettiin metsälainsäädännön tavoitteena olevan luoda perusta puuntuotannon jatkuvuudelle sekä metsien biologisen monimuotoisuuden säilymiselle. Metsäpoliittisessa tavoitteenasettelussa puuntuotantotavoitteen rinnalle nostettiin metsälakia säädettäessä metsien biologisen monimuotoisuuden turvaamistavoite myös taolusmetsissä.

Nykyinen metsälaki asettaa rajoitteita ja velvoitteita metsänomistajan harjoittamalle metsätaloudelle. Metsänomistajille on säädetty kasvatus- ja uudistushakkuiden toteuttamiseen liittyviä rajoitteita ja uudistushakkuun jälkeisiin toimiin liittyviä velvoitteita. Myös metsien biologisen monimuotoisuuden turvaamiseksi on asetettu rajoitteita puuston ja maan käsittelylle metsien monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeillä elinympäristöillä. Perustuslakivaliokunta on todennut (PeVL 14/1982 vp ja PeVL 2/1986 vp) perustuslakia edeltävässä hallitusmuodossa säädettyyn omaisuuden suojaan liittyen, että vähäisemmästä puuttumisesta omaisuuteen voidaan säätää tavallisessa järjestyksessä, kun taas ankarammat ja syvemmälle käyvät puuttumiset ovat mahdollisia vain perustuslainsäätämisyjärjestyksessä. Myös rajoituksen taustalla olevan intressin tärkeydellä on merkitystä.

Mitä voimakkaammasta ja pakottavammasta yleisestä edusta on kysymys, sitä pidemmälle menevästä puuttumisesta kansalaisen oikeuksiin voidaan säätää tavallisella lailla.

Ehdotetuissa muutoksissa on kysymys omaisuuden käyttörajoituksista ja muista velvoitteista, joita on arvioitava perustuslain 15 §:n 1 momentissa turvattuun omaisuuden suojaan kannalta. Perustuslain 15 § on säännöksenä kaksiosainen, joista 1 momenttiin sisältyy omaisuuden suojaan yleislauseke ("jokaisen omaisuus on turvattu"), ja jonka perusteella arvioidaan muun muassa omistajan käyttövapauden erilaisten rajoitusten sallittavuutta.

Perustuslakivaliokunnan mukaan (PeVL 5/2000 vp) omistajan käyttövapauden rajoittaminen tulee olla suhteellisuusvaatimuksen mukaista. Valiokunta toteaa edelleen, että rajoituksen sallittavuutta tarkasteltaessa on viime kädessä kysymys siitä, loukkaako rajoitus omistajan oikeutta omaisuutensa normaaliin, kohtuulliseen ja järkevään käyttöön. Suhteellisuusvaatimuksesta valiokunta on aiemmin todennut (PeVL 22/1996 vp ja PeVL 2/1997 vp), että rajoituksen tulee olla välttämättömän hyväksyttävän tarkoituksen saavuttamiseksi eikä se saa mennä pidemmälle kuin on perusteltua ottaen huomioon rajoituksen taustalla olevan yhteiskunnallisen intressin painavuus suhteessa omaisuuden suojaan. Metsätalouden harjoittamista rajoittavien tähän esitykseen sisältyvien säännösten osalta on siten erityisesti arvioitava niiden hyväksyttävyyttä metsälain tarkoituksen saavuttamiseksi ja välttämättömyyttä suhteessa normaaliin, kohtuulliseen ja järkevään metsän käyttöön.

Perustuslain 20 §:n 1 momentin mukaan vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille. Pykälän 2 momentin mukaan julkisen vallan on pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus terveelliseen ympäristöön sekä mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöönsä koskevaan päätöksentekoon. Perusoikeusuudistuksen esitöihin (HE 309/1993 vp s. 66 ja HE 1/1998 vp s. 80) perustuen 20 §:n 1 momentissa tarkoitettu vastuu kohdistuu sekä julkiseen valtaan että yksityisiin luonnollisiin henkilöihin ja oikeushenkilöihin. Säännöksen

todetaan olevan lähinnä julistuksenomainen ja toteutuvan muun lainsäädännön tuella ja välityksellä. Sen piiriin kuuluvat sekä ympäristön tuhoutumisen tai pilaantumisen estäminen että aktiiviset luonnolle suotuisat toimet, ja yksilön osuus voi toteutua sekä aktiivisena tekemisenä että passiivisena pidättymisenä ympäristön vahingoittamisesta.

Omaisuuteen liittyvälle sääntelylle on perustuslakivaliokunta todennut olevan painavat yhteiskunnalliset perusteet, jos laissa asetetut tavoitteet ovat omiaan myötävaikuttamaan siihen, että luonnon ja ympäristön monimuotoisuus säilyy perustuslain 20 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla (PeVL 33/2008 vp). Metsälain tarkoituksena säilytetään edelleen metsien taloudellisesti, ekologisesti ja sosiaalisesti kestävän hoidon ja käytön edistäminen siten, että metsät antavat kestävästi hyvän tuoton samalla, kun niiden biologinen monimuotoisuus säilytetään.

Perustuslakivaliokunta on käsitellyt omaisuudensuojan suhdetta säännökseen vastuusta ympäristöstä toteamalla (PeVL 32/2010 vp ja PeVL 20/2010 vp), ettei perustuslain 20 § perusta yksilöittäin todennettavissa olevia velvoitteita eikä se myöskään muodostu erilliseksi perusteeksi kohdistaa maanomistajiin erityisesti ulottuvia sietämisvelvoitteita. Toisaalta valiokunta on todennut, että saman perusoikeussäännöksen osina niillä kummallakin voi olla vaikutusta toistensa tulkintoihin sen kaltaisessa yhteydessä, jossa pyritään ihmisen ja ympäristön välistä tasapainoa kestävästi edistäviin lainsäädäntöratkaisuihin.

4.2 Omaisuuden suoja ja rajoitteet omaisuuden käytölle

Nykyisen metsälain velvoitteet olivat sääntämisajankohtanaan maanomistajan kannalta luonteeltaan kohtuullisia ja yhteiskuntakehitykseen sopivia. Rajoitteiden ja velvoitteiden ei tuolloin katsottu vaikuttaneen yleensä merkittävästi yksittäisen metsänomistajan mahdollisuuksiin hyödyntää metsäomaisuuttaan taloudellisesti. Hakattavan puuston järeydelle ja iälle asetetut velvoitteet heijastivat lain säätämisaikojen yhteiskunnallista ajattelua. Näillä rajoitteilla katsottiin saavutettavan kansantaloudellista vakautta puus-

topääoman turvaamisen kautta. Tällä hetkellä metsälakiin kohdistuu uusia muospaineita muun muassa metsänomistajien tavoitteissa, metsäsektorin toimintaympäristössä ja suomalaisessa yhteiskunnassa tapahtuneiden muutosten seurauksena.

Maanomistajalle on nykyisessä metsälaisa säädetty rajoitteet metsien kasvatushakkuuden voimakkuutta ja uudistushakkuun aikaisinta toteuttamisajankohtaa koskien. Tätä rajoitetta on perusteltu metsien kestävän hoidon ja käytön edistämiseksi. Esityksen mukaan metsälain 5 a §:ää muutettaisiin siten, että uudistushakkuun puuston järeys- ja ikäkriteerit poistetaan. Näillä muutoksilla tavoitellaan metsänomistajien monipuolistuneiden tavoitteiden nykyistä parempaa huomioimista ja metsätalouden kannattavuuden parantamista. Tavoitteena olisi poistaa metsälaista omaisuuden käyttämiselle asetettuja rajoitteita, jotta noudatettaisiin perustuslain 15 §:n suojaamaa omaisuuden suojaa entistä tarkemmin ja samalla huomioitaisiin edellä selvitetyt metsätalouden harjoittamisen viitekehyksen muutokset.

4.3 Omaisuudensuoja ja velvoitteet omaisuuden hoitamiseksi

Metsälaisa velvoitettaisiin myös jatkossa aktiivisina toimina uuden taimikon aikaansaamiseen uudistushakkuun jälkeen. Tämä velvoite katsotaan välttämättömäksi jättää edelleen metsälakiin, koska metsälain tarkoituksena olevan metsien kestävän hyvän tuoton ja metsien biologisen monimuotoisuuden säilyttämisen kannalta tämä on oleellista. Myös Suomea velvoittavat kansainväliset sopimukset edellyttävät metsän säilyttämistä. Uudistamisvelvoite kuitenkin poistettaisiin puuntuotannollisesti vähätuottoisilta ojitetuilta turvemailta ja alueilta, joilla alueyksikön tai viranomaisen hyväksymän suunnitelman perusteella ennallistetaan alun perin avoin tai harvapuustoinen suo taikka perinneympäristö. Kyseisille alueille on investoitu ojituksilla, jotka ovat kuitenkin osoittautuneet kannattamattomiksi eivätkä ole siten lisänneet metsän tuottoa. Metsälain tarkoituksen saavuttamisen kannalta ja edellä esitetyn mukaisesti metsänomistajilta ei voida edellyttää

enää uudelleen taloudellisesti kannattamattomia investointeja. Kannattamattoman investoinnin toteuttamisen edellyttäminen voitaisiin katsoa loukkaavan omistajan oikeutta käyttää omaisuuttaan normaalilla, kohtuullisella ja järkevällä tavalla.

Perustuslakivaliokunta on metsälain käsitelyn yhteydessä ottanut kannan, jonka mukaan metsälaiissa olevan sääntelyn taustalla olevat kansantaloudelliset ja luonnonarvojen säilyttämistä koskevat intressit täyttävät perusoikeusrajoitukselle asetettavan hyväksyttävän perusteen vaatimuksen. Edelleen valiokunta totesi, että metsätalouden turvaamis-tarve on Suomen kansantaloudelle elintärkeä (PeVL 22/1996 vp). Nykyisen metsälain uudistushakkuun jälkeisen uudistamisveloitteen voidaan katsoa aiheutuvan painavista yleisistä syistä. Metsänomistajalla on itsellään lähtökohtaisesti mahdollisuus valita, miten hän tämän uudistusveloitteensa täyttää. Metsälain veloitteet koskevat kaikkia metsänomistajia yleisesti eivätkä ainoastaan jotakin rajoitettua ryhmää. Perustuslakivaliokunnan näkemys oli tuolloin myös, että hakkuuta koskevat rajoitukset ja puuston uudistamisveloitteet ovat oikeasuhtaiset kansantaloudelle tärkeään metsätalouden turvaamisintressiin ja metsäomaisuuden yksityistaloudellisiin hyödyntämismahdollisuuksiin näiden (PeVL 22/1996 vp). Toisaalta nyt esitettävään lakiehdotukseen sisältyvien omaisuuden käyttörajoitusten arviointi ei kaikilta osin enää perustu samoihin lähtökoh-tiin kuin metsälakia alkujaan säädettäessä, koska toimintaympäristössä on tapahtunut edellä selvitettyjä merkittäviä muutoksia.

4.4 Metsäluonnon monimuotoisuus

Perustuslain 15 ja 20 §:ää tulee arvioida suhteessa toisiinsa erityisesti metsälain 10 §:n osalta. Luonnon monimuotoisuutta edistävänä muutoksena esitetään metsälain 10 §:ää muutettavaksi siten, että metsälailla turvattaviin erityisen tärkeisiin elinympäristöihin sisällytettäisiin nykyisten kohteiden lisäksi erittäin uhanalaiseksi arvioitu metsäkortekorpi ja muurainkorpi sekä myös lähdekorvet ja Lapin maakunnan alueella sijaitsevat letot. Lisäksi metsien kestävästä hoidosta

ja käytöstä annetusta valtioneuvoston asetuksesta siirrettäisiin lain tasolle erityisen tärkeiden elinympäristöjen käyttöä koskevat rajoitteet, velvoitteet ja oikeudet, joista viimeksi mainittujen tarkemman säätämisen myötä mahdollistettaisiin tiettyjen elinympäristöjen varovainen käyttö siten, että turvataan kuitenkin edelleen niiden ominaispiirteiden säilyminen. Metsälakiin esitetään lisättäväksi uusi 7 a §, joka sisältää informointiveloitteen käsittelyalueella tai sen läheisyydessä olevasta erityisen tärkeästä elinympäristöstä tai luonnonsuojelulain mukaisesta erityisesti suojeltavan lajin tai suojellun luontotyypin esiintymästä, Natura-2000 verkostoon sisältyvästä alueesta tai muusta vastaavasta viranomaisen toimittamaan tietoon perustuva-ta kohteesta. Tämä velvoite kohdistuu alueyksikölle, jonka tulee informoida edellä mainituista sen tiedossa olevista asioista maanomistajaa, alueyksikön tiedossa olevaa maanomistajan edustajaa ja metsänhaku-oikeuden haltijaa. Myös tämän säännöslisäyksen voidaan katsoa parantavan edellytyksiä luonnon monimuotoisuuden säilyttämisessä. Informoinnin säätäminen lailla velvoittavaksi ja informoitavien tahojen tarkentaminen yhtenäistää ja vakiinnuttaa menettelyn alueyksiköissä. Tällä informoinnin säätämällä ja käsittelyalueen lähialueiden informoinnin sisällyttämisellä veloitteeseen ehkäistään alueyksikön tiedossa jo olevien tunnistettujen kohteiden tahaton hävittäminen. Myös erityisen tärkeää elinympäristöä koskevan ennakkotiedon maksuttomuus metsälain 23 a §:ään esitettävän muutoksen myötä edistäisi näiden kohteiden löytymistä ja tulkinnallisten kohteiden varmistamista.

Luonnon monimuotoisuutta edistävä muutos olisi myös metsälain soveltamisalan muuttaminen siten, että metsälakia ei sovellettaisi valtion luonnonsuojelutarkoitukseen hankkimilla alueilla, taikka muilla valtion omistamilla alueilla, joita hoidetaan Metsähallituksen tai valtion maata hallinnoivan viranomaisen suojelupäätöksen mukaisesti. Näitä alueita ei ole usein tarkoituksenmu-kaista käsitellä metsätalouden käytäntöjen mukaisesti ja alueilla tehdään usein normaalia metsänkäsittelystä poikkeavia ennallistamistoimenpiteitä.

Metsälaki velvoittaa metsien biologisen monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeiden elinympäristöjen turvaamiseen siten, että niitä koskevat hoito- ja käyttötoimenpiteet tulee tehdä elinympäristöjen ominaispiirteet säilyttävällä tavalla. Velvoitteet kiinnittyvät metsälain tarkoitukseen, jonka mukaan lain tarkoituksena on edistää metsien taloudellisesti, ekologisesti ja sosiaalisesti kestävä hoitoa ja käyttöä siten, että metsät antavat kestävästi hyvän tuoton samalla, kun niiden biologinen monimuotoisuus säilytetään. Perustuslakivaliokunta totesi (PeVL 22/1996) metsälain säätämisen yhteydessä metsälain 10 §:n valtuussäännöstä arvioidessaan erityisen tärkeiden elinympäristöjen osalta, että sääntelyn asiallinen merkitys on kuitenkin suhteellisen vähäinen, koska kysymys on yleensä pienialaisista ja ominaisuuksiltaan tavanomaisesta poikkeavista kohteista.

Metsälain esitöiden mukaan metsien biologisen monimuotoisuuden turvaamiseksi metsälaissa lueteltaisiin ne erityisen tärkeät elinympäristöt, joissa metsätaloudelliset toimenpiteet tulisi tehdä kohteen ominaispiirteet säilyttävällä tavalla. Luettelossa mainitut elinympäristöt kuuluisivat velvoitteen piiriin silloin, kun ne ovat luonnontilaisia tai luonnontilaisen kaltaisia sekä ympäristöstään selvästi erottuvia ja yleensä pienialaisia. Tätä viimeksi mainittua määrittelyä on sovellettu nykyisen metsälain soveltamisessa. Edellä selvitetystä on kyse maanomistajan omaisuuden käyttöä rajoittavasta velvoitteesta.

Nykyistä metsälain 10 §:ää esitetään tarkennettavaksi siten, että ensinnäkin säännöksessä määriteltäisiin tarkemmin erityisen tärkeät elinympäristöt ja toiseksi säännökseen sisällytettäisiin selkeämmin sen liityntä metsälain 11 §:ssä säädettyyn poikkeuslupaun. Metsälain säätämisen yhteydessä perustuslakivaliokunnan (PeVL 22/1996) mukaan "lakiehdotuksen 10 §:ssä mainitut elinympäristöt eivät yleensä ole keskeisiä metsätalouden harjoittamisessa. Tästä ehdotuksesta johtuvien käyttörajoitusten taloudellinen merkitys on vähäisempi kuin 2 luvun rajoitusten. Rajoitukset eivät myöskään ole ehdottomia suojelovelvoitteita, vaan niillä tähdätään luonnonarvojen huomioon ottamiseen metsätaloudessa. Omistajan kannalta rajoitus jäisi

suhteellisen vähäiseksi. Jos tilanne kuitenkin olisi toisenlainen, 11 §:n poikkeuslupamahdollisuus on riittävä pitämään käyttörajoituksen suhteellisuusvaatimuksen kannalta hyväksyttävissä rajoissa.

Lakiehdotuksessa metsälain 10 §:ää ehdotettaisiin muutettavaksi siten, että toisessa momentissa määriteltäisiin nykyistä tarkemmin, mitkä ovat metsälain tarkoittamat monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeät elinympäristöt ja kolmannessa momentissa määriteltäisiin näiden elinympäristöjen suhde metsälain 11 §:ään. Neljäs momentti olisi valtuussäännös.

Ehdotetun 3 momentin mukaan edellä 2 momentissa tarkoitetut erityisen tärkeät elinympäristöt ovat pienialaisia tai metsätaloudellisesti vähämerkityksellisiä. Elinympäristön taloudellista arvoa arvioitaessa otetaan huomioon mitä 11 §:ssä säädetään. Tässä 3 momentissa säädettäisiin erällä tavalla perustuslain 15 ja 20 §:n rajapinta metsälaissa, osaltaan tosin informatiivisena. Säännöksessä on ensinnäkin tarkasteltava rajoituksen sallittavuutta – tässä sitä, että erityisen tärkeä elinympäristö jätetään ilman metsätaloudellisia toimia – suhteessa omaisuuden normaaliin, kohtuulliseen ja järkevään käyttöön ja toisaalta sitä, että kohde säilyy luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeänä kohteena. Kuten yksityiskohtaisissa perusteluissa on todettu, käytännössä ensin todettaisiin, onko kyseessä metsälain 10 §:ssä tarkoitettu elinympäristö. Kohteen pinta-alalla ei tässä vaiheessa ole merkitystä, jos se täyttää metsälain 10 §:n 2 momentin mukaiset edellytykset. Kuten perustuslakivaliokunta on todennut (PeVL 22/1996) "Jos tilanne kuitenkin olisi toisenlainen, 11 §:n poikkeuslupamahdollisuus on riittävä pitämään käyttörajoituksen suhteellisuusvaatimuksen kannalta hyväksyttävissä rajoissa." Metsänomistajan omaisuuden suojan kannalta metsälain 10 §:n sisältöä arvioidaan sen kautta, miten paljon hänelle aiheuttaa taloudellista menetystä uudistus- tai kasvatushakkuusta taikka muusta toimenpiteestä pidättäytyminen erityisen tärkeässä elinympäristössä. Tämän taloudellisen menetyksen suuruus vaikuttaa siihen, onko hän velvollinen sietämään taloudellisen menetyksen vai voiko hän hakea toimenpiteisiin

metsälain 10 §:n mukaista poikkeuslupaa. Metsänomistaja voi luonnollisesti olla hake-matta poikkeuslupaa, ja noudattaa metsälain mukaisia käyttörajoitteita kyseessä olevassa elinympäristössä.

Edellä selvitettyjen muutosten tavoitteena on selkeyttää metsälain erityisen tärkeiden elinympäristöjen määrittelyä ja niiden ominaispiirteiden kuvausta sekä näissä sallittuja toimenpiteitä. Tarkennuksilla ei kavennettaisi nykyistä kohteiden määrittelyä, vaan määrittely parantaisi erityisen tärkeiden elinympäristöjen säilymisen turvaamista sekä näiden kohteiden havaitsemista nykyisestä.

Erityisen tärkeiden elinympäristöjen turvaamisesta koskevan lakiehdotuksen 10 §:n taustalla on näiden elinympäristöjen säilyttämisen tarve. Perustuslain 20 §:n 1 momentin mukaan vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille. Perustuslakivaliokunta (PeVL 32/2010 vp ja PeVL 20/2010 vp) on, kuten edellä on selvitetty, todennut, että perustuslain 20 § ei perusta yksilöittäin todennettavissa olevia velvoitteita eikä se myöskään muodostu erilliseksi perusteeksi kohdistaa maanomistajiin erityisesti ulottuvia sietämisvelvoitteita. Metsälain muuttamista koskevassa lakiehdotuksessa on selkeästi säädetty nä ne velvoitteet, jotka kussakin asiayhteydessä velvoittavat maanomistajaa.

Perustuslakivaliokunta on todennut (PeVL 20/2010 vp), että perusoikeusrajoituksen tulee olla lailla säädetty, tarkkarajainen ja riittävän täsmällisesti määritelty. Lakiehdotuksen uudessa 10 a ja 10 b §:ssä olisi nykyiseen lakiin verrattuna yksilöity ja tarkennettu niin sanotut kielletyt ja sallitut toimenpiteet erityisen tärkeillä elinympäristöillä. Suhteellisuusvaatimuksen osalta perustuslakivaliokunta, kuten edellä on selvitetty, on todennut (PeVL 5/2000 vp), että rajoituksen sallittavuutta tarkasteltaessa on viime kädessä kysymys siitä, loukkaako rajoitus omistajan oikeutta omaisuutensa normaaliin, kohtuulliseen ja järkevään käyttöön.

Metsälain 11 §:ää kuitenkin tarkennettaisiin siten, että siinä säädettäisiin niistä perusteista, joilla taloudellisen tai muun menetyksen arvo määritellään vähäiseksi. Tämä arviointi on välttämätöntä tehdä metsälaissa,

koska nykyisin tämä arviointi on tehty soveltaen muuta lainsäädäntöä eli kestävän metsätalouden rahoituslainsäädäntöä. Tätä arviointia ei voida enää jättää vain nykyisen käytännön varaan, koska soveltamiseen käytetty kyseinen lainsäädäntö on tukilainsäädäntöä eikä se soveltamisalansa vuoksi koske kaikkien metsänomistajien toimintaa, vaan tietyt tahot jäävät soveltamisalan ulkopuolelle. Muutettavaksi esitetyn 11 §:n 2 momentin mukaan menetys katsottaisiin vähäiseksi, kun 10 §:n mukaisten kohteiden käyttörajoitusten aiheuttama taloudellinen menetys on pienempi kuin neljä prosenttia poikkeusluvan hakijan sen metsäkiinteistön markkinakelpoisen puuston arvosta, jolla käsittelyalue sijaitsee, tai alle 4000 euroa.

Nyt annettavan lakiehdotuksen mukaan tiettyjä erityisen tärkeitä elinympäristöjä voitaisiin käsitellä varovaisesti elinympäristön ominaispiirteet säilyttäen. Tästä johtuen taloudelliset vaikutukset nousisivat vähäistä suuremmiksi nykyistä harvemmin, eikä nykykäytännön mukaiselle poikkeusluvalla siten muodostuisi kovin helposti perusteita. Jos poikkeusluvan edellytykset kuitenkin täyttyisivät, poikkeusluvan sijasta pyrittäisiin myös jatkossa ensisijaisesti tarjoamaan metsänomistajalle kestävän metsätalouden rahoituslainsäädännön mukaista ympäristötukisopimusta.

4.5 Asetuksenantovaltuudet

Perustuslain 80 §:ssä säädetään asetuksen antamisesta ja lainsäädäntövallan siirtämisestä. Säännöksen 1 momentin mukaan tasavallan presidentti, valtioneuvosto ja ministeriö voivat antaa asetuksia perustuslaissa tai muussa laissa säädetyn valtuuden nojalla. Lailla on kuitenkin säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista sekä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain alaan. Jos asetuksen antajasta ei ole erikseen säädetty, asetuksen antaa valtioneuvosto. Uuden perustuslain säätämisen myötä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteiden säätämiseen on kiinnitetty entistä tarkempaa huomiota. Asetuksen antaja voidaan lailla valtuuttaa antamaan tarkempia säännöksiä yksilön oikeuksiin ja velvelli-

suuksiin liittyvistä vähäisistä yksityiskohdistista. Valtuutuksen säätämiseen laissa on perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännössä kohdistettu erityisesti vaatimuksia sääntelyn täsmällisyydestä ja tarkkarajaisuudesta (PeVL 19/2002 vp ja PeVL 40/2002 vp). Perustuslakivaliokunta on myös korostanut lausuntokäytännössään, että valtioneuvoston asetuksella ei voida antaa yleisiä oikeussääntöjä esimerkiksi yksilön oikeuksien tai velvollisuuksien perusteista eikä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain alaan (PeVL 16/2002 vp).

Kun arvioidaan sitä, tuleeko asetuksenantovaltuus laissa osoittaa valtioneuvostolle vai ministeriölle, perustuslakiuudistuksen yhteydessä on todettu lähtökohtana, että valtioneuvoston yleisistunto antaa asetukset laajakantoisista ja periaatteellisesti tärkeistä asioista sekä niistä muista asioista, joiden merkitys sitä vaatii. Tämä periaate ilmenee valtioneuvoston päätöksentekoa koskevasta perustuslain 67 §:stä. Perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännössä on myös tuotu esiin perustuslain 80 §:n 1 momentin eräänä lähtökohtana se, että ministeriölle voidaan osoittaa asetuksenantovaltaa lähinnä teknisluonteisissa sekä yhteiskunnalliselta ja poliittiselta merkitykseltään vähäisehköissä asioissa (PeVL 33/2004 vp). Valtioneuvostolle määritelty asetuksenantovaltuus sisältyisi lakiehdotuksen 4 a §:n 3 momenttiin, 5 §:n 4 momenttiin, 5 a §:n 3 momenttiin, 6 §:n 2 momenttiin, 8 §:n 5 momenttiin, 8 a §:n 3 momenttiin, 10 §:n 4 momenttiin, 10 b §:n 5 momenttiin, 11 §:n 4 momenttiin, 12 §:n 1

momenttiin, 14 §:n 5 momenttiin, 15 §:n 2 momenttiin ja 26 §:n 3 momenttiin.

Esitys sisältää maa- ja metsätalousministeriölle osoitettuja asetuksenantovaltuuksia. Ne sisältyvät lakiehdotuksen 7 §:n 4 momenttiin, 14 §:n 5 momenttiin, 14 c §:n 3 momenttiin ja 26 §:n 3 momenttiin. Asetuksella säädettävät seikat olisivat teknisluonteisia, joissa määritettäisiin esimerkiksi lomakkeilla ilmoitettavat yksityiskohtaiset tiedot. Tämän vuoksi ministeriön asetusta olisi pidettävä asianmukaisena säädöstasona tässä yhteydessä.

Metsälaki on säädetty perustuslakia edeltäneen valtiopäiväjärjestyksen (7/1928) 66 §:n mukaisessa, tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä. Esitettävät muutokset metsälakiin eivät edellytä lain säätämisyjärjestyksen arviointia, koska metsälakiin esitettävät muutokset eivät lisää rajoitteita tai velvoitteita metsänomistajan omaisuuden käyttämiselle verrattaessa voimassa olevaan metsälakiin.

Ehdotetuissa valtuussäännöksissä on otettu huomioon perustuslain 80 §:ää koskeva perustuslakivaliokunnan tulkintakäytäntö.

Edellä mainituilla perusteilla katsotaan, että metsälain ja rikoslain muuttamista koskevat lait voitaisiin säätää perustuslain 72 §:n mukaisessa, tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**metsälain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan metsälain (1093/1996) 4, 14 a ja 17 §, sellaisina kuin niistä ovat 4 § laissa 822/2010 ja 14 a § laeissa 1224/1998 ja 822/2010,

muutetaan 2 §, 3 §:n 3 momentti ja 4 a §, 2 luvun otsikko, 5, 5 a, 5 b, 6–8, 8 a, 9–14, 14 c ja 15 §, 16 §:n 1 momentti, 18 §:n 2 momentti, 20 §:n 1 ja 3 momentti sekä 23, 23 a, 25 ja 25 a §,

sellaisina kuin niistä ovat 2 § osaksi laeissa 137/1999 ja 822/2010, 3 §:n 3 momentti, 4 a, 5, 5 a, 5 b ja 8 a §, 13 ja 14 §, 18 §:n 2 momentti, 20 §:n 1 momentti ja 25 § laissa 822/2010, 8 ja 15 § osaksi laeissa 315/2007 ja 822/2010, 9 § osaksi laissa 1224/1998, 10 ja 11 § osaksi laissa 822/2010, 12 § osaksi laeissa 315/2007 ja 822/2010, 14 c § laissa 522/2004, 16 §:n 1 momentti, 20 §:n 3 momentti, 23 ja 25 a § laissa 315/2007 sekä 23 a § laissa 1224/1998, ja

lisätään lakiin uusi 2 a, 7 a, 10 a ja 10 b §, 18 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 520/2002, 552/2004 ja 822/2010, uusi 3 momentti sekä lakiin 6 luvusta lailla 822/2010 kumotun 26 §:n tilalle uusi 26 § seuraavasti:

2 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan metsän hoitamiseen ja käyttämiseen metsätalousmaaksi luettavilla alueilla. Lakia ei kuitenkaan sovelleta:

1) luonnonsuojelulain (1096/1996) nojalla muodostetuilla suojelualueilla, valtion luonnonsuojelutarkoitukseen hankkimilla alueilla eikä muilla valtion omistamilla alueilla, joita hoidetaan Metsähallituksen tai valtion maata hallinnoivan viranomaisen suojelupäätöksen mukaisesti;

2) maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) mukaisessa kaavassa suojelualueeksi osoitulla alueella;

3) erämaalain (62/1991) mukaisilla alueilla muutoin kuin tämän lain 12 §:n 1 momentin osalta;

4) asemakaava-alueilla lukuun ottamatta maa- ja metsätalouteen osoitettuja alueita;

5) alueilla, joilla on voimassa toimenpiderajoitus asemakaavan laatimiseksi;

6) oikeusvaikuttaisen yleiskaavan alueella lukuun ottamatta maa- ja metsätalouteen ja virkistyskäyttöön osoitettuja alueita;

7) puolustusvoimien ampuma-alueiden maialueilla.

Metsän hoitamisessa ja käyttämisessä on tämän lain lisäksi noudatettava, mitä muinaismuistolain (295/1963) 1, 4, 5 ja 13–16 §:ssä, luonnonsuojelulain 5 a, 9, 29–35, 39, 42, 47–49, 55, 56 ja 57 a §:ssä sekä 10 luvussa sekä muussa laissa säädetään. Luonnonsuojelualueen perustamisesta, alueen liittämisestä luonnonsuojelualueeseen ja luonnonmuistomerkin rauhoittamisesta säädetään luonnonsuojelulaissa.

Sen estämättä mitä tässä laissa säädetään, vahingoittuneet puut on poistettava siten kuin metsätuhojen torjunnasta annetussa laissa (/) säädetään.

kuuseen tai muuhun toimenpiteeseen tämän lain säännöksiä.

2 a §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *puunkorjuulla* puiden kaatoa tai katkomista, sekä korjattavan puun kuljetusta käsittelyalueelta välivarastolle;

2) *uudistushakkuulla* puunkorjuuta, jossa käsittelyalue hakataan uuden puuston aikaansaamiseksi tarvittaessa jätettäviä säästö-, siemen- tai suojuspuita lukuun ottamatta avoimeksi alueeksi;

3) *kasvatushakkuulla* puunkorjuuta, joka tehdään alueelle jäljelle jäävän puuston kasvattamista taikka tämän ohella myös uuden taimiaineksen syntymistä edistävällä tavalla;

4) *käsittelyalueella* metsikkökuviota tai kartalle rajattua aluetta, jolla tehdään samantyyppisiä hakkuu- tai muita metsänhoitotoimenpiteitä pääasiassa koko alueella;

5) *viljelyllä* metsän uudistamista istuttamalla kasvupaikalle sopivia taimia tai kylvämällä kasvupaikalle sopivia siemeniä;

6) *luontaisella uudistamisella* metsän uudistamista käsittelyalueella olevien siemenpuiden tai suojuspuiden avulla tai hyödyntämällä siementävää reunametsää;

7) *metsän hakkaajalla* maanomistajaa tai silloin kun hakkuuoikeus on luovutettu toiselle taholle, hakkuuoikeuden haltijaa.

3 §

Maankäyttömuodon muuttaminen

Jos metsätalousmaata, joka on ilmoitettu otettavaksi muuhun käyttöön, ei ole neljän vuoden kuluessa hakkuun tai muun toimenpiteen päättymisestä otettu tähän käyttöön, sovelletaan alueeseen ja sillä suoritettuun hak-

4 a §

Metsäsuunnitelma

Metsäsuunnitelmalla tarkoitetaan metsänomistajan yhden tai useamman metsäkiinteistön metsien puuvaroja ja tilaa, luontoarvoja sekä hoitoa ja käyttöä koskevaa ajantasaista suunnitelmaa. Metsäsuunnitelmassa esitetyt toimenpiteet eivät saa olla suunnitelman laatimisaikana voimassa olevien metsien hoitoa ja käyttöä koskevien säännösten vastaisia.

Edellä 1 momentissa säädetty vaatimukset täyttävä metsäsuunnitelma on suunnitelma, jota tarkoitetaan yhteismetsälain (109/2003) 31 §:ssä, metsänhoitoyhdistyksistä annetun lain (534/1998) 10 §:n 1 momentin 1 kohdassa ja ortodoksisen kirkon kirkkojärjestyksen (174/2007) 117 §:ssä.

Metsäsuunnitelman pitämisestä ajan tasalla, sisällöstä ja tarkistamisesta säädetään tarvittaessa tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

2 luku

Puunkorjuu ja metsän uudistaminen

5 §

Kasvatushakkuu ja siihen liittyvä uudistamisvelvoite

Kasvatushakkuu on tehtävä siten, että kasvatushakkuun jälkeen käsittelyalueelle jää riittävästi kasvatuskelpoista puustoa tasaisesti jakautuneena. Kasvatushakkuussa jätettävän kasvatuskelpoisen puuston riittävän määrän arvioinnissa otetaan huomioon käsittelyalueen maantieteellinen sijainti, kasvupaikka, kasvatushakkuiden toteuttamistapa sekä val-

tapitus, jolla tarkoitetaan hehtaarin sadan paksuimman puun pituuden aritmeettista keskiarvoa.

Kasvatushakkuusta aiheutuu metsän uudistamisvelvoite, jos jäljelle jäävän puuston määrä ja laatu eivät ole riittävät puuston kasvattamiseksi edelleen. Uudistamisvelvoite täyttyy, kun alueelle on saatu taimikko 8 §:n mukaisesti.

Jos käsittelyalueeseen sisältyy yhtenäinen 8 §:n mukainen taimikko, taimikon muodostamaa aluetta ei lasketa mukaan käsittelyalueen puuston riittävyttä arvioitaessa.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin kasvatushakkuussa jätettävän kasvatuskelpoisen puuston riittävästä laadusta, määrästä ja jakautumisesta kasvatushakkuun toteuttamistavan mukaisesti maan eri osissa ja erilaisilla kasvupaikoilla.

5 a §

Uudistushakkuu ja siihen liittyvä uudistamisvelvoite

Uudistushakkuun päättymisestä seuraa metsän uudistamisvelvoite. Uudistushakkuu katsotaan päättyneeksi, kun puunkorjuun seurauksena käsittelyalueelle on syntynyt yli 0,3 hehtaarin avoin alue. Uudistamisvelvoite täyttyy, kun alueelle on saatu taimikko siten kuin 8 §:ssä säädetään.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua uudistamisvelvoitetta ei ole puuntuotannollisesti vähätuottoisella ojitetulla turvemaalla, jolla runkopuun vuotuinen kasvu on alle kuutiometrin hehtaaria kohden. Tällöin käsittelyalueelle on jätettävä luonnon monimuotoisuutta edistävää puustoa. Uudistamisvelvoitetta ei ole myöskään alueella, jolla Suomen metsäkeskuksen alueyksikön, jäljempänä metsäkeskus, tai viranomaisen hyväksymän suunnitelman perusteella ennallistetaan alun perin avoin tai harvapuustoinen suo taikka perinneympäristö.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarvittaessa tarkemmin vähätuottoisiksi katsottavista turvemaista ja niille jätettävästä puustosta sekä menettelystä ennallistamisen hyväksymistä haettaessa.

5 b §

Hakkuu erityiskohteissa

Jos hakkuun kohteella on metsän monimuotoisuuden säilyttämisen, maiseman tai metsän monikäytön kannalta erityistä merkitystä, hakkuu voidaan tehdä kohteen erityisluonteen edellyttämällä tavalla.

Tutkimus-, opetus- tai muussa erityiskäytössä oleva metsä voidaan käsitellä sen käyttötarkoituksen edellyttämällä tavalla. Tällöin käsittelyalueen toimenpiteet ja niiden perustelut on esitettävä metsänkayttöilmoituksessa.

6 §

Puunkorjuun toteutus

Puunkorjuu on toteutettava niin, että vältetään käsittelyalueelle kasvamaan jätettävän ja käsittelyalueen ulkopuolella kasvavan puuston vaurioitumista. Lisäksi on vältettävä aiheuttamasta puuston kasvuolosuhteita heikentäviä maastovaurioita.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarvittaessa tarkemmin siitä, milloin puu katsotaan vaurioituneeksi, vaurioituneiden puiden määrästä ja maastovaurioista.

7 §

Metsän hakkaajan ja suunnittelijan vastuu

Metsän hakkaajan tulee puunkorjuussa ja muissa siihen liittyvissä toimenpiteissä osaltaan huolehtia siitä, että noudatetaan tämän lain säännöksiä.

Jos metsänhakkuusopimukseen on liitetty hakkuun toteutusta ohjaava leimikkosuunnitelma, joka sisältää tiedot suunnitelluista hakkuista hakkuutavoittain ja tiedossa olevat 10 §:n 2 momentissa tarkoitettut erityisen tärkeät elinympäristöt rajauksina kartalla, leimikkosuunnitelman tekijä vastaa siitä, että leimikkosuunnitelma on tämän lain mukai-

nen. Leimikkosuunnitelman tekijä ottaa vastuun allekirjoittamalla leimikkosuunnitelman tai muulla vahvistamisenettelyllä.

Metsän hakkaajan ja leimikkosuunnitelman tekijän vastuuta arvioitaessa otetaan huomioon, onko toteutettu hakkuu perustunut 2 momentissa tarkoitettuun leimikkosuunnitelmaan ja onko metsän hakkaaja saanut tiedon 10 §:n 2 momentissa tarkoitetuista erityisen tärkeistä elinympäristöistä 7 a §:n mukaisesti.

Leimikkosuunnitelman sisällöstä säädetään tarvittaessa tarkemmin maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

7 a §

Maanomistajan ja metsäkeskuksen ilmoitusvelvollisuus

Maanomistaja on velvollinen luovuttaessaan hakkuuoikeuden ilmoittamaan hakkuuoikeuden ostajalle metsänkäyttöilmoitukseen merkitsemänsä tiedot hakkuussa huomioon otettavista 10 §:n 2 momentissa tarkoitetuista erityisen tärkeistä elinympäristöistä. Jos maanomistajan edustaja tekee metsänkäyttöilmoituksen, häntä koskee vastaava ilmoitusvelvollisuus.

Metsäkeskuksen on ilmoitettava välittömästi maanomistajalle, tiedossaan olevalle maanomistajan edustajalle ja metsänhakkuuoikeuden haltijalle, jos metsäkeskukselle on toimitettu metsänkäyttöilmoitus, johon sisältyvällä käsittelyalueella tai sen läheisyydessä on tai sitä koskee metsäkeskuksen tiedossa oleva:

- 1) 10 §:n 2 momentissa tarkoitettu erityisen tärkeä elinympäristö;
- 2) luonnonsuojelulaissa tarkoitettua erityisesti suojeltavan lajin tai suojellun luontotyypin esiintymää koskeva päätös;
- 3) Natura-2000 verkostoon sisältyvä alue; tai
- 4) muu vastaava viranomaisen toimittamaan päätökseen perustuva kohde.

Metsäkeskuksen on ilmoitettava välittömästi vastaanottamastaan metsänkäyttöilmoituksesta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle, jos ilmoituksen mukaista käsit-

telyaluetta tai osaa siitä koskee 2 momentin 2 tai 3 kohdassa tarkoitettu päätös.

Maanomistajan tai hänen edustajansa on ilmoitettava metsäkeskukselta saamansa 2 momentissa tarkoitettujen tietojen hakkuuoikeuden haltijalle.

8 §

Uudistamisvelvoitteen täyttäminen

Metsän uudistamisvelvoite on täytetty, kun käsittelyalueelle on saatu aikaan taimikko alueen maantieteellisestä sijainnista riippuen viimeistään 10—25 vuoden kuluessa velvoitteen muodostavan puunkorjuun päättymisestä. Taimikko katsotaan saaduksi aikaan, kun se on riittävän tiheä, taimet ovat tasaisesti jakautuneina, niiden keskipituus on 0,4 metriä ja niiden kehittymistä ei uhkaa välittömästi muu kasvillisuus.

Uudistaminen voidaan toteuttaa viljelemällä tai luontaisella uudistamisella. Uudistamisen yhteydessä on tarvittaessa raivattava taimikon kasvua haittaavat puut ja pensaat, torjuttava heinittyminen, käsiteltävä maanpinta ja järjesteltävä vesitalous. Lisäksi edellä mainittujen perustamistoimenpiteiden jälkeen on tarvittaessa huolehdittava taimikon täydennysistutuksesta tai -kylvöstä ja muusta jälkihoidosta. Luontaista uudistamista käytettäessä käsittelyalueella on oltava edellytykset taimien syntymiselle.

Taimikon aikaansaamiseksi tehtävät perustamistoimenpiteet on saatettava loppuun kolmen vuoden kuluessa velvoitteen aiheuttaneen puunkorjuun päättymisestä.

Jos 2 §:n 1 momentin 4—6 kohdan mukaisella alueella kohdistuvassa maankäyttö- ja rakennuslaissa tarkoitettussa maisematyöluvassa on metsätaloudelle asetettu sellaisia toimenpiderajoituksia, joiden noudattaminen ei mahdollista tämän lain mukaista metsän uudistamisvelvoitteen täyttämistä, tätä lakia katsotaan kuitenkin noudatetun. Edellä 1 momentissa tarkoitettu velvoite raukeaa, jos kohtuullisiksi katsottavista toimenpiteistä huolimatta alueelle ei synny taimikkoa.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään 1 momentissa tarkoitettujen taimikon saavuttamisen tarkemmista määräajoista maantieteellisen sijainnin mukaan sekä luontaisen uudis-

tamisen edellytyksistä. Valtioneuvoston asetuksella säädetään myös taimikon riittävästä tiheydestä ja muista arviointiperusteista, kohtuullisiksi katsottavista toimenpiteistä taimikon aikaansaamiseksi ja taimikon perustamistoimenpiteistä erilaisilla kasvupaikoilla.

8 a §

Metsän uudistamisessa käytettävät puulajit

Edellä 8 §:n 1 momentissa tarkoitettussa metsän uudistamisessa taimikon saa perustaa männyn, kuusen, rauduskoivun, haavan, siperianlehtikuusen, vaahteran, tervalepän, tammen, kynäjalavan, vuorijalavan, metsälehmuksen, saarnen ja hybridihaavan alkuperältään ja kasvupaikalle sopivilla taimilla tai siemenillä. Taimikon saa perustaa hieskoivun taimilla tai siemenillä vain turvemaidella, kangasmaiden soistuneissa osissa ja tiiviillä savitai hiesuvaltaisilla mailla. Muilla kasvupaikoilla hieskoivua voidaan käyttää sen kasvupaikasta ja alueen maantieteellisestä sijainnista riippuen täydentävänä puulajina.

Jos taimikko perustetaan muilla kuin 1 momentissa mainituilla puulajeilla, on metsänkayttöilmoituksessa esitettävä riittävä selvitys niiden kasvatuskelpoisuudesta ja alkuperän soveltuvuudesta uudistettavan alueen olosuhteisiin.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset hieskoivun käytöstä täydentävänä puulajina.

9 §

Vastuu uudistamisveloitteesta

Maanomistajan on täytettävä 8 §:ssä säädetty uudistamisvelvoite.

Kiinteistön tai muun alueen omistusoikeuden siirtyessä 8 §:n mukainen uudistamisvelvoite siirtyy uudelle omistajalle.

Siltä osin kuin kiinteistön tai muun alueen sellainen hallintaoikeus, käyttöoikeus tai muu erityinen oikeus, johon sisältyy oikeus tehdä uudistushakkuu, kuuluu muulle kuin maanomistajalle, myös vastuu uudistamis-

velvoitteen toteuttamisesta kuuluu tällaisen oikeuden haltijalle, ellei toisin ole sovittu tai määrätty tai ellei olosuhteet huomioon ottaen ole erityisestä syystä kohtuullista kohdistaa velvoite oikeuden haltijan sijasta maanomistajaan. Silloin kun maanomistaja on luovuttanut yksinomaan metsänhakkuuoikeuden, uudistamisvelvoitteen toteuttaminen kuuluu maanomistajalle.

3 luku

Metsäluonnon monimuotoisuuden turvaaminen

10 §

Monimuotoisuuden säilyttäminen ja erityisen tärkeät elinympäristöt

Metsiä tulee hoitaa ja käyttää siten, että turvataan yleiset edellytykset metsien biologisen monimuotoisuuden kannalta tärkeiden elinympäristöjen säilymiselle.

Monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeät elinympäristöt ovat luonnontilaisia tai luonnontilaisen kaltaisia kohteita, jotka erotuvat ympäröivästä metsäluonnosta selvästi. Näiden kohteiden ominaispiirteitä ovat:

1) lähteiden, purojen ja pysyvän vedenjuoksu-uoman muodostavien norojen sekä enintään 0,5 hehtaarin suuruisten lampien välittömät lähiympäristöt, joiden ominaispiirteitä ovat veden läheisyydestä ja puu- ja pensaskerroksesta johtuvat erityiset kasvuolosuhteet ja pienilmasto;

2) seuraavat a—e-kohdissa luetellut suolinympäristöt, joiden yhteinen ominaispiirre on luonnontilainen tai luonnontilaisen kaltainen vesitalous:

a) lehto- ja ruohokorvet, joiden ominaispiirteitä ovat rehevä ja vaateliakasvillisuus, erirakenteinen puusto ja pensaskasvillisuus;

b) yhtenäiset metsäkorte- ja muurainkorvet, joiden ominaispiirteitä ovat erirakenteinen puusto ja yhtenäisen metsäkorte- tai muurainkasvillisuuden vallitsevuus;

c) letot, joiden ominaispiirteitä ovat maaperän runsasravinteisuus, puuston vähäinen määrä ja vaateliakasvillisuus;

d) vähäpuustoiset jouto- ja kitumaan suot; sekä

e) luhdat, joiden ominaispiirteenä on erirakenteinen lehtipuusto tai pensaskasvillisuus sekä pintavesien pysyvä vaikutus;

3) rehevät lehtolaikut, joiden ominaispiirteitä ovat lehtomulta, vaateliias kasvillisuus sekä luonnontilainen tai luonnontilaisen kaltainen puusto ja pensaskasvillisuus;

4) kangasmetsäsaarekkeet, jotka sijaitsevat ojittamattomilla soilla tai soilla, joissa luontainen vesitalous on pääosin säilynyt muuttumattomana;

5) kallioperässä olevat tai kivennäismaahan uurtuneet, jyrkkärinteiset, pääosiltaan vähintään kymmenen metriä syvät rotkot ja kurut, joiden ominaispiirteenä on luonteenomainen muusta ympäristöstä poikkeava kasvillisuus;

6) pääosiltaan vähintään kymmenen metriä korkeat jyrkänteet ja niiden välittömät alusmetsät;

7) karukkokankaita puuntuotannollisesti vähätuottoisemmat hietikot, kalliot, kivikot ja louhikot, joiden ominaispiirre on harvahko puusto.

Edellä 2 momentissa tarkoitettut erityisen tärkeät elinympäristöt ovat pienialaisia tai metsätaloudellisesti vähämerkityksellisiä. Elinympäristön taloudellista arvoa arvioitaessa otetaan huomioon mitä 11 §:ssä säädetään.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarvittaessa tarkemmin erityisen tärkeiden elinympäristöjen luonnontilaisuudesta, luonnontilaisuuden kaltaisuudesta ja ominaispiirteistä.

10 a §

Elinympäristöjen käsittelyn yleiset periaatteet ja kielletyt toimenpiteet

Edellä 10 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa erityisen tärkeissä elinympäristöissä voidaan tehdä varovaisia hoito- ja käyttötoimenpiteitä, joissa elinympäristöjen ominaispiirteet säilytetään tai niitä vahvistetaan. Toimenpiteissä on säilytettävä elinympäristölle erityinen vesitalous, puuston rakenne, vanhat ylis-

puut, kuolleet ja lahot puut sekä otettava huomioon kasvillisuus, maaston vaihtelevuus ja maaperä.

Ominaispiirteitä vahvistavia hoito- ja käyttötoimenpiteitä ovat suunnitelmalliset luonnonhoitotoimet ja luonnontilan ennallistamistoimet. Ominaispiirteet säilyttäviä hoito- ja käyttötoimenpiteitä ovat varovaiset, poimintaluonteiset hakkuut, yksittäisten kuokkalaikkujen tekeminen sekä Suomen luontaiseen lajistoon kuuluvien puiden taimien istuttaminen ja niiden siementen kylväminen. Erityisen tärkeissä elinympäristöissä voidaan erityistä varovaisuutta noudattaen kuljettaa puutavaraa ja ylittää puron uoma, mikäli se ei vaaranna ominaispiirteiden säilyttämistä.

Erityisen tärkeissä elinympäristöissä ei saa tehdä uudistushakkuuta, metsätietä, kasvupaikalle ominaista kasvillisuutta vahingoittavaa maanpinnan käsittelyä, ojitusta, purojen ja norojen perkausta eikä käyttää kemiallisia torjunta-aineita.

10 b §

Elinympäristökohtainen käsittely

Edellä 10 §:n 2 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuissa elinympäristöissä voidaan tehdä varovaisia poimintaluonteisia hakkuita, jotka säilyttävät puuston luonnontilaisena tai luonnontilaisen kaltaisena siten, ettei elinympäristön luonnontilainen tai luonnontilaisen kaltainen vesitalous muutu.

Elinympäristön puuston rakenne rehevillä lehtolaikuilla on säilytettävä siten, että hoito- ja käyttötoimenpiteiden yhteydessä tehdään vain varovaisia, poimintaluonteisia hakkuita.

Jyrkänteissä ja niiden välittömissä alusmetsissä ei saa toteuttaa puunkorjuuta.

Hietikoilla, kallioilla, kivikoissa ja louhikoissa voidaan tehdä varovaisia poimintaluonteisia hakkuita siten, että säilytetään vanhimmat ja kuolleet sekä lahot puut.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarvittaessa tarkemmin 10 §:n 2 momentissa tarkoitettujen erityisen tärkeiden elinympäristöjen puuston rakenteen ja kerroksellisuuden sekä pensaskerroksen elinvoimaisuuden ja

alueen maaperän vesitalouden säilyttämisestä.

11 §

Poikkeuslupa

Jos 10 a ja 10 b §:ssä tarkoitettujen velvoitteiden täyttämisestä tai rajoitteiden noudattamisesta aiheutuu maanomistajalle taikka hallintaoikeuden tai muun sellaisen erityisen oikeuden haltijalle metsäntuoton vähenemistä tai muuta taloudellista menetystä tai haittaa, mikä ei ole vähäistä, metsäkeskuksen tulee maanomistajan tai erityisen oikeuden haltijan hakemuksesta myöntää poikkeuslupa toteuttaa hoito- ja käyttötoimenpiteet tavalla, josta asianomaiselle aiheutuva menetys jää vähäiseksi.

Menetys katsotaan vähäiseksi, kun 10 §:n mukaisten kohteiden käyttörajoitusten aiheuttama taloudellinen menetys on pienempi kuin neljä prosenttia poikkeusluvan hakijan sen metsäkiinteistön markkinakelpoisen puuston arvosta, jolla käsittelyalue sijaitsee, tai alle 4000 euroa.

Poikkeuslupaa ei kuitenkaan saa myöntää, jos kysymyksessä olevaa toimenpidettä varten on myönnetty tai myönnetään kestävän metsätalouden rahoitusta koskevassa lainsäädännössä tarkoitettua ympäristötukea tai muuten riittävä tuki valtion varoista. Jos taloudellinen menetys on vähäistä suurempi eikä ympäristötuella voida välttää poikkeusluvan tarvetta, 10 §:n 2 momentissa tarkoitettua erityisen tärkeää elinympäristöä on käsiteltävä siten, että sen arvokkain osa säilyy.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin markkinakelpoisen puuston arvon määrittelystä.

12 §

Metsätalous suojametsissä

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää suojametsäalueeksi alue, jolla metsän säilyminen on tarpeen metsärajan alenemisen es-

tämiseksi. Suojametsäalueella metsää on hoidettava ja käytettävä erityistä varovaisuutta noudattaen ja siten, ettei toimenpiteillä aiheuteta metsärajan alenemistä. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa myös tarkempia säännöksiä metsän hoitamisesta ja käytämisestä sekä uudistumisen seurannasta suojametsäalueella. Ennen valtioneuvoston asetuksen antamista on kuultava maanomistajia, asianomaista kuntaa ja muita viranomaisia. Lisäksi ennen valtioneuvoston asetuksen antamista on neuvoteltava saamelaiskäräjien kanssa saamelaiskäräjistä annetussa laissa (974/1995) tarkoitettulla tavalla.

Jos erityiset paikalliset olosuhteet sitä vaativat, maa- ja metsätalousministeriö voi rajoittaa kotitarvepuun ottoa suojametsäalueella tai kieltää sen kokonaan. Kotitarvepuun ottoa koskevista rajoituksista on maksettava maanomistajalle taikka hallintaoikeuden tai muun sellaisen erityisen oikeuden haltijalle puuston hakkuuarvon mukainen korvaus. Korvausta ei makseta Metsähallitukselle eikä muulle valtion maaomaisuuden haltijalle. Korvauksen myöntää hakemuksesta metsäkeskus.

Metsäntutkimuslaitoksen tehtävänä on seurata suojametsäalueiden uudistumista metsäkeskuksen avustuksella.

13 §

Suoja-alueet

Jos metsän säilyminen asutuksen tai viljelyn suojaamiseksi tuulille erittäin alttiilla meren tai sisävesien saarilla ja rannoilla tai ylänkeillä ja jyrkänkeillä taikka maanvyörymien ehkäisemiseksi vaatii suurempia rajoituksia metsän käytössä kuin mitä tässä laissa säädetään, maa- ja metsätalousministeriö voi päättää pienialaisten, metsän säilymisen ja sen suojavaikutuksen kannalta arimpien alueiden muodostamisesta suoja-alueiksi sekä sisällyttää päätökseensä määräyksiä suoja-alueilla sallittavasta, metsän säilymiseksi tarpeellisesta metsän käytöstä. Ennen päätöksen

antamista on kuultava 12 §:n 1 momentissa mainittuja tahoja.

14 §

Metsänkättilmoitus

Maanomistajan taikka hallintaoikeuden tai muun sellaisen erityisen oikeuden haltijan tai hänen valtuuttamansa on tehtävä metsäkeskukselle metsänkättilmoitus käsittelyalueella aiotusta kasvatushakkuusta, uudistushakkuusta, metsätuhon johdosta tehtävästä hakkuusta ja muusta hakkuusta sekä 10 §:n 2 momentissa tarkoitettujen erityisen tärkeiden elinympäristöjen käsittelystä. Jos kyseessä on kasvatushakkuu, toteuttamistapa on ilmoitettava kuvioittain. Jos kyseessä on uudistushakkuu, on lisäksi ilmoitettava uudistamistapa. Metsätuhon johdosta tehtävässä hakkuussa on ilmoitettava myös tuhon aiheuttaja.

Metsänkättilmoitusta ei kuitenkaan tarvitse tehdä seuraavista hakkuista, elleivät ne kohdistu 10 §:n 2 momentissa tarkoitettuun erityisen tärkeään elinympäristöön:

- 1) kotitarvehakkuusta;
- 2) pienikokoisen puuston hakkuusta;
- 3) sähkölinjojen reunavyöhykkeiden hakkuista eikä oja-, vesijohto- tai viemäriinjan hakkuusta eikä pienialaisista tie-, sähkö- tai muun vastaavan linjan hakkuusta.

Ilmoitus katsotaan toimitetuksi metsäkeskukselle, kun se on saapunut metsäkeskuksen toimipaikkaan taikka kun ilmoitus tai vastaavat tiedot on toimitettu metsäkeskuksen toimihenkilölle. Metsänkättilmoitusta on tarkistettava ennen toimenpiteen toteuttamista, jos hakkuutapa tai käsittelyalue muuttuu merkittävästi aikaisemmin ilmoitetusta. Metsänkättilmoitukseen voi sisältyä useita eri käsittelyalueita.

Ilmoitus on toimitettava viimeistään kymmenen päivää ja aikaisintaan kolme vuotta ennen hakkuun tai muun toimenpiteen aloittamista. Metsäkeskus voi hakemuksesta myöntää poikkeuksen edellä mainitusta määräajasta.

Jos kyse on laajasta metsätuhojen torjunnasta annetun lain 2 §:n 2 kohdan mukaisia

merkittäviä tuhoja elävässä puustossa aiheutaneesta metsätuhosta, metsänkättilmoituksen tekemiselle 4 momentissa säädettyä poikkeuksen hakemista ei edellytetä, ellei kyseessä ole 10 §:n 2 momentissa tarkoitettu erityisen tärkeä elinympäristö. Metsäkeskuksen on tällöin osoitettava tuhoalue ja ilmoituksen kohteena olevalla käsittelyalueella korjataan pääasiallisesti metsätuhossa kaatunutta, vaurioitunutta tai tuhoissa kuollutta puuta.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin pienikokoisen puuston hakkuusta. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetään 10 §:n 2 momentissa tarkoitettujen erityisen tärkeiden elinympäristöjen käsittelyn ilmoittamisesta metsänkättilmoituksessa ja muista kyseisessä ilmoituksessa ilmoitettavista tiedoista.

14 c §

Ennakkotieto erityisen tärkeästä elinympäristöstä

Maanomistaja tai hänen valtuuttamansa metsänhakkuuoikeuden haltija voi hakea ennen hakkuuta tai muuta metsän käsittelyä metsäkeskukselta metsänkättilmoitukseen liittyvän ennakkotiedon siitä, onko esitetty kohde 10 §:n 2 momentissa tarkoitettu erityisen tärkeä elinympäristö ja onko ilmoitettu metsän käsittely 10 a ja 10 b §:n mukainen.

Metsäkeskuksen on noudatettava antamaansa ennakkotietoa valvoessaan tämän lain noudattamista. Ennakkotietoa on noudatettava niin kauan kuin 14 §:n mukaan hakkuun tai muun toimenpiteen aloittaminen on mahdollista 1 momentissa tarkoitettujen metsänkättilmoituksen perusteella.

Ennakkotietoa koskeva hakemus on käsiteltävä olosuhteet huomioon ottaen kiireellisesti. Jos metsänkättilmoituksessa tarkoitettu hakkuu tai muu metsän käsittely aloitetaan hakemuksen kohteella ennen ennakkotiedon antamista, asian käsittely raukeaa. Hakemuksessa esitettävistä tiedoista voidaan säätää tarkemmin maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

15 §

Neuvotteluvollisuus

Jos on perusteltua syytä epäillä, että suunniteltu, aloitettu tai toteutettu hakkuu tai muu toimenpide on tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten vastainen taikka että uudistushakkuun jälkeen ei metsänkayttöilmoituksessa mainitulla tavalla saataisi aikaan 8 §:ssä tarkoitettua taimikkoa, metsäkeskuksen on pyrittävä neuvottelemaan maanomistajan taikka hallintaoikeuden tai muun sellaisen erityisen oikeuden haltijan kanssa ja tarvittaessa metsänhakkuuoikeuden haltijan kanssa tarpeellisen muutoksen aikaansaamiseksi. Maanomistajan on metsäkeskuksen pyynnöstä esitettävä suunnitelma korjaavista toimenpiteistä.

Maanomistajalta pyydettyä suunnitelman sisällöstä säädetään tarvittaessa tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

16 §

Käsittelykielto

Jos 15 §:ssä tarkoitettua neuvottelua ei ole muusta kuin metsäkeskuksesta riippuvasta syystä saatu aikaan tai jos neuvottelu ei ole johtanut tulokseen ja jos on perusteltua syytä epäillä, että suunniteltu, aloitettu tai toteutettu hakkuu tai muu toimenpide on tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten vastainen, Maaseutuvirasto voi metsäkeskuksen esityksestä kieltää toimenpiteen toistaiseksi tai määräajaksi. Käsittelykielto voidaan antaa myös, jos metsänkayttöilmoitusta ei ole annettu 14 §:ssä säädettyssä määräajassa.

18 §

Metsärikos ja metsärikkomus

Joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta

1) laiminlyö antaa 14 §:ssä säädetyn metsänkayttöilmoituksen tai tekee ilmoituksen säädetyn määräajan jälkeen,

2) rikkoo 6 §:n puunkorjuun toteutusta koskevaa säännöstä tai sen nojalla annettua säännöstä,

3) rikkoo 8 §:n uuden puuston aikaansaamista koskevaa säännöstä tai sen nojalla annettua säännöstä,

4) tekee metsän monimuotoisuuden kannalta 10 §:n 2 momentissa tarkoitettuun erityisen tärkeään elinympäristöön kohdistuvan hoito- tai käyttötoimenpiteen 10 a tai 10 b §:n taikka 10 b §:n nojalla annetun säännöksen vastaisesti taikka ilman lupaa tai lupaehdon vastaisesti tai

5) laatii 7 §:ssä tarkoitettua leimikkosuunnitelman, joka on tämän lain säännösten vastainen ja jonka nojalla toteutetaan puunkorjuu,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *metsärikkomuksesta* sakkoon.

Jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, metsärikkomuksesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta rikkoo 12 §:n 1 tai 2 momentin metsätaloutta suojametsissä koskevaa säännöstä taikka maa- ja metsätalousministeriön 12 §:n 3 momentin tai 13 §:n nojalla antamaa määräystä ja rikkomus on vähäinen.

20 §

Korjaavat toimenpiteet

Joka käsittelee metsää 5, 5 a tai 5 b §:n, 10 a tai 10 b §:n tai 12 §:n 1 tai 2 momentin säännösten tai niiden nojalla annettujen säännösten tai määräysten taikka 13 §:n nojalla annettujen määräysten vastaisesti taikka laiminlyö uuden puuston aikaansaamista koskevan velvoitteen, on velvollinen poistamaan lainvastaisen toimenpiteen vaikutukset tai palauttamaan vallinneen olotilan siinä määrin kuin se on kohtuullisin kustannuksin mahdollista. Jos 8 §:ssä säädettyä uudistamisvelvollisuutta ei ole täytetty, asianomai-

sen on toteutettava korjaavana toimenpiteenä tarvittavat uudet perustamistoimenpiteet tai muu jälkihoito.

Jos joku muu kuin asianomainen omistaa kiinteistön tai on erityisen oikeuden nojalla oikeutettu päättämään asiasta, korjaavia toimenpiteitä koskevaan sopimukseen on saatava hänen suostumuksensa. Jos maanomistaja tai erityisen oikeuden haltija ei anna suostumustaan sille, että Maaseutuvirasto velvoittaa asianomaisen lakia rikkoneen tekemään tarvittavat toimenpiteet, Maaseutuvirasto voi metsäkeskuksen esityksestä päättää, että se tai metsäkeskus tekee tai teettää ne asianomaisen kustannuksella. Toimenpiteistä aiheutuvat kustannukset maksetaan etukäteen valtion varoista ja Maaseutuvirasto voi periä ne takaisin asianomaiselta ulosottoimien siten kuin verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007) säädetään.

6 luku

Erinäiset säännökset

23 §

Muutoksenhaku

Tämän lain mukaiseen metsäkeskuksen ja Maaseutuviraston päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään, jollei muualla tässä laissa toisin säädetä. Toimivaltainen hallinto-oikeus on se hallinto-oikeus, jonka tuomiopiirissä pääosa kyseessä olevasta metsätalousmaasta sijaitsee.

Sen lisäksi, mitä muutoksenhausta erikseen säädetään, metsäkeskuksella on oikeus valittaa Maaseutuviraston tämän lain nojalla tekemästä päätöksestä, jos Maaseutuviraston päätös poikkeaa metsäkeskuksen esityksestä.

Hallinto-oikeuden tämän lain nojalla antamaan päätökseen, jolla hallinto-oikeus on muuttanut metsäkeskuksen tai Maaseutuviraston päätöstä taikka kumonnut sen, saa

metsäkeskus hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

23 a §

Eräiden suoritteiden maksuttomuus

Poiketen siitä, mitä Suomen metsäkeskuksesta annetun lain (418/2011) 26 §:ssä säädetään, metsänkäyttöilmoitus ja ennakkotieto 10 §:n 2 momentissa tarkoitettu erityisen tärkeästä elinympäristöstä ovat maksuttomia.

25 §

Suomen metsäkeskuksen tehtävät

Suomen metsäkeskus valvoo tämän lain noudattamista.

Maa- ja metsätalousministeriöllä on oikeus antaa tarkempia määräyksiä Suomen metsäkeskukselle tämän lain noudattamisen valvontojen teknisestä toteuttamisesta.

Kaavoitettavien ja kaavoitettujen alueiden osalta Suomen metsäkeskuksen tulee olla riittävässä yhteistyössä kuntien kanssa tämän lain ja maankäyttö- ja rakennuslain tavoitteiden yhteen sovittamiseksi.

25 a §

Valtion saamisen perintä

Tässä laissa säädetty valtion saaminen on suoraan ulosottokelpoinen. Sen perimisestä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa.

Tähän lakiin perustuvan valtion saamisen perii Maaseutuvirasto. Jos takaisin maksettavia valtion varoja tai niiden osaa ei makseta määräajassa takaisin, maksettavalle pääomalle peritään korkolain (633/1982) 4 §:ssä tarkoitettua korkokannan mukaista viivästyskorkea kunkin erän erääntymisestä lukien.

26 §

Kansallinen ja alueellinen metsäohjelma

Maa- ja metsätalousministeriö laatii kansallisen metsäohjelman yhteistyössä muiden ministeriöiden, metsäalaa edustavien ja muiden tarpeellisten tahojen kanssa. Ohjelman päämääränä on lisätä metsien monipuolista käyttöä ja niistä kertyvää hyvinvointia kestävän kehityksen periaatteita noudattaen. Ministeriö seuraa ohjelman toteutumista ja tarkistaa ohjelmaa tarvittaessa.

Metsäkeskus laatii toiminta-alueelleen alueellisen metsäohjelman ja seuraa sen toteutumista. Ohjelmaa tarkistetaan tarpeen vaatiessa. Ohjelmaa laadittaessa metsäkeskuksen tulee olla yhteistyössä metsäalaa edustavien ja muiden tarpeellisten tahojen kanssa. Ohjelma sisältää metsien kestävän hoidon ja käytön yleiset tavoitteet, kestävän metsätalouden rahoitusta koskevassa lainsäädännössä tarkoitetuille toimenpiteille ja niiden rahoittamiselle asetettavat tavoitteet sekä alueen metsätalouden kehittämiseksi asetettavat yleiset tavoitteet. Ohjelmaan ei oteta tietoja, jotka ovat yksilöitävissä yksittäistä metsäkiinteistöä koskeviksi.

Alueellisen metsäohjelman sisällöstä, laadinnasta, määräajoista ja tarkistamisesta sekä vaikutusten arvioinnista säädetään tarvittaessa tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan tarvittaessa säätää alueellisen metsäohjelman seurannasta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen tämän lain voimaantuloa tehtyjen metsänkäyttöilmoitusten määräaikoihin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Ennen tämän lain voimaantuloa aloitettuun hakkuuseen ja siitä aiheutuneeseen uudistamisvelvoitteeseen sovelletaan kuitenkin 8 §:n mukaista velvoitetta.

Ennen tämän lain voimaantuloa toteutetun hakkuun ja tämän lain voimaantulon jälkeen tehdyn siihen liittyviä uudistamistoimenpiteitä koskevan 20 §:ssä tarkoitettua teettämispäätöksen teettämiskustannuksiin sovelletaan 25 §:n 2 momenttia.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

2.

Laki**rikoslain 48 a luvun 3 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rikoslain (39/1889) 48 a luvun 3 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 266/2009, seuraavasti:

48 a luku

Luonnonvararikoksista

3 §

Metsärikos

aluetta koskevaa metsälain (1093/1996) säännöstä taikka sen nojalla annettua säännöstä tai määräystä, on tuomittava *metsärikkoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta rikkoo suojametsäaluetta tai suoja-

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

Helsingissä 13 päivänä kesäkuuta 2013

Pääministeri**JYRKI KATAINEN**

Maa- ja metsätalousministeri *Jari Koskinen*

*Liite
Rinnakkaistekstit*

Laki

metsälain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan metsälain (1093/1996) 4, 14 a ja 17 §, sellaisina kuin niistä ovat 4 § laissa 822/2010 ja 14 a § laeissa 1224/1998 ja 822/2010,

muutetaan 2 §, 3 §:n 3 momentti ja 4 a §, 2 luvun otsikko, 5, 5 a, 5 b, 6–8, 8 a, 9–14, 14 c ja 15 §, 16 §:n 1 momentti, 18 §:n 2 momentti, 20 §:n 1 ja 3 momentti sekä 23, 23 a, 25 ja 25 a §,

sellaisina kuin niistä ovat 2 § osaksi laeissa 137/1999 ja 822/2010, 3 §:n 3 momentti, 4 a, 5, 5 a, 5 b ja 8 a §, 13 ja 14 §, 18 §:n 2 momentti, 20 §:n 1 momentti ja 25 § laissa 822/2010, 8 ja 15 § osaksi laeissa 315/2007 ja 822/2010, 9 § osaksi laissa 1224/1998, 10 ja 11 § osaksi laissa 822/2010, 12 § osaksi laeissa 315/2007 ja 822/2010, 14 c § laissa 522/2004, 16 §:n 1 momentti, 20 §:n 3 momentti, 23 ja 25 a § laissa 315/2007 sekä 23 a § laissa 1224/1998, ja

lisätään lakiin uusi 2 a, 7 a, 10 a ja 10 b §, 18 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 520/2002, 552/2004 ja 822/2010, uusi 3 momentti sekä lakiin 6 luvusta lailla 822/2010 kumotun 26 §:n tilalle uusi 26 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 luku

1 luku

Yleiset säännökset

Yleiset säännökset

2 §

2 §

Soveltamisala

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan metsän hoitamiseen ja käyttämiseen metsätalousmaaksi luettavilla alueilla. Lakia ei kuitenkaan sovelleta:

1) luonnonsuojelulain (1096/1996) nojalla muodostetuilla suojelualueilla;

Tätä lakia sovelletaan metsän hoitamiseen ja käyttämiseen metsätalousmaaksi luettavilla alueilla. Lakia ei kuitenkaan sovelleta:

1) luonnonsuojelulain (1096/1996) nojalla muodostetuilla suojelualueilla, *valtion luonnonsuojelutarkoitukseen hankkimilla alueilla eikä muilla valtion omistamilla alueilla, joita hoidetaan Metsähallituksen tai valtion maata hallinnoivan viranomaisen suojelupäätöksen mukaisesti;*

Voimassa oleva laki

2) maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) mukaisessa kaavassa suojelualueeksi osoitettulla alueella;

3) erämaalain (62/91) mukaisilla alueilla muutoin kuin tämän lain 12 §:n 1 momentin osalta;

4) asemakaava-alueilla lukuun ottamatta maa- ja metsätaloutteen osoitettuja alueita;

5) kohta on kumottu lailla 137/1999.

6) alueilla, joilla on voimassa toimenpiderajoitus asemakaavan laatimiseksi.

Oikeusvaikutteisen yleiskaavan alueella tätä lakia sovelletaan metsän hoitamiseen ja käyttämiseen vain maa- ja metsätaloutteen ja virkistykseen osoitetuilla alueilla.

Metsän hoitamisessa ja käyttämisessä on tämän lain lisäksi noudatettava, mitä muinaismuistolain (295/1963) 1, 4, 5 ja 13—16 §:ssä, luonnonsuojelulain 5 a, 9, 29—35, 39, 42, 47—49, 55, 56 ja 57 a §:ssä sekä 10 luvussa taikka muussa laissa säädetään. Luonnonsuojelun alueen perustamisesta, alueen liittämisestä luonnonsuojelun alueeseen ja luonnonsuojelumerkin rauhoittamisesta säädetään luonnonsuojelulaissa.

Ehdotus

2) maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) mukaisessa kaavassa suojelualueeksi osoitettulla alueella;

3) erämaalain (62/1991) mukaisilla alueilla muutoin kuin tämän lain 12 §:n 1 momentin osalta;

4) asemakaava-alueilla lukuun ottamatta maa- ja metsätaloutteen osoitettuja alueita;

5) alueilla, joilla on voimassa toimenpiderajoitus asemakaavan laatimiseksi;

6) oikeusvaikutteisen yleiskaavan alueella lukuun ottamatta maa- ja metsätaloutteen ja virkistyskäyttöön osoitettuja alueita;

7) puolustusvoimien ampuma-alueiden maalialueilla.

Metsän hoitamisessa ja käyttämisessä on tämän lain lisäksi noudatettava, mitä muinaismuistolain (295/1963) 1, 4, 5 ja 13—16 §:ssä, luonnonsuojelulain 5 a, 9, 29—35, 39, 42, 47—49, 55, 56 ja 57 a §:ssä sekä 10 luvussa sekä muussa laissa säädetään. Luonnonsuojelun alueen perustamisesta, alueen liittämisestä luonnonsuojelun alueeseen ja luonnonsuojelumerkin rauhoittamisesta säädetään luonnonsuojelulaissa.

Sen estämättä mitä tässä laissa säädetään, vahingoittuneet puut on poistettava siten kuin metsätuhojen torjunnasta annetussa laissa (/) säädetään.

2 a §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) **puunkorjuulla** puiden kaatoa tai katkomista, sekä korjattavan puun kuljetusta käsittelyalueelta välivarastolle;

2) **uudistushakkuulla** puunkorjuuta, jossa käsittelyalue hakataan uuden puuston aikaansaamiseksi tarvittaessa jätettäviä säästö-, siemen- tai suojuspuita lukuun ottamatta avoimeksi alueeksi;

3) **kasvatushakkuulla** puunkorjuuta, joka tehdään alueelle jäljelle jäävän puuston kasvattamista taikka tämän ohella myös uuden taimiaineksen syntymistä edistävällä tavalla;

4) **käsittelyalueella** metsikkökuviota tai kartalle rajattua aluetta, jolla tehdään samantyyppisiä hakkuu- tai muita metsänhoito-toimenpiteitä pääasiassa koko alueella;

5) **viljelyllä** metsän uudistamista istuttamalla kasvupaikalle sopivia taimia tai kylvämällä kasvupaikalle sopivia siemeniä;

6) **luontaisella uudistamisella** metsän uudistamista käsittelyalueella olevien siemenpuiden tai suojuspuiden avulla tai hyödyntämällä siementävää reunametsää;

7) **metsän hakkaajalla** maanomistajaa tai silloin kun hakkuuoikeus on luovutettu toiselle taholle, hakkuuoikeuden haltijaa.

3 §

Maankäyttömuodon muuttaminen

Jos metsätalousmaata, joka on ilmoitettu otettavaksi muuhun käyttöön, ei ole kolmen vuoden kuluessa hakkuun tai muun toimenpiteen päättymisestä otettu tähän käyttöön, sovelletaan alueeseen ja sillä suoritettuun hak-

3 §

Maankäyttömuodon muuttaminen

Jos metsätalousmaata, joka on ilmoitettu otettavaksi muuhun käyttöön, ei ole neljän vuoden kuluessa hakkuun tai muun toimenpiteen päättymisestä otettu tähän käyttöön, sovelletaan alueeseen ja sillä suoritettuun hak-

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

kuuseen tai muuhun toimenpiteeseen tämän lain säännöksiä

kuuseen tai muuhun toimenpiteeseen tämän lain säännöksiä.

4 §

(kumotaan)

Kansallinen ja alueellinen metsäohjelma

Maa- ja metsätalousministeriö laatii kansallisen metsäohjelman yhteistyössä muiden ministeriöiden, metsäsektoria edustavien ja muiden tarpeellisten tahojen kanssa. Ohjelman päämääränä on lisätä kansalaisten hyvinvointia hyödyntämällä metsiä monipuolisesti kestävän kehityksen periaatteita noudattaen. Ministeriö seuraa ohjelman toteutumista ja tarkistaa ohjelmaa tarvittaessa.

Metsäkeskus laatii toiminta-alueelleen alueellisen metsäohjelman ja seuraa sen toteutumista. Ohjelmaa laadittaessa metsäkeskuksen tulee olla yhteistyössä alueen metsätaloutta edustavien ja muiden tarpeellisten tahojen kanssa. Ohjelmaa tarkistetaan tarpeen vaatiessa. Ohjelma sisältää metsien kestävän hoidon ja käytön edistämiseksi asetettavat yleiset tavoitteet, kestävän metsätalouden rahoitusta koskevassa lainsäädännössä tarkoitettuihin toimenpiteisiin ja niiden rahoittamiseen asetettavat tavoitteet sekä alueen metsätalouden kehittämiseksi asetettavat yleiset tavoitteet. Ohjelmaan ei oteta tietoja, jotka ovat yksilöitävissä yksittäisen metsäkiinteistön osalta.

Alueellisen metsäohjelman sisällöstä, laadinnasta, määräajoista ja tarkistamisesta sekä vaikutusten arvioinnista säädetään tarvittaessa tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan tarvittaessa säätää alueellisen metsäohjelman seurannasta.

4 a §

4 a §

*Metsäsuunnitelma**Metsäsuunnitelma*

Metsäsuunnitelmalla tarkoitetaan metsänomistajan yhden tai useamman metsäkiinteis-

Metsäsuunnitelmalla tarkoitetaan metsänomistajan yhden tai useamman metsäkiinteis-

Voimassa oleva laki

tön metsien puuvaroja ja tilaa sekä hoitoa ja käyttöä koskevaa ajantasaista suunnitelmaa, *joka on laadittu usealle vuodelle*. Metsäsuunnitelmassa esitetyt toimenpiteet eivät saa olla suunnitelman laatimisajankohtana voimassa olevien metsien hoitoa ja käyttöä koskevien säännösten vastaisia.

Edellä 1 momentissa säädetyt vaatimukset täyttävä metsäsuunnitelma on suunnitelma, jota tarkoitetaan yhteismetsälain (109/2003) 31 §:ssä, metsänhoitoyhdistyksistä annetun lain (534/1998) 10 §:n 1 momentin 1 kohdassa, ortodoksisen kirkon kirkkojärjestyksen (174/2007) 117 §:ssä ja kirkkojärjestyksen (1055/1993) 15 luvun 8 a §:ssä.

Metsäsuunnitelman ajantasaisuudesta, sisällöstä ja tarkistamisesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

2 luku

Metsän hakkuu ja uudistaminen

5 §

Kasvatushakkuu

Kasvatushakkuu on tehtävä alueelle jäljelle jäävän puuston kasvattamista edistävällä tavalla. Hakkuu on tehtävä siten, että hakkuu-alueelle jää riittävästi kasvatuskelpoista puustoa.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin kasvatushakkuussa jätettävien puiden määrästä ja puuston laadusta maan eri osissa ja erilaisilla kasvupaikoilla ottaen huomioon kasvatuskelpoisten puulajien ominaisuudet.

Ehdotus

tön metsien puuvaroja ja tilaa, *luontoarvoja* sekä hoitoa ja käyttöä koskevaa ajantasaista suunnitelmaa. Metsäsuunnitelmassa esitetyt toimenpiteet eivät saa olla suunnitelman laatimisajankohtana voimassa olevien metsien hoitoa ja käyttöä koskevien säännösten vastaisia.

Edellä 1 momentissa säädetyt vaatimukset täyttävä metsäsuunnitelma on suunnitelma, jota tarkoitetaan yhteismetsälain (109/2003) 31 §:ssä, metsänhoitoyhdistyksistä annetun lain (534/1998) 10 §:n 1 momentin 1 kohdassa ja ortodoksisen kirkon kirkkojärjestyksen (174/2007) 117 §:ssä.

Metsäsuunnitelman *pitämisestä ajan tasalla*, sisällöstä ja tarkistamisesta säädetään *tarvittaessa* tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

2 luku

Puunkorjuu ja metsän uudistaminen

5 §

Kasvatushakkuu ja siihen liittyvä uudistamisvelvoite

Kasvatushakkuu on tehtävä *siten, että kasvatushakkuun jälkeen käsittelyalueelle jää riittävästi kasvatuskelpoista puustoa tasaisesti jakautuneena*. Kasvatushakkuussa jätettävän kasvatuskelpoisen puuston riittävän määrän arvioinnissa otetaan huomioon käsittelyalueen maantieteellinen sijainti, kasvupaikka, kasvatushakkuuden toteuttamistapa sekä valtapituus, jolla tarkoitetaan hehtaarin sadan paksuimman puun pituuden aritmeettista keskiarvoa.

Kasvatushakkuusta aiheutuu metsän uudistamisvelvoite, jos jäljelle jäävän puuston määrä ja laatu eivät ole riittävät puuston kasvattamiseksi edelleen. Uudistamisvelvoite täyttyy, kun alueelle on saatu taimikko 8 §:n mukaisesti.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Jos käsittelyalueeseen sisältyy yhtenäinen 8 §:n mukainen taimikko, taimikon muodostamaa aluetta ei lasketa mukaan käsittelyalueen puuston riittävyttä arvioitaessa.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin kasvatushakkuussa jätettävän kasvatuskelpoisen puuston riittävästä laadusta, määrästä ja jakautumisesta kasvatushakkuun toteuttamistavan mukaisesti maan eri osissa ja erilaisilla kasvupaikoilla.

5 a §

Uudistushakkuu

Uudistushakkuu on tehtävä uuden puuston aikaansaamista edellyttävällä tavalla. Uudistushakkuu saadaan tehdä, kun puusto on saavuttanut riittävän järeyden tai iän taikka jos erityiset syyt sitä muuten puoltavat. Uudistushakkuu voidaan toteuttaa luontaiseen uudistumiseen tähtävällä tavalla, jos alueella on puuston, maaperän ja pintakasvillisuuden perusteella ennalta arvioiden riittävät edellytykset luontaisen taimiaineksen muodostumiseen.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin uudistushakkuun edellytyksenä olevista puuston järeys- ja ikävaatimuksista sekä puuston laatua ja puiden määrää koskevista sekä muista vastaavista edellytyksistä maan eri osissa ja erilaisilla kasvupaikoilla ottaen huomioon kasvatuskelpoisten puulajien ominaisuudet. Valtioneuvoston asetuksella säädetään puuston huonoon kasvuun tai erityiskäyttöön liittyvistä taikka muista vastaavista erityisistä syistä, jotka puoltavat uudistushakkuun tekemistä, ennen kuin puusto on saavuttanut riittävän järeyden tai iän.

5 a §

Uudistushakkuu ja siihen liittyvä uudistamisvelvoite

Uudistushakkuun päättymisestä seuraa metsän uudistamisvelvoite. Uudistushakkuu katsotaan päättyneeksi, kun puunkorjuun seurauksena käsittelyalueelle on syntynyt yli 0,3 hehtaarin avoin alue. Uudistamisvelvoite täyttyy, kun alueelle on saatu taimikko siten kuin 8 §:ssä säädetään.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua uudistamisvelvoitetta ei ole puuntuotannollisesti vähätuottoisella ojitetulla turvemaalla, jolla runkopuun vuotuinen kasvu on alle kuutiometrin hehtaaria kohden. Tällöin käsittelyalueelle on jätettävä luonnon monimuotoisuutta edistävää puustoa. Uudistamisvelvoitetta ei ole myöskään alueella, jolla Suomen metsäkeskuksen alueyksikön, jäljempänä metsäkeskus, tai viranomaisen hyväksymän suunnitelman perusteella ennallistetaan alun perin avoin tai harvapuustoinen suo taikka perinneympäristö.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarvittaessa tarkemmin vähätuottoisiksi katsottavista turvemaista ja niille jätettävästä puustosta sekä menettelyistä ennallistamisen hyväksymistä haettaessa.

5 b §

Hakkuun toteutus

Hakkuu ja toimenpiteet sen yhteydessä on toteutettava niin, että vältetään hakkuualueelle kasvamaan jätettävän ja hakkuualueen ulkopuolella kasvavan puuston vahingoittamista. Lisäksi on vältettävä aiheuttamasta puuston kasvuolosuhteita heikentäviä maastovaurioita.

6 §

Hakkuu erityiskohteissa

Jos hakkuun kohteella on metsän monimuotoisuuden säilyttämisen, maiseman tai metsän monikäytön kannalta erityistä merkitystä, hakkuu voidaan tehdä kohteen erityisluonteen edellyttämällä tavalla.

Tutkimus-, opetus- tai muussa erityiskäytössä oleva metsä saadaan käsitellä sen käytötarkoituksen edellyttämällä tavalla.

7 §

Metsän hakkaajan vastuu

Metsän hakkaajan tulee puustoa hakatesaan ja muita siihen liittyviä toimenpiteitä tehdessään osaltaan huolehtia siitä, että hakkuussa ja siihen liittyvissä toimenpiteissä noudatetaan tämän lain säännöksiä.

5 b §

Hakkuu erityiskohteissa

Jos hakkuun kohteella on metsän monimuotoisuuden säilyttämisen, maiseman tai metsän monikäytön kannalta erityistä merkitystä, hakkuu voidaan tehdä kohteen erityisluonteen edellyttämällä tavalla.

Tutkimus-, opetus- tai muussa erityiskäytössä oleva metsä voidaan käsitellä sen käytötarkoituksen edellyttämällä tavalla. Tällöin käsittelyalueen toimenpiteet ja niiden perustelut on esitettävä metsänkäyttöilmoituksessa.

6 §

Puunkorjuun toteutus

Puunkorjuu on toteutettava niin, että vältetään käsittelyalueelle kasvamaan jätettävän ja käsittelyalueen ulkopuolella kasvavan puuston vaurioitumista. Lisäksi on vältettävä aiheuttamasta puuston kasvuolosuhteita heikentäviä maastovaurioita.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarvittaessa tarkemmin siitä, milloin puu katsotaan vaurioituneeksi, vaurioituneiden puiden määrästä ja maastovaurioista.

7 §

Metsän hakkaajan ja suunnittelijan vastuu

Metsän hakkaajan tulee puunkorjuussa ja muissa siihen liittyvissä toimenpiteissä osaltaan huolehtia siitä, että noudatetaan tämän lain säännöksiä.

Voimassa oleva laki

Silloin kun metsänhakkuuoikeus on luovutettu toiselle, metsän hakkaajaksi katsotaan metsänhakkuuoikeuden haltija.

Ehdotus

Jos metsänhakkuusopimukseen on liitetty hakkuun toteutusta ohjaava leimikkosuunnitelma, joka sisältää tiedot suunnitelluista hakkuista hakkuutavoittain ja tiedossa olevat 10 §:n 2 momentissa tarkoitetut erityisen tärkeät elinympäristöt rajauksina kartalla, leimikkosuunnitelman tekijä vastaa siitä, että leimikkosuunnitelma on tämän lain mukainen. Leimikkosuunnitelman tekijä ottaa vastuun allekirjoittamalla leimikkosuunnitelman tai muulla vahvistamismenettelyllä.

Metsän hakkaajan ja leimikkosuunnitelman tekijän vastuuta arvioitaessa otetaan huomioon, onko toteutettu hakkuu perustunut 2 momentissa tarkoitettuun leimikkosuunnitelmaan ja onko metsän hakkaaja saanut tiedon 10 §:n 2 momentissa tarkoitetuista erityisen tärkeistä elinympäristöistä 7 a §:n mukaisesti.

Leimikkosuunnitelman sisällöstä säädetään tarvittaessa tarkemmin maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

*7 a §****Maanomistajan ja metsäkeskuksen ilmoitusvelvollisuus***

Maanomistaja on velvollinen luovuttaessaan hakkuuoikeuden ilmoittamaan hakkuuoikeuden ostajalle metsänkäyttöilmoitukseen merkitsemänsä tiedot hakkuussa huomioon otettavista 10 §:n 2 momentissa tarkoitetuista erityisen tärkeistä elinympäristöistä. Jos maanomistajan edustaja tekee metsänkäyttöilmoituksen, häntä koskee vastaava ilmoitusvelvollisuus.

Metsäkeskuksen on ilmoitettava välittömästi maanomistajalle, tiedossaan olevalle maanomistajan edustajalle, metsänhakkuuoikeuden haltijalle sekä alla olevien kohtien 2 ja 3 osalta myös elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskukselle, jos metsäkeskukselle on toimitettu metsänkäyttöilmoitus, johon sisältyvällä käsittelyalueella tai sen läheisyydessä on tai sitä koskee metsäkeskuksen tiedossa oleva:

1) 10 §:n 2 momentissa tarkoitettu erityisen tärkeä elinympäristö;

2) luonnonsuojelulaissa tarkoitettua erityisesti suojeltavan lajin tai suojellun luontotyypin esiintymää koskeva päätös;

3) Natura-2000 verkostoon sisältyvä alue; tai

4) muu vastaava viranomaisen toimittamaan päätökseen perustuva kohde.

Metsäkeskuksen on ilmoitettava välittömästi vastaanottamastaan metsänkäyttöilmoituksesta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle, jos ilmoituksen mukaista käsittelyaluetta tai osaa siitä koskee 2 momentin 2 tai 3 kohdassa tarkoitettu päätös.

Maanomistajan tai hänen edustajansa on ilmoitettava metsäkeskukselta saamansa 2 momentissa tarkoitettut tiedot hakkuuoikeuden haltijalle.

8 §

Uuden puuston aikaansaaminen

Uudistushakkuun jälkeen alueelle on saatava taloudellisesti kasvatuskelpoinen taimikko. Se on saavutettu, kun kasvatuskelpoisten puiden keskipituus on 1,3 metriä eikä niiden kehittymistä uhkaa välittömästi muu kasvillisuus

Taimikon perustamista koskevat toimenpiteet on saatettava loppuun kolmen vuoden kuluessa uudistushakkuun päättymisestä. Uudistushakkuu katsotaan päättyneeksi, kun hakkuu on edennyt niin pitkälle, että hakkuualalle on syntynyt metsänuudistamista edellyttävä aukko tai hakkuualueella ei enää ole 5 §:n 1 momentissa tarkoitettua kasvatuskelpoista

8 §

Uudistamisvelvoitteen täyttäminen

Metsän uudistamisvelvoite on täytetty, kun käsittelyalueelle on saatu aikaan taimikko alueen maantieteellisestä sijainnista riippuen viimeistään 10—25 vuoden kuluessa velvoitteen muodostavan puunkorjuun päättymisestä. Taimikko katsotaan saaduksi aikaan, kun se on riittävän tiheä, taimet ovat tasaisesti jakautuneina, niiden keskipituus on 0,4 metriä ja niiden kehittymistä ei uhkaa välittömästi muu kasvillisuus.

Uudistaminen voidaan toteuttaa viljelemällä tai luontaisella uudistamisella. Uudistamisen yhteydessä on tarvittaessa raivattava taimikon kasvua haittaavat puut ja pensaat, torjuttava heinittyminen, käsiteltävä maanpinta ja järjesteltävä vesitalous. Lisäksi edellä mainittujen perustamistoimenpiteiden jälkeen on tarvittaessa huolehdittava taimikon

Voimassa oleva laki

puustoa.

Edellä 2 momentissa tarkoitettujen taimikon perustamistoimenpiteiden lisäksi tulee tarvittaessa huolehtia taimikon täydennysistutuksesta tai -kylvöstä ja metsää luontaisesti uudistettaessa taimettumisedellytyksiä ylläpitävistä toimenpiteistä. Samoin tulee huolehtia aikaansaadun nuoren taimikon eloonjäämisen ja kehittymisen kannalta tarpeellisesta ruohon-, heinän- ja vesakontorjunnasta ja muusta jälkihoidosta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu velvoite raukeaa, jos kohtuullisiksi katsottavista toimenpiteistä huolimatta alueelle ei kasva taimikkoa.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin taloudellisesti kasvatuskelpoisen taimikon arviointiperusteista, 1 momentissa tarkoitettun velvoitteen raukeamisen arvioimiseksi kohtuullisiksi katsottavista toimenpiteistä uuden puuston aikaansaamiseksi, 2 ja 3 momentissa tarkoitetuista perustamis- ja hoitotoimenpiteistä ja luontaisen uudistamisen toteuttamisen määräajoista sekä metsänuudistamaineiston määrästä ja laadusta.

8 a §

Uuden puuston aikaansaamisessa käytettävät puulajit

Edellä 8 §:n 1 momentissa tarkoitettun taimikon saa perustaa männyn, kuusen, rauduskoivun, hieskoivun ja haavan sellaisilla siemenillä tai taimilla, jotka soveltuvat alkupe-

Ehdotus

täydennysistutuksesta tai -kylvöstä ja muusta jälkihoidosta. Luontaista uudistamista käytettäessä käsittelyalueella on oltava edellytykset taimien syntymiselle.

Taimikon aikaansaamiseksi tehtävät perustamistoimenpiteet on saatettava loppuun kolmen vuoden kuluessa velvoitteen aiheuttaneen puunkorjuun päättymisestä.

Jos 2 §:n 1 momentin 4–6 kohdan mukaiselle alueelle kohdistuvassa maankäyttö- ja rakennuslaissa tarkoitettussa maisematyöluvassa on metsätaloudelle asetettu sellaisia toimenpiderajoituksia, joiden noudattaminen ei mahdollista tämän lain mukaista metsän uudistamisvelvoitteen täyttämistä, tätä lakia katsotaan kuitenkin noudatetun. Edellä 1 momentissa tarkoitettu velvoite raukeaa, jos kohtuullisiksi katsottavista toimenpiteistä huolimatta alueelle ei synny taimikkoa.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään 1 momentissa tarkoitettun taimikon saavuttamisen tarkemmista määräajoista maantieteellisen sijainnin mukaan sekä luontaisen uudistamisen edellytyksistä. Valtioneuvoston asetuksella säädetään myös taimikon riittävästä tiheydestä ja muista arviointiperusteista, kohtuullisiksi katsottavista toimenpiteistä taimikon aikaansaamiseksi ja taimikon perustamistoimenpiteistä erilaisilla kasvupaikoilla.

8 a §

Metsän uudistamisessa käytettävät puulajit

Edellä 8 §:n 1 momentissa tarkoitettussa metsän uudistamisessa taimikon saa perustaa männyn, kuusen, rauduskoivun, haavan, si-perianlehtikuusen, vaahteran, tervalepän,

Voimassa oleva laki

rältään ja muilta ominaisuuksiltaan uudistettavan alueen olosuhteisiin. Taimikon voi perustaa myös muilla Suomen luontaiseen lajistoon kuuluvilla puulajeilla sekä hybridihaavalla ja siperianlehtikuusella, jos siihen on erityisiä syitä ja jos puulajin siemenet tai taimet soveltuvat alkuperältäään ja muilta ominaisuuksiltaan alueen olosuhteisiin.

Jos taimikko perustetaan Suomen luontaiseen lajistoon kuulumattomilla puulajeilla, on sen, jonka on huolehdittava uuden puuston aikaansaamisesta, esitettävä 14 §:ssä tarkoitettussa metsänkäyttöilmoituksessa riittävä selvitys niiden kasvatuskelpoisuudesta ja alkuperän soveltuvuudesta uudistettavan alueen olosuhteisiin.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset Suomen luontaiseen lajistoon kuuluvista muista kuin 1 momentissa nimetyistä puulajeista, eri puulajien soveltuvuudesta maan eri osiin ja eri kasvupaikoille, Suomen luontaiseen lajistoon kuuluvien muiden kuin 1 momentissa nimettyjen puulajien sekä hybridihaavan ja siperianlehtikuusen soveltuvuudesta taimikon perustamiseen ja näiden puulajien erityisen käytön edellytyksistä. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarvittaessa tarkemmin Suomen luontaiseen lajistoon kuulumattomien puulajien käytöstä metsänviljelyyn.

9 §

Vastuu uuden puuston aikaansaamisesta

Edellä 8 §:ssä tarkoitettu velvollisuus huolehtia uuden puuston aikaansaamisesta kuuluu maanomistajalle.

Kiinteistön tai muun alueen omistusoikeuden siirtyessä uudelle omistajalle tälle siirtyy myös 8 §:n mukainen velvollisuus.

Siltä osin kuin kiinteistön tai muun alueen sellainen hallintaoikeus, käyttöoikeus tai muu

Ehdotus

tammen, kynäjalavan, vuorijalavan, metsälehmuksen, saarnen ja hybridihaavan alkuperältäään ja kasvupaikalle sopivilla taimilla tai siemenillä. Taimikon saa perustaa hieskoivun taimilla tai siemenillä vain turvemaila, kangasmaiden soistuneissa osissa ja tiiviillä savi- tai hiesuvaltaisilla mailla. Muilla kasvupaikoilla hieskoivua voidaan käyttää sen kasvupaikasta ja alueen maantieteellistä sijainnista riippuen täydentävänä puulajina.

Jos taimikko perustetaan *muilla kuin 1 momentissa mainituilla* puulajeilla, on *metsänkäyttöilmoituksessa esitettävä* riittävä selvitys niiden kasvatuskelpoisuudesta ja alkuperän soveltuvuudesta uudistettavan alueen olosuhteisiin.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset *hieskoivun käytöstä täydentävänä puulajina.*

9 §

Vastuu uudistamisvelvoitteesta

Maanomistajan on täytettävä 8 §:ssä säädetty uudistamisvelvoite.

Kiinteistön tai muun alueen omistusoikeuden siirtyessä 8 §:n mukainen *uudistamisvelvoite siirtyy uudelle omistajalle.*

Siltä osin kuin kiinteistön tai muun alueen sellainen hallintaoikeus, käyttöoikeus tai muu

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

erityinen oikeus, johon sisältyy oikeus tehdä uudistushakkuu, kuuluu muulle kuin maanomistajalle, velvollisuus huolehtia vastaavasti uuden puuston aikaansaamisesta kuuluu tällaisen oikeuden haltijalle, jollei toisin ole sovittu tai määrätty taikka jollei olosuhteet huomioon ottaen ole erityisestä syystä kohtuullista velvoite oikeuden haltijan sijasta maanomistajaan. Silloin kun maanomistaja on luovuttanut yksinomaan metsänhakkuuoikeuden, mainittu velvollisuus kuuluu maanomistajalle.

erityinen oikeus, johon sisältyy oikeus tehdä uudistushakkuu, kuuluu muulle kuin maanomistajalle, *myös vastuu uudistamisvelvoitteen toteuttamisesta* kuuluu tällaisen oikeuden haltijalle, *ellei* toisin ole sovittu tai määrätty *tai ellei* olosuhteet huomioon ottaen ole erityisestä syystä kohtuullista kohdistaa velvoite oikeuden haltijan sijasta maanomistajaan. Silloin kun maanomistaja on luovuttanut yksinomaan metsänhakkuuoikeuden, *uudistamisvelvoitteen toteuttaminen* kuuluu maanomistajalle.

3 luku

3 luku

Metsäluonnon monimuotoisuuden turvaaminen**Metsäluonnon monimuotoisuuden turvaaminen**

10 §

10 §

*Monimuotoisuuden säilyttäminen ja erityisen tärkeät elinympäristöt**Monimuotoisuuden säilyttäminen ja erityisen tärkeät elinympäristöt*

Metsiä tulee hoitaa ja käyttää siten, että yleiset edellytykset metsien biologiselle monimuotoisuudelle ominaisten elinympäristöjen säilymiselle turvataan.

Metsiä tulee hoitaa ja käyttää siten, että *turvataan* yleiset edellytykset metsien *biologisen monimuotoisuuden kannalta tärkeiden elinympäristöjen säilymiselle*.

Metsien monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeitä elinympäristöjä ovat:

Monimuotoisuuden kannalta erityisen *tärkeitä elinympäristöt ovat luonnontilaisia tai luonnontilaisen kaltaisia kohteita, jotka erottuvat ympäröivästä metsäluonnosta selvästi. Näiden kohteiden ominaispiirteitä ovat:*

1) lähteiden, purojen ja pysyvän vedenjuoksu-uoman muodostavien norojen sekä pienten lampien välittömät lähiympäristöt;

1) lähteiden, purojen ja pysyvän vedenjuoksu-uoman muodostavien norojen *sekä enintään 0,5 hehtaarin suuruisten lampien välittömät lähiympäristöt, joiden ominaispiirteitä ovat veden läheisyydestä ja puu- ja pensaskerroksesta johtuvat erityiset kasvuolosuhteet ja pienilmasto;*

2) ruoho- ja heinäkorvet, saniaiskorvet sekä lehtokorvet ja Lapin läänin eteläpuolella sijaitsevat letot;

2) *seuraavat a—e-kohdissa luetellut suolinympäristöt, joiden yhteinen ominaispiirre on luonnontilainen tai luonnontilaisen kaltainen vesitalous:*

Voimassa oleva laki

Ehdotus

- a) lehto- ja ruohokorvet, joiden ominaispiirteitä ovat rehevä ja vaateliias kasvillisuus, erirakenteinen puusto ja pensaskasvillisuus;
- b) yhtenäiset metsäkorte- ja muurainkorvet, joiden ominaispiirteitä ovat erirakenteinen puusto ja yhtenäisen metsäkorte- tai muurainkasvillisuuden vallitsevuus;
- c) letot, joiden ominaispiirteitä ovat maaperän runsasravinteisuus, puuston vähäinen määrä ja vaateliias kasvillisuus;
- d) vähäpuustoiset jouto- ja kitumaan suot; sekä
- e) luhdat, joiden ominaispiirteenä on erirakenteinen lehtipuusto tai pensaskasvillisuus sekä pintavesien pysyvä vaikutus;
- 3) rehevät lehtolaikut;
- 4) pienet kangasmetsäsaarekkeet ojittamattomilla soilla;
- 5) rotkot ja kurut;
- 6) jyrkänteet ja niiden välittömät alusmetsät; sekä
- 7) karukkokankaita puuntuotannollisesti vähätuottoisemmat hietikot, kalliot, kivikot, louhikot, vähäpuustoiset suot ja rantaluhdat.
- 3) rehevät lehtolaikut, joiden ominaispiirteitä ovat lehtomulta, vaateliias kasvillisuus sekä luonnontilainen tai luonnontilaisen kaltainen puusto ja pensaskasvillisuus;
- 4) kangasmetsäsaarekkeet, jotka sijaitsevat ojittamattomilla soilla tai soilla, joissa luonnontilainen vesitalous on pääosin säilynyt muuttumattomana;
- 5) kallioperässä olevat tai kivennäismaahan uurtuneet, jyrkkärinteiset, pääosiltaan vähintään kymmenen metriä syvät rotkot ja kurut, joiden ominaispiirteenä on luonteenomainen muusta ympäristöstä poikkeava kasvillisuus;
- 6) pääosiltaan vähintään kymmenen metriä korkeat jyrkänteet ja niiden välittömät alusmetsät;
- 7) karukkokankaita puuntuotannollisesti vähätuottoisemmat hietikot, kalliot, kivikot ja louhikot, joiden ominaispiirre on harvahko puusto.

Jos 2 momentissa tarkoitetut elinympäristöt ovat luonnontilaisia tai luonnontilaisen kaltaisia sekä ympäristöstään selvästi erottuvia, niitä koskevat hoito- ja käyttötoimenpiteet tulee tehdä elinympäristöjen ominaispiirteet säilyt-

Edellä 2 momentissa tarkoitetut erityisen tärkeät elinympäristöt ovat pienialaisia tai metsätaloudellisesti vähämerkityksellisiä. Elinympäristön taloudellista arvoa arvioitaessa otetaan huomioon mitä 11 §:ssä sääde-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

tävällä tavalla.

tään.

Edellä 2 momentissa tarkoitetuista elinympäristöistä säädetään tarvittaessa tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin myös mainittujen elinympäristöjen käsittelyn perusteista sekä 3 momentissa tarkoitettujen veloitteen alueellisesta soveltamisesta ottaen huomioon kyseisten elinympäristöjen turvaamisen tarve maan eri osissa.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarvittaessa tarkemmin erityisen tärkeiden elinympäristöjen luonnontilaisuudesta, luonnontilaisuuden kaltaisuudesta ja ominaispiirteistä.

10 a §

Elinympäristöjen käsittelyn yleiset periaatteet ja kielletyt toimenpiteet

Edellä 10 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa erityisen tärkeissä elinympäristöissä voidaan tehdä varovaisia hoito- ja käyttötoimenpiteitä, joissa elinympäristöjen ominaispiirteet säilytetään tai niitä vahvistetaan. Toimenpiteissä on säilytettävä elinympäristölle erityinen vesitalous, puuston rakenne, vanhat ylimpuut, kuolleet ja lahot puut sekä otettava huomioon kasvillisuus, maaston vaihtelevuus ja maaperä.

Ominaispiirteitä vahvistavia hoito- ja käyttötoimenpiteitä ovat suunnitelmalliset luonnonhoitotoimet ja luonnontilan ennallistamistoimet. Ominaispiirteet säilyttäviä hoito- ja käyttötoimenpiteitä ovat varovaiset, poimintaluonteiset hakkuut, yksittäisten kuokkalaikkujen tekeminen sekä Suomen luontaiseen lajistoon kuuluvien puiden taimien istuttaminen ja niiden siementen kylväminen. Erityisen tärkeissä elinympäristöissä voidaan erityistä varovaisuutta noudattaen kuljettaa puutavaraa ja ylittää puron uoma, mikäli se ei vaaranna ominaispiirteiden säilyttämistä.

Erityisen tärkeissä elinympäristöissä ei saa tehdä uudistushakkuuta, metsätietä, kasvupaikalle ominaista kasvillisuutta vahingoittavaa maanpinnan käsittelyä, ojitusta, purojen ja norojen perkausta eikä käyttää kemiallisia torjunta-aineita.

10 b §

Elinympäristökohtainen käsittely

Edellä 10 §:n 2 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuissa elinympäristöissä voidaan tehdä varovaisia poimintaluonteisia hakkuita, jotka säilyttävät puuston luonnontilaisena tai luonnontilaisen kaltaisena siten, ettei elinympäristön luonnontilainen tai luonnontilaisen kaltainen vesitalous muutu.

Elinympäristön puuston rakenne rehevillä lehtolaikuilla on säilytettävä siten, että hoito- ja käyttötoimenpiteiden yhteydessä tehdään vain varovaisia, poimintaluonteisia hakkuita.

Jyrkänteissä ja niiden välittömissä alusmetsissä ei saa toteuttaa puunkorjuuta.

Hietikoilla, kallioilla, kivikoissa ja louhikoissa voidaan tehdä varovaisia poimintaluonteisia hakkuita siten, että säilytetään vanhimmat ja kuolleet sekä lahot puut.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarvittaessa tarkemmin 10 §:n 2 momentissa tarkoitettujen erityisen tärkeiden elinympäristöjen puuston rakenteen ja kerroksellisuuden sekä pensaskerroksen elinvoimaisuuden ja alueen maaperän vesitalouden säilyttämisestä.

11 §

Poikkeuslupa

Jos 10 §:n 3 momentissa tarkoitetun velvoitteen täyttämistä aiheuttaa maanomistajalle taikka hallintaoikeuden tai muun sellaisen erityisen oikeuden haltijalle metsäntuoton vähenemistä tai muuta taloudellista menetystä, mikä ei ole vähäistä, metsäkeskuksen tulee maanomistajan tai erityisen oikeuden haltijan hakemuksesta myöntää lupa toteuttaa hoito- ja käyttötoimenpiteet tavalla, josta asianomaiselle aiheutuva menetys jää vähäiseksi.

11 §

Poikkeuslupa

Jos 10 a ja 10 b §:ssä tarkoitettujen velvoitteiden täyttämistä tai rajoitteiden noudattamisesta aiheutuu maanomistajalle taikka hallintaoikeuden tai muun sellaisen erityisen oikeuden haltijalle metsäntuoton vähenemistä tai muuta taloudellista menetystä tai haittaa, mikä ei ole vähäistä, metsäkeskuksen tulee maanomistajan tai erityisen oikeuden haltijan hakemuksesta myöntää poikkeuslupa toteuttaa hoito- ja käyttötoimenpiteet tavalla, josta

Voimassa oleva laki

Lupaa ei kuitenkaan saa myöntää, jos kysymyksessä olevaa toimenpidettä varten on myönnetty tai myönnetään kestävä metsätalouden rahoitusta koskevassa lainsäädännössä tarkoitettua ympäristötukea tai muuten riittävä tuki valtion varoista.

12 §

Metsätalous suojametsissä

Valtioneuvosto voi määrätä suojametsäalueeksi alueet, joilla metsän säilyminen on tarpeen metsärajan alenemisen estämiseksi. Suojametsäalueella metsää tulee hoitaa ja käyttää erityistä varovaisuutta noudattaen ja siten, ettei toimenpiteillä aiheuteta metsärajan alenemistä. Valtioneuvosto voi antaa tarpeellisia yleisiä määräyksiä metsän hoitamisesta ja käyttämisestä suojametsäalueella. Ennen suojametsäaluetta koskevan valtioneuvoston päätöksen antamista on kuultava maanomistajia, asianomaista kuntaa ja muita viranomaisia. Lisäksi on neuvoteltava saamelaiskäräjien kanssa saamelaiskäräjistä annetussa laissa (974/95) tarkoitettulla tavalla.

Ehdotus

asianomaiselle aiheutuva menetys jää vähäiseksi.

Menetys katsotaan vähäiseksi, kun 10 §:n mukaisten kohteiden käyttörajoitusten aiheuttama taloudellinen menetys on pienempi kuin neljä prosenttia poikkeuslupan hakijan sen metsäkiinteistön markkinakelpoisen puuston arvosta, jolla käsittelyalue sijaitsee, tai alle 4000 euroa.

Poikkeuslupaa ei kuitenkaan saa myöntää, jos kysymyksessä olevaa toimenpidettä varten on myönnetty tai myönnetään kestävä metsätalouden rahoitusta koskevassa lainsäädännössä tarkoitettua ympäristötukea tai muuten riittävä tuki valtion varoista. Jos taloudellinen menetys on vähäistä suurempi eikä ympäristötuella voida välttää poikkeuslupan tarvetta, 10 §:n 2 momentissa tarkoitettua erityisen tärkeää elinympäristöä on käsiteltävä siten, että sen arvokkain osa säilyy.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin markkinakelpoisen puuston arvon määrittelystä.

12 §

Metsätalous suojametsissä

Valtioneuvoston asetuksella voidaan sääntää suojametsäalueeksi alue, jolla metsän säilyminen on tarpeen metsärajan alenemisen estämiseksi. Suojametsäalueella metsää on hoidettava ja käytettävä erityistä varovaisuutta noudattaen ja siten, ettei toimenpiteillä aiheuteta metsärajan alenemistä. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa myös tarkempia säännöksiä metsän hoitamisesta ja käyttämisestä sekä uudistumisen seurannasta suojametsäalueella. Ennen valtioneuvoston asetuksen antamista on kuultava maanomistajia, asianomaista kuntaa ja muita viranomaisia. Lisäksi ennen valtioneuvoston asetuksen antamista on neuvoteltava saamelaiskäräjien kanssa saamelaiskäräjistä annetussa laissa (974/1995) tarkoitettulla tavalla.

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

Suojametsäalueella puuston hakkuu muuksi kuin kotitarpeeksi on sallittu vain metsäkeskuksen hyväksymän hakkuu- ja uudistamissuunnitelman mukaisesti. Metsäkeskuksen on hyväksyttävä hakkuu- ja uudistamissuunnitelma, jos se täyttää tässä laissa ja sen nojalla säädetty hakkuun suorittamista ja uuden puuston aikaansaamista koskevat velvoitteet. Jos erityiset paikalliset olosuhteet sitä vaativat, maa- ja metsätalousministeriö voi rajoittaa myös kotitarvepuun ottoa tai kieltää sen kokonaan.

Jos erityiset paikalliset olosuhteet sitä vaativat, maa- ja metsätalousministeriö voi rajoittaa kotitarvepuun ottoa suojametsäalueella tai kieltää sen kokonaan. Kotitarvepuun ottoa koskevista rajoituksista on maksettava maanomistajalle taikka hallintaoikeuden tai muun sellaisen erityisen oikeuden haltijalle puuston hakkuuarvon mukainen korvaus. Korvausta ei makseta Metsähallitukselle eikä muulle valtion maaomaisuuden haltijalle. Korvauksen myöntää hakemuksesta metsäkeskus.

Edellä 2 momentissa tarkoitetuista kotitarvepuun ottoa koskevista rajoituksista on maksettava maanomistajalle taikka hallintaoikeuden tai muun sellaisen erityisen oikeuden haltijalle puuston hakkuuarvon mukainen korvaus. Korvausta ei makseta Metsähallitukselle eikä muulle valtion maaomaisuuden haltijalle. Korvauksen myöntää hakemuksesta metsäkeskus. Metsäkeskus laatii kestävän metsätalouden rahoitusta koskevassa lainsäädännössä tarkoitettulle yksityiselle maanomistajalle tämän pyynnöstä veloituksetta suojametsäalueella vaadittavan hakkuu- ja uudistamissuunnitelman.

Metsäntutkimuslaitoksen tehtävänä on seurata suojametsäalueiden uudistumista metsäkeskuksen avustuksella.

13 §

Suoja-alueet.

Jos metsän säilyminen asutuksen tai viljelyn suojaamiseksi tuulille erittäin alttiilla meren tai sisävesien saarilla ja rannoilla taikka ylänkeillä ja jyrkänkeillä taikka maanvyörymien ehkäisemiseksi vaatii suurempia rajoituksia metsän käytössä kuin mitä 5, 5 a, 5 b, 6, 8 ja 8 a §:ssä säädetään, maa- ja metsätalousministeriö voi päättää pienialaisten, metsän säilymisen ja sen suojavaikutuksen kannalta arimpien alueiden muodostamisesta suoja-alueiksi sekä sisällyttää päätökseensä määräyksiä suoja-alueilla sallittavasta, metsän säilymiseksi tarpeellisesta metsän käytöstä. Ennen päätöksen antamista on kuultava 12 §:n 1 momentissa mainittuja tahoja.

13 §

Suoja-alueet

Jos metsän säilyminen asutuksen tai viljelyn suojaamiseksi tuulille erittäin alttiilla meren tai sisävesien saarilla ja rannoilla tai ylänkeillä ja jyrkänkeillä taikka maanvyörymien ehkäisemiseksi vaatii suurempia rajoituksia metsän käytössä kuin mitä *tässä laissa* säädetään, maa- ja metsätalousministeriö voi päättää pienialaisten, metsän säilymisen ja sen suojavaikutuksen kannalta arimpien alueiden muodostamisesta suoja-alueiksi sekä sisällyttää päätökseensä määräyksiä suoja-alueilla sallittavasta, metsän säilymiseksi tarpeellisesta metsän käytöstä. Ennen päätöksen antamista on kuultava 12 §:n 1 momentissa mainittuja tahoja.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

14 §

Metsänkättilmoitus

Maanomistajan taikka hallintaoikeuden tai muun sellaisen erityisen oikeuden haltijan on tehtävä aiotusta hakkuusta ja uudistushakkuun osalta uudistamistavasta sekä 10 §:n mukaisten elinympäristöjen muusta käsittelystä metsäkeskukselle ilmoitus (*metsänkättilmoitus*). Ilmoitus on tehtävä vähintään 14 päivää ja enintään kaksi vuotta ennen hakkuun tai muun toimenpiteen aloittamista. Ilmoitus on tehtävä kirjallisesti. Ilmoitus katsotaan toimitetuksi metsäkeskukselle, kun se on saapunut metsäkeskuksen toimipaikkaan taikka kun ilmoitus tai vastaavat tiedot on toimitettu metsäkeskuksen toimihenkilölle.

Metsänkättilmoitusta ei kuitenkaan tarvitse tehdä seuraavista hakkuista, elleivät ne 2 kohdassa tarkoitettua hakkuuta lukuun ottamatta kohdistu 10 §:n 3 momentissa tarkoitettuun elinympäristöön:

- 1) kotitarvehakkuusta;
- 2) suojametsäalueella 12 §:n 2 momentissa tarkoitettun, hyväksytyin hakkuu- ja uudistamissuunnitelman mukaisesta hakkuusta;
- 3) pienikokoisen puuston hakkuusta;

4) tie-, oja-, vesijohto-, viemäri-, sähkö- tai muun vastaavan linjan hakkuusta.

Metsäkeskus voi hakemuksesta myöntää poikkeuksen 1 momentissa tarkoitettua määräajasta.

14 §

Metsänkättilmoitus

Maanomistajan taikka hallintaoikeuden tai muun sellaisen erityisen oikeuden haltijan tai hänen valtuuttamansa on tehtävä metsäkeskukselle metsänkättilmoitus käsittelyalueella aiotusta kasvatushakkuusta, uudistushakkuusta, metsätuhon johdosta tehtävästä hakkuusta ja muusta hakkuusta sekä 10 §:n 2 momentissa tarkoitettujen erityisen tärkeiden elinympäristöjen käsittelystä. Jos kyseessä on kasvatushakkuu, toteuttamistapa on ilmoitettava kuvioittain. Jos kyseessä on uudistushakkuu, on lisäksi ilmoitettava uudistamistapa. Metsätuhon johdosta tehtävässä hakkuussa on ilmoitettava myös tuhon aiheuttaja.

Metsänkättilmoitusta ei kuitenkaan tarvitse tehdä seuraavista hakkuista, elleivät ne kohdistu 10 §:n 2 momentissa tarkoitettuun erityisen tärkeään elinympäristöön:

- 1) kotitarvehakkuusta;
- 2) pienikokoisen puuston hakkuusta;
- 3) sähkölinjojen reunavyöhykkeiden hakkuista eikä oja-, vesijohto- tai viemäriinjan hakkuusta eikä pienialaisista tie-, sähkö- tai muun vastaavan linjan hakkuusta.

Ilmoitus katsotaan toimitetuksi metsäkeskukselle, kun se on saapunut metsäkeskuksen toimipaikkaan taikka kun ilmoitus tai vastaavat tiedot on toimitettu metsäkeskuksen toimihenkilölle. Metsänkättilmoitusta on tarkistettava ennen toimenpiteen toteuttamista, jos hakkuutapa tai käsittelyalue muuttuu merkittävästi aikaisemmin ilmoitetusta. Metsänkättilmoitukseen voi sisältyä useita eri käsittelyalueita.

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin pienikokoisen puuston hakkuusta. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetään 10 §:n mukaisten elinympäristöjen käsittelyn ilmoittamisesta metsänkäyttöilmoituksessa ja muista kyseisessä ilmoituksessa ilmoitettavista tiedoista.

Ilmoitus on toimitettava viimeistään kymmenen päivää ja aikaisintaan kolme vuotta ennen hakkuun tai muun toimenpiteen aloittamista. Metsäkeskus voi hakemuksesta myöntää poikkeuksen edellä mainitusta määräajasta.

Jos kyse on laajasta metsätuhojen torjunnasta annetun lain 2 §:n 2 kohdan mukaisia merkittäviä tuhoja elävässä puustossa aiheuttaneesta metsätuhosta, metsänkäyttöilmoituksen tekemiselle 4 momentissa säädettyä poikkeuksen hakemista ei edellytetä, ellei kyseessä ole 10 §:n 2 momentissa tarkoitettu erityisen tärkeä elinympäristö. Metsäkeskuksen on tällöin osoitettava tuhoalue ja ilmoituksen kohteena olevalla käsittelyalueella korjataan pääasiallisesti metsätuhossa kaatunutta, vaurioitunutta tai tuhoissa kuollutta puuta.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin pienikokoisen puuston hakkuusta. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetään 10 §:n 2 momentissa tarkoitettujen erityisen tärkeiden elinympäristöjen käsittelyn ilmoittamisesta metsänkäyttöilmoituksessa ja muista kyseisessä ilmoituksessa ilmoitettavista tiedoista.

*14 a §**(kumotaan)**Taimikon perustamisilmoitus*

Kun 8 §:n 2 momentissa tarkoitetut taimikon perustamista koskevat toimenpiteet on saatettu loppuun, niistä on viivytyksettä tehtävä metsäkeskukselle ilmoitus (taimikon perustamisilmoitus).

Velvollisuus tehdä 1 momentissa tarkoitettu ilmoitus kuuluu sille, joka 9 §:n mukaan vastaa uuden puuston aikaansaamisesta.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä taimikon perustamisilmoituksen sisällöstä.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

14 c §

14 c §

*Ennakkotieto erityisen tärkeästä elinympäristöstä**Ennakkotieto erityisen tärkeästä elinympäristöstä*

Maanomistaja tai hänen valtuuttamansa metsänhakkuoikeuden haltija voi hakea ennen hakkuuta tai muuta metsän käsittelyä metsäkeskukselta metsänkäyttöilmoitukseen liittyvän ennakkotiedon 10 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettua erityisen tärkeästä elinympäristöstä. Metsäkeskus ratkaisee ennakkotiedossa, onko hakemuksessa erikseen esitetty kohde erityisen tärkeä elinympäristö ja onko ilmoitettu metsän käsittely 10 §:n 3 momentin vaatimusten mukainen.

Maanomistaja tai hänen valtuuttamansa metsänhakkuoikeuden haltija voi hakea ennen hakkuuta tai muuta metsän käsittelyä metsäkeskukselta metsänkäyttöilmoitukseen liittyvän ennakkotiedon *siitä, onko esitetty kohde 10 §:n 2 momentissa tarkoitettu erityisen tärkeä elinympäristö ja onko ilmoitettu metsän käsittely 10 a ja 10 b §:n mukainen.*

Metsäkeskuksen on noudatettava antamaansa ennakkotietoa lainvalvonnassa. Ennakkotietoa on noudatettava niin kauan kuin 14 §:n mukaan hakkuun tai muun toimenpiteen aloittaminen on mahdollista 1 momentissa tarkoitettun metsänkäyttöilmoituksen perusteella.

Metsäkeskuksen on noudatettava antamaansa ennakkotietoa *valvoessaan tämän lain noudattamista.* Ennakkotietoa on noudatettava niin kauan kuin 14 §:n mukaan hakkuun tai muun toimenpiteen aloittaminen on mahdollista 1 momentissa tarkoitettun metsänkäyttöilmoituksen perusteella.

Ennakkotietoa koskeva hakemus on käsiteltävä olosuhteet huomioon ottaen kiireellisesti. Jos metsänkäyttöilmoituksessa tarkoitettu hakkuu tai muu metsän käsittely aloitetaan ennen ennakkotiedon antamista, asian käsittely raukeaa. Hakemuksessa esitettävistä tiedoista voidaan säätää tarkemmin maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

Ennakkotietoa koskeva hakemus on käsiteltävä olosuhteet huomioon ottaen kiireellisesti. Jos metsänkäyttöilmoituksessa tarkoitettu hakkuu tai muu metsän käsittely aloitetaan *hakemuksen kohteella* ennen ennakkotiedon antamista, asian käsittely raukeaa. Hakemuksessa esitettävistä tiedoista voidaan säätää tarkemmin maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

15 §

15 §

*Neuvotteluvelvoite ja uuden puuston aikaansaamisen vakuus**Neuvotteluvelvollisuus*

Jos on perusteltua syytä epäillä, että suunniteltu tai aloitettu hakkuu tai muu toimenpide on tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten vastainen taikka että metsänkäyttöilmoituksessa mainitulla tavalla ei saataisi aikaan 8 §:ssä tarkoitettua taimik-

Jos on perusteltua syytä epäillä, että *suunniteltu, aloitettu tai toteutettu hakkuu* tai muu toimenpide on tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten vastainen taikka että *uudistushakkuun jälkeen ei metsänkäyttöilmoituksessa mainitulla tavalla*

Voimassa oleva laki

koa, metsäkeskuksen on pyrittävä neuvottelemaan maanomistajan taikka hallintaoikeuden tai muun sellaisen erityisen oikeuden haltijan kanssa ja tarvittaessa metsänhakkuuoikeuden haltijan kanssa tarpeellisen muutoksen aikaansaamiseksi.

Metsäkeskus voi vaatia, että ennen uudistushakkuun aloittamista asetetaan hyväksyttävä vakuus 8 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettujen toimenpiteiden suorittamisesta. Vakuus voidaan vaatia, jos asianomainen on aiemmin velvoitettu 20 §:n 2 momentin nojalla täyttämään uudistamisvelvollisuutensa 8 §:n mukaisesti taikka jos asianomaisen kustannuksella on aiemmin 20 §:n 3 momentin nojalla teetetty 8 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettuja toimenpiteitä. Velvollisuus asettaa vakuus on sillä, joka 9 §:n mukaan vastaa uuden puuston aikaansaamisesta. Asetettu vakuus ei peruunu omistajanvaihdon tai muun vastaavan muutoksen vuoksi.

Jos 8 §:n 1 momentissa tarkoitettua velvoitetta ei täytetä, metsäkeskus voi teettää 8 §:n 2 ja 3 momentin tarkoittamat toimenpiteet ja maksaa aiheutuvat kustannukset vakuudesta. Toimenpiteiden tultua tehdyiksi metsäkeskuksen tulee antaa asianomaiselle selvitys varojen käytöstä. Metsäkeskuksen tulee vapauttaa vakuus sen jälkeen kun 8 §:n 1 momentin mukainen velvoite on täytetty. Vakuus vapautetaan vakuuden asettajalle, jos muuta ei ole sovittu.

Vakuusmenettelystä säädetään tarvittaessa tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

16 §

Käsittelykielto

Jos 15 §:ssä tarkoitettua neuvottelua ei ole muusta kuin metsäkeskuksesta riippuvasta syystä saatu aikaan tai jos neuvottelu ei ole johtanut tulokseen ja jos on perusteltua syytä

Ehdotus

saataisi aikaan 8 §:ssä tarkoitettua taimikkoa, metsäkeskuksen on pyrittävä neuvottelemaan maanomistajan taikka hallintaoikeuden tai muun sellaisen erityisen oikeuden haltijan kanssa ja tarvittaessa metsänhakkuuoikeuden haltijan kanssa tarpeellisen muutoksen aikaansaamiseksi. *Maanomistajan on metsäkeskuksen pyynnöstä esitettävä suunnitelma korjaavista toimenpiteistä.*

Maanomistajalta pyydettyvän suunnitelman sisällöstä säädetään tarvittaessa tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

16 §

Käsittelykielto

Jos 15 §:ssä tarkoitettua neuvottelua ei ole muusta kuin metsäkeskuksesta riippuvasta syystä saatu aikaan tai jos neuvottelu ei ole johtanut tulokseen ja jos on perusteltua syytä

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

epäillä, että suunniteltu tai aloitettu hakkuu tai muu toimenpide on tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten vastainen, Maaseutuvirasto voi metsäkeskuksen esityksestä kieltää toimenpiteen (*käsittelykielto*) toistaiseksi tai määräajaksi. Käsittelykielto voidaan antaa myös, jos metsänkäyttöilmoitusta ei ole annettu 14 §:ssä säädettyssä määräajassa tai jos 15 §:n 2 momentissa tarkoitettun vakuuden asettamista vaaditaan.

epäillä, että *suunniteltu, aloitettu tai toteutettu* hakkuu tai muu toimenpide on tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten vastainen, Maaseutuvirasto voi metsäkeskuksen esityksestä kieltää *toimenpiteen toistaiseksi tai määräajaksi*. Käsittelykielto voidaan antaa myös, jos metsänkäyttöilmoitusta ei ole annettu 14 §:ssä säädettyssä määräajassa.

17 §

(kumotaan)

Katselmus

Jos on perusteltua syytä epäillä, että hakkuu tai muu toimenpide on tehty vastoin tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä, tai jos maanomistaja taikka hallintaoikeuden tai muun sellaisen erityisen oikeuden haltija ei ole uudistushakkuun jälkeen huolehtinut 8 §:n mukaisesta velvoitteestaan, sekä silloin, kun on annettu 16 §:ssä tarkoitettu käsittelykielto, alueella on metsäkeskuksen aloitteesta taikka maanomistajan tai erityisen oikeuden haltijan metsäkeskukselle tekemästä hakemuksesta viipymättä pidettävä katselmus.

Katselmuksen suorittaa katselmustoimikunta. Katselmuksessa on selvitettävä, onko lakia rikottu. Katselmustoimikunnan tulee myös ilmaista näkemyksensä siitä, mitä toimenpiteitä tarvitaan lain velvoitteiden täyttämiseksi. Silloin kun asia on muutoksenhaun johdosta viireillä lääninoikeudessa, katselmustoimikunnan pöytäkirja on viipymättä toimitettava lääninoikeudelle.

Katselmustoimikunnasta ja katselmuksen järjestämisestä säädetään metsäkeskuksista ja metsätalouden kehittämiskeskuksesta annetussa laissa (1474/95).

Voimassa oleva laki

Ehdotus

18 §

Metsärikos ja metsärikkomus

18 §

Metsärikos ja metsärikkomus

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta

Joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta

1) laiminlyö antaa 14 §:ssä säädetyn metsänkäyttöilmoituksen tai tekee ilmoituksen säädetyn 14 vuorokauden määräajan jälkeen,

1) laiminlyö antaa 14 §:ssä säädetyn metsänkäyttöilmoituksen tai tekee ilmoituksen *säädetyn määräajan jälkeen,*

2) rikkoo 5, 5 a tai 5 b §:n puuston hakkuuta koskevaa säännöstä tai sen nojalla annettua säännöstä,

2) *rikkoo 6 §:n puunkorjuun toteutusta koskevaa säännöstä tai sen nojalla annettua säännöstä,*

3) rikkoo 8 §:n uuden puuston aikaansaamista koskevaa säännöstä tai sen nojalla annettua säännöstä,

3) rikkoo 8 §:n uuden puuston aikaansaamista koskevaa säännöstä tai sen nojalla annettua säännöstä,

4) tekee metsän monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeään elinympäristöön kohdistuvan hoito- tai käyttötoimenpiteen 10 §:n tai sen nojalla annetun säännöksen vastaisesti taikka ilman lupaa tai lupaehdon vastaisesti,

4) tekee metsän monimuotoisuuden kannalta *10 §:n 2 momentissa tarkoitettuun* erityisen tärkeään elinympäristöön kohdistuvan hoito- tai käyttötoimenpiteen *10 a tai 10 b §:n taikka 10 b §:n* nojalla annetun säännöksen vastaisesti taikka ilman lupaa tai lupaehdon vastaisesti tai

5) rikkoo 12 §:n 1 tai 2 momentin metsätaloutta suojametsissä koskevaa säännöstä tai niiden nojalla annettua määräystä tai

5) *laatii 7 §:ssä tarkoitetun leimikkosuunnitelman, joka on tämän lain säännösten vastainen ja jonka nojalla toteutetaan puunkorjuu,*

6) *rikkoo 13 §:n suoja-alueita koskevaa säännöstä tai sen nojalla annettua määräystä,*

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *metsärikkomuksesta* sakkoon.

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *metsärikkomuksesta* sakkoon.

Jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, metsärikkomuksesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta rikkoo 12 §:n 1 tai 2 momentin metsätaloutta suojametsissä koskevaa säännöstä taikka maa- ja metsätalousministeriön 12 §:n 3 momentin tai 13 §:n nojalla antamaa määräystä ja rikkomus on

Voimassa oleva laki

Ehdotus

vähäinen.

20 §

20 §

*Korjaavat toimenpiteet**Korjaavat toimenpiteet*

Joka käsittelee metsää 5, 5 a tai 5 b §:n, 10 §:n 3 momentin tai 12 §:n 1 tai 2 momentin säännösten tai niiden nojalla annettujen säännösten tai määräysten taikka 13 §:n nojalla annettujen määräysten vastaisesti taikka laiminlyö uuden puuston aikaansaamista koskevan velvoitteen, on velvollinen poistamaan lainvastaisen toimenpiteen vaikutukset tai palauttamaan vallinneen olotilan siinä määrin kuin se on kohtuullisin kustannuksin mahdollista taikka täyttämään uudistamisvelvollisuutensa 8 §:n mukaisesti.

Joka käsittelee metsää 5, 5 a tai 5 b §:n, 10 a tai 10 b §:n tai 12 §:n 1 tai 2 momentin säännösten tai niiden nojalla annettujen säännösten tai määräysten taikka 13 §:n nojalla annettujen määräysten vastaisesti taikka laiminlyö uuden puuston aikaansaamista koskevan velvoitteen, on velvollinen poistamaan lainvastaisen toimenpiteen vaikutukset tai palauttamaan vallinneen olotilan siinä määrin kuin se on kohtuullisin kustannuksin mahdollista. *Jos 8 §:ssä säädettyä uudistamisvelvollisuutta ei ole täytetty, asianomaisen on toteutettava korjaavana toimenpiteenä tarvittavat uudet perustamistoimenpiteet tai muu jälkihoito.*

Jos joku muu kuin asianomainen omistaa kiinteistön tai on erityisen oikeuden nojalla oikeutettu päättämään asiasta, korjaavia toimenpiteitä koskevaan sopimukseen on saatava hänen suostumuksensa. Jos maanomistaja tai erityisen oikeuden haltija ei anna suostumustaan sille, että Maaseutuvirasto velvoittaa asianomaisen lakia rikkoneen tekemään tarvittavat toimenpiteet, Maaseutuvirasto voi metsäkeskuksen esityksestä päättää, että se tai metsäkeskus tekee tai teettää ne asianomaisen kustannuksella. Toimenpiteistä aiheutuvat kustannukset maksetaan etukäteen valtion varoista ja Maaseutuvirasto voi periä ne takaisin asianomaiselta ulosottotoimin siten kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin annetussa laissa (367/1961) säädetään.

Jos joku muu kuin asianomainen omistaa kiinteistön tai on erityisen oikeuden nojalla oikeutettu päättämään asiasta, korjaavia toimenpiteitä koskevaan sopimukseen on saatava hänen suostumuksensa. Jos maanomistaja tai erityisen oikeuden haltija ei anna suostumustaan sille, että Maaseutuvirasto velvoittaa asianomaisen lakia rikkoneen tekemään tarvittavat toimenpiteet, Maaseutuvirasto voi metsäkeskuksen esityksestä päättää, että se tai metsäkeskus tekee tai teettää ne asianomaisen kustannuksella. Toimenpiteistä aiheutuvat kustannukset maksetaan etukäteen valtion varoista ja Maaseutuvirasto voi periä ne takaisin asianomaiselta ulosottotoimin siten kuin verojen ja maksujen *täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007) säädetään.*

6 luku

Erinäiset säännökset

23 §

Muutoksenhaku.

Tämän lain mukaiseen metsäkeskuksen päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Toimivaltainen hallinto-oikeus on se hallinto-oikeus, jonka tuomiopiirissä pääosa kyseessä olevasta metsätalousmaasta sijaitsee.

Muutoksenhakuun sovelletaan, mitä hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään muutoksenhausta hallintoviranomaisen päätökseen.

Sen lisäksi, mitä muutoksenhausta erikseen säädetään, metsäkeskuksella on oikeus valittaa Maaseutuviraston ja hallinto-oikeuden tämän lain nojalla tekemästä päätöksestä, jos Maaseutuviraston päätös poikkeaa metsäkeskuksen esityksestä tai jos hallinto-oikeus on muuttanut metsäkeskuksen tai Maaseutuviraston päätöstä taikka kumonnut sen.

23 a §

Eräiden suoritteiden maksuttomuus

Poiketen siitä, mitä metsäkeskuksista ja metsätalouden kehittämiskeskuksesta annetun lain (1474/1995) 12 §:ssä säädetään, 14 §:n 1 momentissa tarkoitettu metsänkäyttöilmoitus ja 14 a §:n 1 momentissa tarkoitettu taimikon perustamisilmoitus ovat maksuttomia.

6 luku

Erinäiset säännökset

23 §

Muutoksenhaku

Tämän lain mukaiseen metsäkeskuksen ja Maaseutuviraston päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen *siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään, jollei muualla tässä laissa toisin säädetä*. Toimivaltainen hallinto-oikeus on se hallinto-oikeus, jonka tuomiopiirissä pääosa kyseessä olevasta metsätalousmaasta sijaitsee.

Sen lisäksi, mitä muutoksenhausta erikseen säädetään, metsäkeskuksella on oikeus valittaa Maaseutuviraston tämän lain nojalla tekemästä päätöksestä, jos Maaseutuviraston päätös poikkeaa metsäkeskuksen esityksestä.

Hallinto-oikeuden tämän lain nojalla antamaan päätökseen, jolla hallinto-oikeus on muuttanut metsäkeskuksen tai Maaseutuviraston päätöstä taikka kumonnut sen, saa metsäkeskus hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

23 a §

Eräiden suoritteiden maksuttomuus

Poiketen siitä, mitä Suomen metsäkeskuksesta annetun lain (418/2011) 26 §:ssä säädetään, metsänkäyttöilmoitus ja ennakkotieto 10 §:n 2 momentissa tarkoitettua erityisen tärkeästä elinympäristöstä ovat maksuttomia.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

25 §

25 §

*Metsäkeskuksen tehtävät****Suomen metsäkeskuksen tehtävät***

Metsäkeskukset valvovat tämän lain noudattamista.

Suomen metsäkeskus valvoo tämän lain noudattamista.

Maa- ja metsätalousministeriöllä on oikeus antaa tarkempia määräyksiä metsäkeskuksille tämän lain noudattamisen valvonnasta.

Maa- ja metsätalousministeriöllä on oikeus antaa tarkempia määräyksiä *Suomen metsäkeskukselle* tämän lain noudattamisen valvon-
tojen teknisestä toteuttamisesta.

Kaavoitettavien ja kaavoitettujen alueiden osalta metsäkeskuksen tulee olla riittävässä yhteistyössä kuntien kanssa tämän lain ja maankäyttö- ja rakennuslain tavoitteiden yhteen sovittamiseksi.

Kaavoitettavien ja kaavoitettujen alueiden osalta *Suomen metsäkeskuksen* tulee olla riittävässä yhteistyössä kuntien kanssa tämän lain ja maankäyttö- ja rakennuslain tavoitteiden yhteen sovittamiseksi.

25 a §

25 a §

*Valtion saamisen perintä**Valtion saamisen perintä*

Tässä laissa tarkoitettu valtion saaminen saadaan periä ulosottoin ilman tuomiota tai päätöstä siten kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottoin annetussa laissa säädetään.

Tässä laissa säädetty valtion saaminen *on suoraan ulosottokelpoinen. Sen perimisestä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa.*

Tähän lakiin perustuvan valtion saamisen perii Maaseutuvirasto.

Tähän lakiin perustuvan valtion saamisen perii Maaseutuvirasto. *Jos takaisin maksettavia valtion varoja tai niiden osaa ei makseta määräajassa takaisin, maksettavalle pääomalle peritään korkolain (633/1982) 4 §:ssä tarkoitetun korkokannan mukaista viivästyskorkoa kunkin erän erääntymisestä lukien.*

26 §

26 §

on kumottu lailla 822/2010.

Kansallinen ja alueellinen metsäohjelma

Maa- ja metsätalousministeriö laatii kansallisen metsäohjelman yhteistyössä muiden ministeriöiden, metsäalaa edustavien ja muiden tarpeellisten tahojen kanssa. Ohjelman päämääränä on lisätä metsien monipuolista käyttöä ja niistä kertyvää hyvinvointia kestävä kehityksen periaatteita noudattaen. Ministeriö seuraa ohjelman toteutumista ja tar-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

kistaa ohjelmaa tarvittaessa.

Metsäkeskus laatii toiminta-alueelleen alueellisen metsäohjelman ja seuraa sen toteutumista. Ohjelmaa tarkistetaan tarpeen vaatiessa. Ohjelmaa laadittaessa metsäkeskusten tulee olla yhteistyössä metsäalaa edustavien ja muiden tarpeellisten tahojen kanssa. Ohjelma sisältää metsien kestävä hoidon ja käytön yleiset tavoitteet, kestävä metsätalouden rahoitusta koskevassa lainsäädännössä tarkoitetuille toimenpiteille ja niiden rahoittamiselle asetettavat tavoitteet sekä alueen metsätalouden kehittämiseksi asetettavat yleiset tavoitteet. Ohjelmaan ei oteta tietoja, jotka ovat yksilöitävissä yksittäistä metsäkiinteistöä koskeviksi.

Alueellisen metsäohjelman sisällöstä, laadinnasta, määräajoista ja tarkistamisesta sekä vaikutusten arvioinnista säädetään tarvittaessa tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan tarvittaessa säätää alueellisen metsäohjelman seurannasta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen tämän lain voimaantuloa tehtyjen metsänkäyttöilmoitusten määräaikoihin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Ennen tämän lain voimaantuloa aloitettuun hakkuuseen ja siitä aiheutuneeseen uudistamisvelvoitteeseen sovelletaan kuitenkin 8 §:n mukaista velvoitetta.

Ennen tämän lain voimaantuloa toteutetun hakkuun ja tämän lain voimaantulon jälkeen tehdyn siihen liittyviä uudistamistoimenpiteitä koskevan 20 §:ssä tarkoitetun teettämispäätöksen teettämiskustannuksiin sovelletaan 25 §:n 2 momenttia.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Laki

rikoslain 48 a luvun 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rikoslain (39/1889) 48 a luvun 3 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa
266/2009, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

48 a luku

48 a luku

Luonnonvararikoksista

Luonnonvararikoksista

3 §

3 §

Metsärikos

Metsärikos

Joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta

Joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta *rikkoo suojametsäaluetta tai suojaaluetta koskevaa metsälain (1093/1996) säännöstä taikka sen nojalla annettua säännöstä tai määräystä*, on tuomittava **metsärikkoksesta** sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

1) hakkaa metsää metsälain (1093/1996) 5 §:n 1 momentin tai 5 a §:n 1 momentin taikka 5 §:n 2 momentin tai 5 a §:n 2 momentin nojalla annetun kasvatus- tai uudistushakkuuta koskevan säännöksen vastaisesti taikka

2) rikkoo suojametsäaluetta tai suojaaluetta koskevaa metsälain tai sen nojalla annettua säännöstä tai määräystä,

on tuomittava *metsärikkoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .